

**Велијрговици, угосишиљели, љубишиљели доброї вина,
нудиМО ВАМ
најквалићейнија француска бордо вина:**

Chateau Camelon

Бордо бело вино, 1995. година

LE REGALET

Бордо црно вино, 1994. година

HAUT-MEDOC

Бордо црно вино, 1995. година

LUSSAC - SAINT - EMILION

Les Aiguieres

Црно вино, 1993. година

Chateau Le Castellet **Saint-Emilion Grand Cru**

црно вино, 1992. година

ПРОБАЈТЕ ЈЕДНОМ - ТРАЖИЋЕТЕ МНОГО ПУТА

Сва вина су француска Бордо квалитетна вина, испитаног и гарантованог квалитета.
Директни увозник П.П. "Касандра", Београд, Бранкова 13-15, тел: (011) 625-937.

ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ:

Икар(бус)ов лет

Стр. 8-9

ЦРНА ГОРА

**Мило - Момир -
виа Дедиње**

Стр. 12-14

МИХАИЛО РАДОЈИЧИЋ

Мој брчко

Стр. 15

НОВАК КИЛИБАРДА

**Четврти у
"четворочланој
банди"**

Стр. 16-18

ЗАКОН О ИНФОРМИСАЊУ

**Глупост, сама по
себи**

Стр. 20-21

МЕДИЈИ

**Тужан крај Жике
Шерпе**

Стр. 22-23

МИЛАН СТ. ПРОТИЋ

**Колко си Србин,
толко си Европејац**

Стр. 26-29

ЈОШ О СКИДАЊУ ЗВЕЗДЕ

**Лудачка кошуља
само једанпут**

Стр. 32-33

БИЉАНА КАЈГАНИЋ

**Власт демократска,
правила
комунистичка**

Стр. 36-39

"СЛУЧАЈ БАЛКАНИЈА"

Име или судбина

Стр. 40-42

СВЕТОЗАР КРСТИЋ

**Нека грађани
мирно спавају**

Стр. 44-46

ПРИВАТИЗАЦИЈАЧ "ГОМА"

Кома

Стр. 48-49

ВЛАДАН БАТИЋ

**Робинзон ће остати
и без Петка**

Стр. 50-53

**"СРПСКА РЕЧ"
НА ИНТЕРНЕТУ**

HTTP://WWW.SPO.ORG.YU

E-MAIL:WEBMASTER@SPO.ORG.YU

ВУК ДРАШКОВИЋ КАНДИДАТ ЗА ПРЕДСЕДНИКА СРБИЈЕ

Градоначелник Крагујевца Верољуб Стевановић предложио је да председник СПО Вук Драшковић буде кандидат Коалиције "Заједно" за председника Србије, уколико "Заједно" буде учествовала на предстојећим изборима.

Овај предлог једногласно су подржали чланови Председништва СПО и председници свих окружних одбора СПО.

Коначну одлуку о Драшковићевој кандидатури донеће Главни одбор СПО, 19. априла у Београду.

По уговору између чланица Коалиције "Заједно" заједнички кандидат Коалиције за председника Србије биће онај кога предложи СПО.

Иначе, градоначелник Крагујевца Верољуб Стевановић овим речима је данас предложио председника СПО за председничког кандидата кандидата Коалиције "Заједно".

"Вук Драшковић је не само у Србији него и широм света симбол борбе за демократију, мир, економски, духовни и морални опоравак и препород на овим просторима.

Једини је Вук 1990. године видео и упозоравао да Слободан Милошевић и сви његови тадашњи обожаваоци, од којих су многи формално припадали опозицији, воде наш народ у сулуди и бесмислени рат и да ћемо у том рату изгубити готово све што смо зидали још од Карађорђа.

Први је Вук разумео да Милошевићев поредак почива пре свега на организованој државној лажу, па је Телевизији Србије дао име "ТВ Бастиља" и покушао 9. марта 1991. године да ослободи ту тамницу истине.

Први је Вук схватио да се овај режим може победити само удруживањем опозиције и, упркос издајама разних коалиционих партнера, присиљавао је од 1992. године СПО на коалиције и сталне жртве и уступке другима, што је у новембру прошле године коначно крунисано победом Коалиције "Заједно" на локалним изборима.

Први је Вук, и нико тако храбро и отворено, дигао глас против Милошевићевог рата.

Вук је симбол 9. марта, Видовданског сабора, јунских демонстрација 1993. и тромесечне побуне крајем прошле и почетком ове године.

Вук је први разумео и рекао да се не брани Србија у Книну, него да се Книн брани у Србији, и да ће слаба и од света одбачена Србија Слободана Милошевића узроквати велики национални пораз, срамоту и несрећу.

Све велико и демократско у српској опозицији покретао је и окупљао Вук.

Он је најдоследнији политички лидер и због тога је од режима и највише сатанизован, клеветан и затрпаван лажима.

Он једини никада није погрешно у политичкој процени и никада није трговао на штету истине, ма колико истину било ризично бранити.

Он и његова супруга су најславнији затвореници овог режима, за чију се слободу борио цео демократски свет.

Једино ће Вук, ако победи на председничким изборима, сачекати на београдском аеродрому давно прогнаног домаћина Србије и предати му кључеве од краљевског двора.

Једино Вук гарантује корениту промену политичког система у нашој држави, а без те промене немогућ је опоравак и васкрс нашег народа и отаџбине."

Београд, 29. марта 1997.

СПО: Служба за информисање

Милорад

Судећи по специфичном присуству у медијима, бивши генерални директор РТС и бивши шеф посланичког клуба СПС у Народној скупштини Србије **Милорад Вучелић** није више бивши и ускоро би могао поново да се нађе на врху овдашње пирамиде власти, низ коју се откопљао у постдејтонском земљотресу.

Ексклузивне вести о њему, углавном за насловне стране, да ће постати нови генерални секретар СПС после смењивања **Горице Гајевић**, да ће бити кандидат левице на председничким изборима и да је, као изасланик **Слободана Милошевића**, специјалним авионом летео у Црну Гору како би убедио **Мила Буковића** и **Светозара Маровића** да прихвате све што се од њих тражи, не објављују се, свакако, случајно.

На нашим несрећним просторима, уосталом, "случајно" се више ни деца не праве.

Повратак старог "младог левичара" **Милорада Вучелића** у високу политику је, дакле, "свршен посао, марш", чак и ако тај повратак не уследи у формама које су тренутно у оптицају.

У социјалистичким и осталим тоталитарним друштвима политички пад је, по правилу, и политичка смрт онога који је пао, али и то правило, као и свако правило, има изузетке.

Пракса је, у том смислу, показала да политички пад не доноси и политичку смрт само у случајевима када жртва уме да падне без велике буке, без отпора и уз извесну мистериозност разлога пада и повлачења с јавне сцене.

А стари "млади левичар" **Милорад Вучелић** је управо тако пао.

У његовом повратку у политику главну улогу, ипак, игра његов карактер, односно одсуство карактера, што је, за бављење политиком у политичком амбијенту какав је наш, једна од пресудних квалификација.

Бити шутнут, мирно то прогутати, можда и помиловати ногу онога ко те шутира и онда му се вратити, може да доживи и преживи једино неко кога "кресе" јак желудац, мањак емоција и минимум морала.

Те и такве "референце" стари "млади левичар" **Милорад Вучелић**, у чијим венама тече и нешто крви Сремчевог **Вукадина**, показује од првих дана

учешћа у јавним пословима.

Непосредно после "јунских гибања" 1968. године, он је, рецимо, стигао у редакцију "Студента" као "здрава снага", али је убрзо, процењујући којим се путем у том тренутку "иде даље", и сам постао "проблем", а тиме и миљеник ондашње псеудодисидентске чаршије.

Био је, потом, и "Ћиласовац", и "Ћосићевац", и "либерал", и "праксисовац", и "стамболићевац", али је увек знао када треба претрчати на другу страну.

У претрчавањима је, додуше, често и каснио, као после **Осме седнице**, када је написао неколико одличних убојитих текстова против **Слободана Милошевића**, мада је и кашњење умео да преокрене у своју корист.

Он, просто, није **Милорад** из песме "Поранио **Милорад** да окопа **виноград**", и то му је, такође, важна особина, пошто је у политици у мутним временима углавном боље каснити него поранити.

Највећи добитник у овој причи је, у овом часу, свакако, владајућа странка, јер је **Милорад Вучелић**, упркос свему, у односу на тамошњи "први ред", озбиљна и јака политичка фигура.

Уз типове попут **Николе Шаниновића**, **Зорана Лилића**, **Драгана Томића**, **Мирка Марјановића**, **Душана Матковића**, **Уроша Шуваковића**, **Љубомира Илчића** или **Бранислава Ивковића**, он је, заиста, громада.

Врати ли се с њим у пакету и **Желько Симић**, социјалисти ће се, с обзиром ко су им данас главни играчи, појачати као када би у "Чукарчки" или у "Обилић" прешли **Предраг Мијатовић** и **Дејан Савићевић** или неки сличан тандем.

Могуће је, дабоме, да су ексклузивне новинске вести о повратку **Милорада Вучелића** у високу политику обичне новинарске "патке", али и у том случају он се, пошто није гуска, ипак вратио.

Баџин

Власник мобилног телефона у суперлуксузном аутомобилу нишке регистрације, што као детаљ отклања могућност његовом припадању београдској номенклатури обесних моћника и њихових синова, једне вечери овог марта (према извештају МУП-а 14. 03. око 20.20) није стао на знак патроле у време појачане контроле возила и возача у акцији названој "Аутомобил" и наставио вођњу као да се није ништа догодило. Вероватно се ништа и не би догодило, јер на такву дрскост има право само номенклатура, да којим случајем вођи патроле није запала за око нишка регистрација која ће се показати важним детаљем за даљу судбину тројице полицајаца.

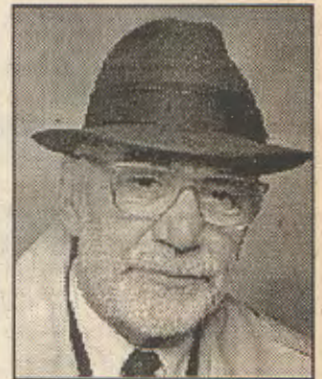
Шта се касније догађало постоје противречне изјаве возача и тројице саобраћајних полицајаца, старијег водника Славка Марјановића, млађег водника Горана Николића, те поручника Момира Симоновића. По дисциплинском тужиоцу републичког МУП-а, потпуковнику Душку Адамовићу, случај је почео и завршио се малтретирањем возача кога су оптужени полицајци стигли на пешачком прелазу у Улици Јурија Гагарина, да би му се одмах најстарији по чину, поручник Симоновић, обратио речима: "Цукело, шта бежиш, излази из кола!" Онда је возачу уз примену силе истргао из руке мобилни телефон и "ударио га ручном батеријском лампом у пределу врата". Дисциплински тужилац констатује још један ударац ручном батеријском лампом и као извршиоца именује старијег водника Славка Марјановића, који после примењене силе наређује млађем воднику Горану Николићу да веже возача "лисицама с рукама позади" и поведе, наравно везаног, до службеног возила где га Марјановић хвата за главу и "удара у горњи део аутомобила". У том трескању старији водник Марјановић прекасно препознаје у лицу возача Војислава, сина полицијског генерала Радована Стојчића-Баџе и престрављен, о томе кришом обавештава поручника Симоновића, на шта му је овај, наводно, одговорио: "Боли ме к..., ја радим свој посао". Чак и после препознавања о чијем сину је реч, дисциплински тужилац терети Симоновића за још један шамар Војиславу Стојчићу, "по десном образу", што би се рекло - за довиђења, и тек му онда дозволио да оде.

Осим оснионих полицајаца у чију "нежност" не треба сумњати, и разгоропађеног млађег Баџе, нико тачно не зна шта се заправо догађало те вечери. У ствари, то су два лица једне исте школе, школе Радована Стојчића-Баџе: бруталност полиције и багателисање закона од стране одабраних.

Из исказа датог у претходном дисциплинском поступку, старији водник Славко Марјановић негира било какво средство принуде над Војиславом Стојчићем осим "што му је ногом раширио ноге", чак тврди да се лично извинио Баџи јуниору што су га уопште јурили; млађи водник Горан Николић изјављује да са лисицама нема никакве везе ("приликом интервенције био сам испред возила"); поручник Момир Симоновић тврди да те вечери није било говора о к..., признаје само одузимање мобилног телефона из "страха да неког не позове". Сећа се лисица али не зна тачно ко их је ставио. Шамар и ударац батеријском лампом сматра измишљеним.

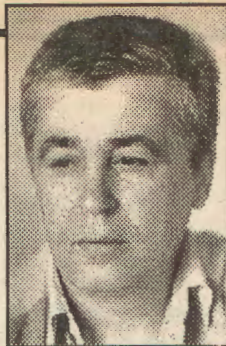
У целом случају једног бизарног саобраћајног инцидента, посебно је занимљива ажурност дисциплинског тужиоца републичког МУП-а. Кад полиција, рецимо, готово на смрт пребије лидера највеће опозиционе партије и његову супругу, он се не оглашава. Ђути и над одваљеним вилицама, поломљеним костима. Не тангира га убијање грађана. За њихове целате не важе параграфи тужиоца о некаквој злоупотреби службеног положаја или, не дај боже, прекорачења овлашћења. С друге стране, када је реч о Баџићима, дисциплински тужилац ради у стилу Брзог Гонзалеса: исте вечери по инциденту приводи се патрола полиције а већ сутрадан започиње дисциплински поступак, да би трећег дана била подигнута оптужница због злоупотребе службеног положаја или прекорачења овлашћења из чл. 59. став 1. тачка 5. Терете се и због "понашања које штети угледу службе и нарушава међуљудске односе у Министарству унурашњих послова" из једног другог члана и једног другог става намењених поручнику Симоновићу, што је рекао да га боли "она ствар" за Радована Стојчића-Баџу.

Војислава Стојчића заступа познати београдски адвокат Боривоје Боровић. Остаје тајна зашто је овом човеку потребан полицијски брлог?

Богољуб ПЕЧИЋ

У ствари, то су два лица једне исте школе, школе Радована Стојчића-Баџе: бруталност полиције и багателисање закона од стране одабраних.

Магле изнад мочваре

Пре шест година у моди је била порука "Пролеће је, а ја живим у Србији", сетна и горка као све наше оовремене поруке.

Најбољн и најпаметнији, који и сету и горчину умеју да надвладају разумом, схватили су је, тада и потом, као налог да одавде беже главом без обзира, и тако су и поступили.

Овог пролећа, судећи по свим најважнијим политичким, економским, друштвеним, културним и моралним параметрима, још је више разлога и за исту поруку, и за исте потезе.

Ислаз је, заиста, за преостале најбоље и најпаметније, можда и у драматичнијим околностима него пре шест година, на граничним прелазима.

Одлука Савета министара Европске уније да Србија и Црна Гора остану без трговинских преференцијала због "укупне политичке ситуације" у суштини је још једна опомена режимима у Београду и у Подгорици да "спољни зид санкција" неће пасти док овде не дође до радикалних промена.

Црвенкасти су, просто, у утакмици коју од почетка играју прљава и погибелно, добили нови жути картон.

Иза еуфемизма "укупна политичка ситуација" крију се четири ствари: изостанак аутентичног дијалога с опозицијом (Округли сто), строга контрола државних и гушење независних медија (нови рестриктивни Закон о јавном информисању, нартај на БК Телеком и низ сличних будалаштина), ревитализовање идеје о Великој Србији (Споразум о специјалним паралелним везама са српским ентитетом у Босни и Херцеговини, приближавање СПС и ЈУЛ-а екстремним националистичким групацијама) и све дисперзивнији проблем Косова у регионалним оквирима

(Албанија, Македонија) с тенденцијом даљег заостравања.

Списак црних тачака "укупне политичке ситуације" је, свакако, отворен, уз за сада благе претње да се на њему могу наћи и Санџак и Војводина, а и неке друге "дежурне" и одавно начете неугодне теме.

Имајући у виду шта режими у Београду и у Подгорици тренутно раде (наставак сатанизовања опозиције, "козметички" приступ променама у медијима, обрачун с реформским струјама у црногорској власти, подстицање сукоба у српском ентитету у Босни и Херцеговини, оживљавање антидемократске, еурофобичне и националистичке климе, двосмерно компликовање збиље на Косову) јасно је да нас у непосредној будућности, а и на дуже стазе, чека драматично погоршавање укупних економских, социјалних и политичких прилика.

У пешчаном сату лудила, које нас, уз сталне поруке да је неуништиво, притиска и гуши пуних десет година, последња зрнца ће, изгледа, бити суви барут.

Међународна заједница је, наиме, одлуком Савета министара Европске уније да Србија и Црна Гора остану без трговинских преференцијала, јасно ставила до знања режимима у Београду и у Подгорици да од очекиваних награда нема ништа, али и да су, ако се главари Србије и Црне Горе не уразуме, могућа и нова кажњавања.

Уинформативним програмима државне телевизије реч "патриотизам" се, опет, помиње, у просеку, педесет пута дневно, баш као и у предвечерје јуриша овдашњих "патриота" у рат, што је поуздан сигнал да смо пред новим великим ломовима, вероватно и трагичнијим од оних иза нас.

У посткомунистичким земљама про-

сечан људски век је, од пада Берлинског зида и распада СССР до данас, у атмосфери "вишка историје", односно под притиском перманентних политичких тензија и фрустрација, смањен за шест година.

Психосоматске болести, доминантне болести генерација које су живи мост између социјалистичких и неких нових друштава, по правили су, поготово када добију размере епидемије, готово неизлечиве болести.

Друштвени прогрес је, дакле, први пут од настанка цивилизације, донео биолошки регрес.

Мудри и одговорни политичари из посткомунистичке епохе морали би, на основу ових података, да схвате да им је једини задатак смиривање општих прилика, али је велико питање да ли ће у првим деценијама посткомунистичке епохе уопште бити мудрих и одговорних политичара.

Све док се буде обележавао и прослављао 28. март, дан када је 1989. године усвојен "крвави Устав" Србије као стартни знак за разбијање Југославије, ови несрећни простори ће чамити у мемли историјског хорсокака.

Разговори власти и опозиције пред камерама државне телевизије одвијаће се у прихватљивим условима и имаће смисла тек ако РТС, претходно, у серији документарних емисија у ударним терминима, призна све своје гадости почињене минулих година (од измишљене виле Вука Драшковића у Женеви, преко крвавих лажи током ратних година, до третмана студентских и грађанских протеста) и ако на одговарајући начин, а у име нужног и катарзичног отрежњења гледалишта, демантује гомиле оговних неистина, које је систематски ширила.

Извршиоци налога СПС и ЈУЛ-а у Подгорици, окупљени око Момира Булатовића, формално су, на својој Осмој седници, бранили лик и дело Слободана Милошевића од оправданих (али благих) критика Мила Ђукановића, а у суштини су бранили најретроградније идеолошке концепте који ће, ако заиста победе, вратити Црну Гору, а и целу земљу, неколико деценија назад.

Наши потенцијални извозници чезну да од ЕУ добију царинску олакшицу од 4,3 одсто, резервисану за тзв. "треће земље" (Африка, Кариби, Пацифик), а наши сусе-

ди Мађари, Бугари и Румуни већ на тржиштима земаља чланица ЕУ, уз ту давно добијену олакшицу, користе и потпун бесцарински режим за преко две трећине свог индустријског извоза.

Фаталну слабост и опасну замку у Закону о својинској трансформацији, необавезност приватизације, предлагачи бране лимитима у Уставу, по коме су све својине равноправне.

На трулим темељима, показује се и овом приликом, ништа здраво и ваљано се не може подићи.

Разум, дакле, налаже да се, не само због Закона о својинској трансформацији, граде нови темељи, односно да се хитно приступи променама Устава, који је забетониран идеолошким цементам, али, налози разума, овде, на жалост, немају никакву тежину.

Најављена приватизација ће, све у свему, и због накарадности у кључним законским приступима, али и због укупног политичког и идеолошког амбијента у коме ће се спроводити, бити још једна магла изнад смрдљиве мочваре.

Оценом да зајапурени јуришник социјалиста Душан Матковић (онај који је 1991. године на лешћанском Ушћу позивао на крвопролиће) има само "пола карактера", БК телевизија је, још једном, при изрицању оправданих критичких судова о личностима и догађајима "из живота", потврдила да је сувише отмена и великодушна.

Политичке партије, сасвим природно, своде своје учешће у политичком животу на борбу за власт или за очување власти,

чему се, у принципу, нема шта замерити, али, како је политика много више од борбе за власт или од вршења власти, политички живот је осакаћен без снажног присуства независних и нестраначких организација и асоцијација.

Код нас су, на жалост, у општој збрци чак и елементарних појмова, таква схватања ретка или се, подједнако и у владајућим и у опозиционим странкама, вероватно због страха од контролних и корективних функција "неполитичких субјеката политике", доживљавају као јерес.

Време ће, међутим, показати да ће и овде, као и у свим бившим социјалистичким земљама, управо независне и нестраначке организације и асоцијације, а не политичке партије, одиграти кључну улогу у процесу потпуне промене система.

Можда су Србија (и Црна Гора) аутомобил који је "кренуо у претицање под пуним гасом", како актуелне економске прилике оптимистички описује савезни

министар Данко Ђунић, али шта ако из супротног правца, што је готово сигурно, стиже, такође под пуним гасом, хладњача без кочница?

У овим економским и социјално трагичним временима, када је за огромну већину становништва и куповина чарапа болни удар на годишњи кућни буџет, грађанима је, у крајњој линији, свеједно да ли станују у булевару Симе Сараге или у булевару Ђуре Равногорца, о чему би, као о реалном политичком стању, морали да размишљају и они који се залажу за промене назива улица и тргова, и они који се томе противе.

Циљ да коначно почнемо да живимо као сав нормалан свет претворно нас је, у очима кабадахџа којима је сав нормалан свет синоним за зло, у најобичније мете.

Икар(бус)ов лет

Нереално је и будаласто удруживати се са онима којима смета све у Програму Српској њокрега обнове, од захтева за суштинске њромене система власти у Србији, који се може остварити само њоништавањем свих закона и одлука комунистичке банде којима је насилно усѡостављен тај систем ѡре 50 ѡгодина, чиме се, аутоматски, на најбољи и најбржи начин мења и економски систем, стандард ѡрађана и укуѡан стандард друштва, до идеја националној ѡмирења, рехабилитације невино осуђених, ѡбијених и оѡљачканих ѡрађана Србије који нису били комунисти, рехабилитације и ѡовратка у земљу насилно истераној краља и њеѡове ѡородице, и друѡих веома важних стратешких ѡромена, сигурно важнијих од акције чишћења Беоѡрада, или возања "Икарусових" аутобуса

Ко ће кога у Црној Гори, тема је свих југословенских медија и политичке јавности ових дана. Да ли је јачи Момо или Мило, питали смо се до седнице Главног одбора ДПС-а, када је гласање показало да су Црногорци остали исти, увек су тамо где претеже власт, па макар издали и најбољег пријатеља, кума, па и брата. Пре исхода гласања знала сам резултат, и то да ће на Момову страну претегнути, јер се за њу заложио министар војни лично, а опет, Булатовић, један од многих Булатовића који су добро окружили бројним високим положајима све Ђукановиће и остале у Црној Гори, што није непотизам него само комунизам.

Да је Момо претегао показало се и на веома слабом митингу подршке Милу Ђукановићу у Подгорици, на којем се окупило неочекивано мало људи, упркос авионима који су по цео дан бацали летке са позивом на митинг по свим градовима у Црној Гори, од Мојковца, Колашина, Бијелог Поља, до Никшића, Улциња, Бара, Будве, Цетиња, Тивта и Котора. Исто онако како су се бојали од министра војног на Главном одбору да дигну два прста за Мила, чак и његови најбољи пријатељи, бојали су се Црногорци да дођу на митинг, да их не би власт и војска усликали и касније закинули за посао, плату, пензију или неку другу привилегију коју деле само добрим грађанима. Тако је бркати Момир, у маниру славног брке Стаљина, неспорно савла-

дао свог ривала, упркос и даље присутним проценама у јавности да је Мило јачи, те да ће се десити некакав неочекивани обрт. Нема код комуниста никаквих обрта, нити неочекиваних догађаја, они су завршили удар у Црној Гори, очистили колебљиве левичаре којима се омилио капитализам и западни свет и настављају даље црвеном чојом Монтенегра. Жртвујући главу Ратка Кнежевића, а вероватно и остале тражене главе чланова владе, што проистиче из капитулантског саопштења са њене седнице, у којем се за све окривљује штампа и не говори више ништа о главним кривцима и проблемима из Београда, сам Ђукановић губи морални кредибилитет у јавности и као прави комуниста користи самокритику за самоспасавање и опстанак по сваку цену. Зато је свеједно шта ће даље бити са њима и међу њима, боље је да ми гледамо шта ће бити са нама, да им помогнемо у међусобном тамањењу и не бринемо да ли ће и ко опстати. Такви какви су, дабогда сви пропали, то је једина нада антикомунистима и у Србији и у Црној Гори.

Занимљиво је да су за свој унутарпартијски, комунистички, обрачун користили све што им падне под руку, па и отварање споменика сердару Јанку Вукотићу, команданту Црногорске војске у славној Мојковачкој бици, иако пре само годину дана нису ни дошли у Мојковац на обележавање осамдесетогодишњице те битке, него су послали ниже чиновнике, као и

Милошевић који је у име Србије послао Брчина, великог Србина. Сада, пак, споменик отварају Булатовићи лично, Момир, Павле и Предраг, и говоре о сердару Јанку, како је славно и јуначки одбранио одступницу Српској војсци кроз Црну Гору 1916. године, замишљајући вероватно себе у истој улози данас, док бране одступницу комунизму, Слободану Милошевићу и његовој жени, пред демократским снагама Србије и Црне Горе. Међутим, као што Јанко Вукотић јесте сачувао одступницу Српској војсци, али, на жалост, није одбранио Црну Гору која је десет дана након битке на Мојковцу пала у руке Аустрије, тако ће и они, можда, тренутно спасити комунизам, себе и Слободана Милошевића, али не и Србију и Црну Гору, која ће убрзо, на срећу свих нас, пасти у руке демократских снага. Символика Мојковца је у том смислу сасвим добра и корисна за све нас.

А колико је њима заиста стало и до Мојковца и до Јанка Вукотића јасно говори то да је тог дана свечано откривен споменик, да су одржани говори, дат је двочасовни пренос светковине, а затим и документарни филм о бици на Мојковцу на првом каналу београдске телевизије, са намером да пробуде братска осећања и подсети на историјске жртве, а нико се није сетио да однесе бар букет цвећа или венац на гроб сердара Јанка Вукотића на Новом гробљу у Београду, јер он је у свему томе очито споредан и потпуно заборављен. Комунисти увек исти, нема изненађења.

Међутим, чињеница да је Милорад Вучелић, бивши моћник СПС-а, а затим одбачени маргиналац, владиним авионом тих дана слетео на тиватски аеродром, а затим се састао са Милом Ђукановићем и Светозаром Маровићем, вероватно по налогу и упутствима Слободана Милошевића, говори много о неким плановима власти у Србији на које нико не обраћа потребну пажњу. Одбачен као крпа, он је очито поново узет да као крпа почисти неке ствари и у Црној Гори и у Србији. Срећан што се приближио умилостивљеном господару, отишао је у Црну Гору да изда пријатеље Мила и Света, да их наговори на уступке и покајање, што је успешно обавио и тако се квалификовао за сличан посао и у Србији. Разбијена опозициона коалиција "Народна слога" и хомогенизована комунистичка власт у Црној Гори, наговештава будуће сличне догађаје и у Србији, у којима је Вучелићу намењена главна улога због многих квалитета које поседује, а које ће Милошевић опет искористити, па га опет, вероватно, и одбацити. У међувремену, он ће по Милошевићевом налогу у владајућој коалицији растерати неке левичаре из ЈУЛ-а окупљене око Мирине сукње и касе, које она неће или не може да отера, а затим ће, након уједињења и учвршћења владајућег блока, кренути на разбијање Коалиције "Заједно". За тај посао је већ добро припреман и припремљен пре доласка код

господара тако што је шеф Државне безбедности Србије био стално у вези са њим, а затим повремено, па све чешће, и са једним од лидера Коалиције, који за време тромесечних демонстрација, док смо се ми смрзавали и шетали, скоро свакодневно одлази на консултације у Вучелићев стан. Десетог јануара ове године чак долази и до сусрета тог лидера Коалиције "Заједно" и Слободана Милошевића, који је припремљен у истом стану, у чему је и процурела вест у јавности, али је одмах и блокирана, чак и у "Нашој Борби", чији је новинар написао текст након истраживања о том сусрету у којима је добио потврду од обе стране да је до њега дошло и да се разговарало о уступцима том лидеру и странци, уколико обустави протесте и учини све што може на лаганом разбијању Коалиције, тихим опструкцијама и блокадама које су већ одавно присутне и доста успешне. Догађаји на Бранковом мосту и многи каснији неразумни потези и неспоразуми у Коалицији резултат су тих припрема и састанака, и што више време протиче све је јасније да у Коалицији једни иду у лево, а други тамо где су пошли, па верујем да нисмо далеко од разлаза, што јесте приоритетна жеља власти.

"Нећемо мењати ништа, нека остану социјалистички директори у јавним предузећима, поручује градоначелник Београда незадовољним радницима, синдикатима и учесницима демонстрација из тих предузећа, "нећемо мењати називе улица и тргова, имамо пречег посла", поручује другим чланицама Коалиције, "нећемо опет на демонстрације и улице јер то штети Србији и њеној привреди, растерује потенцијалне стране улагаче", каже недавно на конференцији за штампу Коалиције "Заједно", супротстављајући се тако јавно и гласно другачијем предлогу других лидера Коалиције, и тако са тог места говори све супротно од онога што је говорио са Трга, док је путовао према Градској скупштини, обећавајући одговорност, истраге, смене, промене, шта све не, што је, срећом, забележено. Свима који су шетали за деблокаду и дошетали до ове блокаде изгледа јасно да су се борили и изборили за промену само човека на месту градоначелника и да других промена неће ни бити, јер све што данас он говори и заступа говорили су и говоре социјалисти, остало је само да сачекамо загрљај међу њима, који Вучелић припрема већ

дуго и студиозно. Споразум о специјалним односима са Републиком Српском је основа за поновно прикупљање патриотских снага којима треба део опозиције ради међународног легалитета и неспорно је да ће то бити онај део Коалиције "Заједно" који је тај споразум и подржао. Ако све буде тако, ако Вучелићу успе посао и задатак који је добио, ваљда ће заслужити мало милости господара у данима тријумфа деstrukције који нам долазе, али надам се без већих последица, јер се ничим не може задуго сачувати оваква власт. Биће употребљени сви планови и сви људи за њен опстанак, али успеха бити неће и зато је

добро да само чекамо, гледамо и упамтимо ко ју је и како сачувао до сада.

Што се тиче Српског покрета обнове, чини се да у њему јасно сазрева знање да је крај ове Коалиције, ако до њега дође, и крај свим другим удруживањима која до сада нису донела ништа осим проблема, мржње, зависти и најпростије отимачине. Поготову је нереално и будаласто удруживати се са онима којима смета све у

Програму Српског покрета обнове, од зхтева за суштинске промене система власти у Србији, који се може остварити само поништавањем свих закона и одлука комунистичке банде којима је насилно успостављен тај систем пре 50 година, чиме се, аутоматски, на најбољи и најбржи начин мења и економски систем, стандард грађана и укупан стандард друштва до идеја националног помирења, рехабилитације невиних осуђених, побијених и опљачканих грађана Србије који нису били комунисти, рехабилитације и повратка у земљу насилно истераног краља и његове породице, и других веома важних

стратешких промена, сигурно важнијих од акције чишћења Београда, или возања "Икарусових" аутобуса. Наши коалициони партнери све то сигурно неће подржати ни учинити, јер неће ни много мање од тога, као што је повраћај имена улица и тргова или промена социјалистичких функционера са положаја; они, очито, неће ништа осим голе личне власти, и то не ради промена, него ради бизниса којим се баве, што се полако и све јасније види у садашњој политичкој јавности. Ако та жеља за влашћу надвлада код њих разумно сагледавање политичке стварности, у којој сами до власти не могу доћи, па се коначно определе за одлазак из Коалиције у привремену службу владајућој странци, биће то коначно скори и праведни крај једне прљаве политичке опције у Србији, која већ седам година, на разне начине, одржава постојећи систем и људе на власти. Што пре се то деси, то боље за оне који се боре за промене, јер би тиме биле завршене све политичке комбинације и коалиције на које је јавност терала опозиционе странке са различитим програмима, што није довело до промена у дугогодишњој борби за демократију. Промене ће донети само директан политички обрачун на једним

правим, слободним и демократским изборима између десне и леве Србије, а јасно је ко би коју страну представљао у том обрачуну. Све друго је била конфузија и губљење времена у ништа, пошто се пред изборе 1997. године налазимо у много горим политичким условима него 1990. године, што је јасан резултат свих напора удруживања, раздруживања и мржње у опозицији. Паметном доста

Пролећно велико спремање

После великих зимских демонстрација које су, можда, први озбиљнији неуспех Слободана Милошевића на унутрашњој литичкој сцени - на спољној литичкој и политичкој сцени - на дипломатским кинжалоцима се већ навикао, али, руку на срце, нико из земље не може себи приписати у заслугу ове његове неуспехе - режим се окренуо својој уобичајеној тактици у оваквим ситуацијама која се најупрошћеније може назвати скретањем илације.

Увојним наукама су операције у којима се противнику пажња скреће или се противник обмањује како би остао у незнању о правом месту времену и обиму офанзиве, веома честе.

У политици, рекло би се, још чешће.

"Маневар одвлачења" који овога пута примењује актуелни режим, међутим, увод је и у изборну кампању и, реално говорећи, може се сматрати да је предизборна кампања већ у току.

За одвлачење пажње од Србије и проблема и догађања у њој одабрано је, разуме се, њено непосредно окружење, оно што највише и може заокупити, после мука које има са свакодневним преживљавањем, пажњу просечног грађанина Србије.

Истовремено, ради се и о припремним операцијама за прелазак Милошевића на савезну власт, на место председника СРЈ.

Прва операција се обавља у Републици Српској, друга у Црној Гори, двома, у крајњој линији, саставним компонентама СРЈ, или тачније, политичког простора сакате Југославије. Једна је "легална" а друга "илегална" република у саставу СРЈ, али обе, наравно, имају огроман значај.

Сукоб у Републици Српској и сукоб у Црној Гори, иако по политичком мотивима сасвим различити, имају једну значајну сличност. У оба случаја се, наиме, ради о тзв. конфликту лојалности Милошевићу. У оба случаја сукобљене стране су се по-

Милан БОЖИЋ

ставиле на демаркациону линију која се најкраће може описати речима "за или против Милошевића".

И, ту свака сличност престаје.

Јер, у Републици Српској се апсолутни господар а, добри познаваоци кажу и стварни власник, неба, воде и земље на којој живе босански Срби сукобљава са једном нејаком старијом госпођом иза које стоји само њено име и углед стечен на радикалним националистичким позицијама које су је, током рата и после пада у политички мрак Караџића и Младића, избациле на чело "јастребова" међу Србима у РС. Дакле, сукоб Крајишник-Плавшић је сукоб класичног тврдог бирократе који из сенке номенклатуре, позадинским радом, учвршћује своју позицију са аутохтоним лидером, политичаром-аматером, кога одликују самостална, радикална и не претерано одговорна политичка мишљења и делања. Интересна страна овог сукоба је мање заступљена. Економска и политичка моћ Крајишника је неупоредиво већа од Плавшићкине. Да, стицајем околности, она није председник републике који има потпис на важним државним документима и, што је можда још важније одлучује о важним војним наименовањима, Крајишника она не би ни интересовала. Напросто би је маргинализовао и уклонио из јавног живота. Овако у критичним или политички осетљивим ситуацијама као што је последње потписивање споразума са Југославијом или у некој хипотетичкој ситуацији у којој би дошло до конфликта са војним врхом, какав се уосталом десио током смене Младића и његових људи али су тада садашњи супарници били на истој страни, Плавшићка би могла да му помрси рачуне.

Крајишник, разуме се опет, као сваки

бескрупулозни политичар из номенклатуре нема нека особито чврста политичка убеђења и основни циљ му је да се одржи на власти и да је учврсти. Током рата је такође спадао у "јастребове" али се сада, потписивањем Дејтонског споразума, сврстао у "умерену" струју, тачније међу огромну већину Срба који су интимно разочарани ратним неуспехом али се са поразом мире и покушавају да невољно и мрзовољно, гурну проблеме под ћилим чекајући да свет заборави на нас, а за то време се претварају да тобоже поштују правила игре. Плавшићка је, међутим, чак и крајње споран споразум са Југославијом - који је Билт прогласио за противан Дејтону али га је, зачудо његов помоћник Шгајпер подржао - огласила за недовољан и поданички јер подразумева да га верификује Скупштина БиХ.

У том смислу у сукобу Крајишник-Плавшић "оданост Српству" није спорна али оданост Милошевићу јесте. Јер, Крајишник је "договорио са Слобом" нешто за шта су рачунали да може да прође, истина на мала врата и "на мишиће" а Плавшићка се томе супротставила и још, поврх свега, о ужаса!, подржала демократске снаге у Србији.

Сукоб у Црној Гори је сасвим другог карактера.

У њега су ушла дојучерашња двојица "Слобених малишана", јунака Жуте греде који су на политици оданости не толико Србији колико политици њеног председника и дошли на власт пре скоро десетак година.

Тандем Булатовић-Ђукановић суверено је све то време владао Црном Гором и, познаваоци кажу, да сада скоро исто толики власници Црне Горе какав је Крајишник у РС. У домаћој "подели рада" Булатовићу је припала партија а Ђукановићу државни апарат. Ширећи политичку базу своје власти један је играо улогу умереног просрпски настројеног политичара а други умереног црногорског националисте. Управо захваљујући таквој политици успели су да у Црној Гори држе убедљиво надполовичну већину бирачког тела.

Временом, међутим, почеле су да им расту, сва је прилика, и жеље за апсолутном доминацијом. Уосталом, није без основа једна стара афричка пословица која каже да "у једном рукавцу нема места за два крокодила". Познаваоци кажу да се, захваљујући чудном положају Црне Горе у коме је шверц нека врста основне националне привредне гране, за црногорску привреду заинтересовала и сама владајућа породица из Београда и да је, не без разлога, ударила на економске интересе Ђукановића.

И, како то обично бива са сукобима у номенклатури, они се прво појаве око интереса а накнадно се заузму и политичке позиције. Природно, сваки се обратио страни коју је у претходној политичкој позоришној представи заступао - Булатовић Милошевићу а Ђукановић његовим глав-

ним непријатељима Американцима. Очигледно је да су оба такмаца у црногорској политичкој утакмици осетила да ће, какав год да буде исход сукоба, положај саме Црне Горе бити промењен јер ће патрони једног или другог тражити усаглашавање тог положаја са својим политичким интересима, те је зато сукоб прилично контролисан и, за сада, без инцидената.

Пала је прва жртва - црногорски "амбасадор" у Вашингтону - тачније један шармантни пробишвет кога је **Ђукановић** чак огласио за "специјалног саветника". Остатак **Ђукановићеве** владе се за сада држи али је јасно да је **Ђулатовићева** супериорност у партији несумњива као и да је подршка коју **Ђукановић** добија од хистеричних црногорских националиста чак контрапродуктивна јер од њега одвраћа умереније. Зли језици у шали кажу да је митинг подршке **Ђукановићу** чак организовао сам **Ђулатовић** јер онакав циркус "зеленаша" нико не би сам себи пожелио ни у најгорим сновима.

Ови сукоби у суседним републикама у Србији, пак, како рекох углавном служе као средство у предизборној кампањи. По старом правилу, опробаном на свим претходним изборима **Милошевић**, који између избора потписује све и свашта и продаје сваки замислив национални интерес, пред саме изборе облачи шињел државотворца и забринутог оца нације.

Очигледно да ће метод јахања на националним страстима и ове године бити лајтмотив његове кампање само што ће се изјашњавање, овог пута, а вероватно у част његовог преласка на савезну функцију, водити не око питања ко је за а ко против Србије већ ко је за а ко против Југославије.

Очигледно, иако је политички ослабљен, **Милошевића** не напуштају амбиције овладавања већим политичким простором од Србије.

Сукоб у Црној Гори је већ успешно инструментализован око тог питања и тиме је успешно неутрализована и српска демократска опозиција. Јер, чак и да брани, прилично необудљивог црногорског премијера који се сасвим лепо споразумевао са **Милошевићем** док му је шверц добро ишао а који се нагло сетио да нападне ЈУЛ

и подржи демократију када су му **Кертес** или **Марко Милошевић** или обојица закуцали на врата, бранећи тиме политику демократизације, приватизације и отварања према свету, овде ће је од режима чекати само један одговор: "Ви сте, дакле, за оне који руше Југославију!".

И уз најслободније медије тешко се је ове оптужбе ослободити, поготову што су трагична сећања српске јавности на стравични распад претходне државе још увек веома јака.

Позиција "ко је за а ко против Југославије" погодује и инструментализацији сукоба у РС. Јер, док се црногорски сукоб и може посматрати на линији разграничења просрпских и антирпских политичких снага сукоб између **Крајишника** и **Плавшићке** је немогуће тако третирати. Коначно, српски национализам је једино што се **Плавшићки** засигурно не може оспорити. Оданост **Милошевићу**, међутим, може. Од тога па до тврдње да подрива Југославију односно њену политику оличену у споразуму **Милошевић-Крајишник** само је један корак.

Ово ће, очигледно, бити главне контуре предизборне а вероватно и изборне кампање владајуће коалиције у овој години.

Милошевић прелази на савезни ниво и, природно, напушта ускосрпску пропагандну политичку реторику замењујући је југословенском. Сада и оснивање ЈУЛ-а добија нову димензију. Јер, ова партија, која је деловала као хир **Милошевићеве** супруге и њених неколико нагло обогаћених

следбеника, може у обновљеној југословенској причи трагати за одзивом оних који се са носталгијом сећају негдашње државе која је деловала као империја у односу на ову.

Како је **Ђукановић** увек био главна препрека ЈУЛ-овом убацивању у црногорски шверц илити привреду, његово одстрањивање би могло да отвори и простор за деловање тамо. ЈУЛ, разуме се, није употребљив у РС али се тамо ситуација лакше контролише пошто је економски исцрпљена република много више окренута Србији а **Крајишник** ће, ако елиминише **Плавшићеву**, бити само продужена рука **Милошевића**.

Тиме се и назиру главне контуре политичког пројекта за преживљавање који је смислио режим. Он се састоји у прављењу Југославије "од две и по", рачунајући и РС, републике која би постепено, чак и без интервенција у Уставу, јачала своје функције и тиме маргинализовала самосталност република.

Ово може бити и лек владајућих социјалиста за евентуални губитак републичких избора. Јер, чак и да се на јесен обремо на републичкој власти, можемо се суочити са чињеницом да су новац и моћ већ у рукама савезне власти. Упрошћено речено, може се десити да добијемо још једне локалне изборе, још један велики Београд или, још горе, још један велики Ниш.

Но, свеједно, и тај пут морамо прећи.

ЦРНОГОРСКА "ОСМА СЈЕДНИЦА":
ОДЛАЗАК МИЛА ЂУКАНОВИЋА

Мило - Момир - виа Дедиње

Отворено непријатељство је почело после Ђукановићевих изјава тичући како "ЈУЛ неће проћи у Црној Гори", чиме је навукао бијес Мирјане Марковић, која му није остала дужна, назвавши га "шверцером и мафијашем који седи на високој државној функцији". Његове изјаве о постојећој економској независности Црне Горе од Србије, која је успјела да "по први пут у својој историји сама себе финансира", нијесу се дојале београдском режиму...

Бранка ПЛАМЕНАЦ

Нема алтернативних путева, програма и рјешења. Нема ни говора о переперу. Нема ни говора о референдуму. ДПС Црне Горе је поздравила програм нове савезне владе... Показала је јединствено и чврсто опредељење за СРЈ и заједнички живот са српским народом...

Ових неколико реченица из обраћања **Момира Булатовића** новинарима, на прес конференцији одржаној само неколико сати по завршетку сада већ чувене маратонске сједнице ГО ДПС, представљају суштину највећег унутарпартијског сукоба у црногорској владајућој партији од њеног оснивања. Тиме је, на сасвим јасан и недвосмислен начин, стављена тачка на све досадашње шпе-

кулације око осамостаљења Црне Горе из СРЈ, о увођењу њене сопствене валуте, о самосталном уласку у међународне монетарне институције, о отклону Црне Горе из зоне **Милошевићевог** погубног утицаја, о реформама у владајућој партији и друштву уопште. Црногорска "осма сједница", одржана у ноћи између 24. и 25. марта, потресла је попут јаког земљотреса ионако ровиту црногорску политичку сцену. Епилог бурног засиједања ГО ДПС-а, вођеног под геслом "Он или ја", ултимативно упућеног директно са Дедиња **Момиру Булатовићу** од стране **Слободана Милошевића**, био је катастрофалан пораз политике демократских и реформских тенденција коју персонификује премијер **Мило Ђукановић**. Црногорска јавност је

била напросто шокирана сазнањем да је приликом гласања које је обављено у рану зору - после шеснаесточасовног засиједања, што је, у овом случају, чист еуфемизам за свађу, псовке, готово туче и пријетње - струја премијера **Ђукановића** је од укупно деведесет шест гласова добила свега седам. Шездесет четири члана ГО били су против **Ђукановићеве** опције развојног пута Црне Горе, док су двадесет два члана остала уздржана. Мало је ко могао очекивати да ће **Ђукановића** у одлучном тренутку напустити његови дугогодишњи пријатељи и сарадници. Најжешћи противници **Мила Ђукановића** у врху ДПС-а били су представници моћног братства **Булатовић** који покривају најзначајније републичке, партијске и савезне функције којим Црна Гора партиципира у Федерацији. Поред председника **Момира Булатовића**, у нападу на премијера посебно се истакао савезни министар војни **Павле Булатовић**, који је одиграо улогу застрашивача, не либећи се нимало да **Ђукановићу** и малобројним му присталицама стави до знања на чијој је страни војна сила. Непријатан нападач био је и **Предраг Булатовић**, шеф посланичког клуба подгоричких социјалиста, затим **Срђа Божовић**, председник Вијећа грађана у Савезном парламенту, и **Милица Цвијановић-Ђуришић**, потпредседник странке, која је у острашћеним нападима узимала и физичког учешћа, отимајући својим рукама микрофон председнику Скупштине **Светозару Маровићу**. Нимало га не штедећи, **Ђукановићу** се оштро супротставио и **Предраг Горановић**, министар у његовој влади. Ријеч је о оном министру који је признао да на свом приватном рачуну у иностранству држи паре државе Црне Горе!? Тако је најпопуларнији политичар у Црној Гори "Мило национале", који је, по признању позиције и опозиције, ДПС-у донио побједу на посљедњим изборима, за једну ноћ, само четири мјесеца касније, остао усамљен и жестоко поражен у својој партији. Уз њега су на сједници ГО остали углавном Никшићани и Будвани. За његову страну определијели се **Светозар Маровић**, затим **Војислав Ђукановић**, потпредседник савезне владе, **Милутин Лалић**, директор Агенције за приватизацију, **Михајло Баљевић**, директор Републичког фонда ПИО, **Ђорђе Прибиловић**, директор Хотелско-туристичког предузећа "Будванска ривијера", **Филип Бујановић**, министар полиције.

МИРИН БИЈЕС

Суочен са тако тешким поразом, односно, "пошто је сачекао резултате гласања, **Мило Ђукановић** је поднио оставку на мјесто потпредседника партије и најавио демисионарање своје владе", како је славобитно и са нескривеном дозом цинизма новинарима саопштио **Момир Булатовић**. Уз **Ђукановића** стоји,

ДВА ОКА НА ЛЕЂИМА

СУВИШНИ МИЛО

међутим, и даље његова влада као и моћни лоби млађих црногорских бизнисмена, такозвана "нова класа богаташа", интересно везаних за премијера и његову владу. Зато, могуће повлачење премијера **Ђукановића** са положаја предсједника владе ових дана изазива велику пометњу и забринутост у редовима црногорских привредника који су здушно поздрављали премијерове покушаје да се приближи Западу и Америци и омогући Црној Гори другачији, алтернативни пут економског развоја од оног којим иде Србија. У случају црногорске "осме сједнице" није толико неочекиван напад на **Мила Ђукановића**, колико је убједљивост његовог пораза изненађење за себе. **Ђукановићева** глава одавно се тражила од званичног Београда. Отворено непријатељство је почело после његових изјава типа како "ЈУЛ неће проћи у Црној Гори", чиме је навучао бијес **Мирјане Марковић**, која му није остала дужна, назвавши га "шверцером и мафијашем који седи на високој државној функцији". Његове приче о постигнутој економској независности Црне Горе од Србије, која је успјела да "по први пут у својој историји сама себе финансира", нијесу се допале београдском режиму. Његова честа путовања у Вашингтон и везивања за Америку, стварање препознатљивог црногорског имиџа на штету оног у Србији, затим најновије учестале пријетње увођењем нове-старе црногорске валуте перпер, уколико штампарија у Топчидеру настави са неконтролисаним штампањем новца, претече су овом партијском обрачуна. Ипак, оно што је превршило мјеру стрпљења брачног пара са Дедиња биле су недавне изјаве **Ђукановића** да је "Слободан Милошевић човјек превазиђене политичке мисли којем нема мјеста на политичкој позорници Србије и СРЈ". Свој став о српском лидеру **Ђукановић** је потврдио приликом свог последњег боравка у Вашингтону, када је преко "Гласа Америке" тражио чак и **Милошевићеву** оставку. Поред тога, он је у Америци на неки начин најавио сецесију Црне Горе из СРЈ, рекавши: "Вјерујем да је још могуће пробудити други дио Југославије. Ако видимо да за то нема наде, ни успјеха, Црна Гора ће отићи својим путем". Такве недвосмислене изјаве наишле су на веома лош пријем код куће, па је због створене алармантне ситуације премијер био приморан да прекине свој боравак у Америци и хитно се врати у Подгорицу, гдје га је већ чекало прво рибанање на сједници Извршног одбора странке. Дочекала га је, поред тога, и медијска блокада црногорске телевизије, с једне стране, и права харанга, растурање, у србијанским прорезимским медијима. Дан касније, у суботу 23. марта, два јака **Булатовића**, **Момир** и **Павле**, посјетили су **Слободана Милошевића** у чијем је кабинету договорен сценарио сједнице ГО ДПС-а и политичка ликвидација **Мила Ђукановића**, што је на поменутом пресу **Булатовић** негирао. Као и безброј пута до сада, улогу главног егзекутора преузео је, са видним задовољством, **Момир Булатовић** који се са лакоћом отарасио свог "доброг друга" и "драгог пријатеља", "способног младог човјека **Мила**

Митинг подршке Ђукановићу и Маровићу

Жесток сукоб у црногорском врху и исход сједнице ГО ДПС-а, на којој је до ногу поражена струја **Ђукановић-Маровић**, наишао је на велики одјек у црногорској јавности. Већ сјутрадан по одржавању црногорске "осме сједнице" почело се говорити о комешањима међу присталицама премијера **Ђукановића** и могућем изласку народа на улице ради давања конкретне политичке подршке. Најпре су у Никшићу, родном граду **Мила Ђукановића**, и његовом најјачем упоришту, у центру града осванули плакати са порукама подршке: "Не дамо те Мило", "Мило, Никшић је уз тебе", "Мило, не дај се изродима", а онда је у организацији фантомског Демократског покрета Црне Горе, у петак 28. марта, одржан митинг подршке **Ђукановићу** и **Маровићу**, испред зграде црногорског Парламента. Званично се не зна ко је, заправо, стајао иза ове акције, будући да је Демократски покрет у политичкој јавности Црне Горе непозната организација, а **Маровић** и **Ђукановић** се тим поводом нијесу оглашавали. Митинг је оцијенен неуспјелим и донекле компромитујућим за поменуто двојицу црногорских челника. Скупу је присуствовало, по многим процјенама, око осам, највише десет хиљада грађана, што је далеко испод очекиваног бунта Црногораца, спремних да бране пољуљане позиције премијера **Ђукановића**. Ни растурање летака, позива за митинг, авионима изнад Никшића и других градова Црне Горе, није уродила плодом. Највеће изненађење, међутим, приредили су на подгоричком скупу, који је трајао само пола сата, сами говорници. Главну ријеч су водили **Џетињани** из редова Федералистичког, неозеленашког покрета Црне Горе, што је **Булатовићеву** струју, која контролише државну телевизију, послужило као аргумент више за својеврсну медијску манипулацију. Припремљен је коментар слабо посјећеног митинга и јавности понуђена прича типа: "Ево, погледајте ко брани **Мила Ђукановића** и **Света Маровића** - црногорски зеленаши, антисрби". **Мило Ђукановић** је, коначно, на својој кожи осјетио шта значи медијска блокада и тенденциозно извјештавање, какво је ТВ Црне Горе усавршавала према политичким противницима ДПС-а управо под његовом влашћу.

Скуп је отворио **Бобо Богдановић**, један од лидера Федералистичког покрета, јавности познат по физичком настртају на предсједника **Момира Булатовића** на **Џетињу** и ометања одржавања академског скупа посвећеног **Његошу**, прије пар година. Против **Богдановића** је због напада на шефа државе вођен и судски процес. Он је, између осталог, рекао како је "дошло вријеме да се стане у одбрану Црне Горе и њеног достојанства". "Ми не бранимо Црну Гору од Србије, него од фашистичког режима **Слободана Милошевића** и његове котуле **Мире Марковић**", говорио је **Богдановић** позивајући "братски српски народ и Србе у Црној Гори да помогну у одбрану своје Црне Горе". Говорили су још и студент **Славко Чуровић**, затим доктор **Војислав Никчевић** и доктор **Светозар Јувићевић**, који су често прекидани повицима "Мило, Мило". Окупљени грађани су очекивали да им се обрат **Ђукановић** и **Маровић**, што ови нијесу учинили, мада се поуздано зна да су били у непосредној близини, у згради Владе, односно Скупштини Црне

Горе. Био је то, очигледно, митинг опицавања пулса и расположења народа. Из страха од неуспјеха и слабог одазива, **Ђукановићева** струја није ставила свој потпис иза организације, иако преваладава увјерење да су овај нестраначки митинг за Црну Гору и Југославију, како је иначе назван, организовали **Милови** бизнисмени и привредници. Изостанак критичне масе демонстрациона објашњава се тиме да је дошло до пометње након неочекиваног саопштења са сједнице Владе и попуштања тензија између сукобљених струја у ДПС-у. Митинг је, заправо, требао бити преко ноћи отказан, али је већ било касно за то. Бизнисмени су, наводно, кренули организовано из свих градова Црне Горе, али су последњем моменту заустављени. Има такође и спекулација да је овакав митинг припремила србијанска полиција да би компромитовала **Ђукановића**. Високи полицијски функционери из Београда боравили су током протекле бурне сједнице, иначе, у Подгорици.

**... О јebена улizice,
sram te bilo od guzice,
Kad drugima iz nje viriš,
Da karakter svoj proširiš...
Puzavice i lijanu,
što uz svaku puziš granu,
Mirodijo za sve čorbe,
Iz moždane tvoje torbe
Ne izade ništa bistro,
No uvijek zboriš isto.
Bez muda si k'a i vazda,
Nikad nećeš biti gazda.
A trudiš se, jebiguze,
Da pred tobom drugi puzе...
Ovo su mi sve kazali
ti što su te izabrali,
A izbora bilo nije,
No krepaješ još otprije
Da s uvatiš do onije
Kojima se muda pote...
GALIOTE,
GALIOTE,
GALIOTE...**

МОМИРУ

СВЕТОЗАР МАРОВИЋ

РАТКО КНЕЖЕВИЋ

Ђукановића. Потврдио је још једанпут да стоји постојано као главни **Милошевићев** савезник и ослонац свих његових недемократских потеза, од рушења Југославије, преко Хага, Дејтона, па до најновије подршке **Милошевићу** током последње велике политичке кризе у Србији, изазване крађом гласова Коалицији "Заједно" на последњим изборима.

У коначан обрачун на ГО, на коме се премијер одрекао високе партијске функције, уследио је лични захтев **Булатовића** и већине чланова ГО да **Ђукановић** жртвује извјестан број својих блиских сарадника, приватно "причљивог **Ратка Кнежевића** шефа Трговинске мисије Црне Горе Вашингтону". Затражене су оставке и **Славка Дрљевића**, црногорског вицепремијера, чија брига "није перпер, него динар", министра за културу **Горана Ракочевића**, "коме би било паметније да се бави позориштем (ЦНП), него политиком" (критиковао **Милошевића**). Затражена је и фотеља **Вукашина Мараша**, шефа Државне безбједности Црне Горе, **Милутина Лалића**, **Божидара Јаредића**, министра информисања, **Филипа Вујановића**, министра полиције. У питању су, махом, премијерови лични пријатељи и кумови.

МИЛОШЕВИЋ САСТАВЉА ЦРНОГОРЦЕ

Само два дана послје драматичних догађаја у црногорском државном врху, Влада Црне Горе одржала је десеточасовну расправу са које је издат саопштење које је са потпуном невјерицом примљено у црногорској јавности. Премијер **Ђукановић** је, на изненађење много покушао да минимизира сукоб у ДП у, пребацујући дио кривице, коме другом легијо медијима који су "једностраним и тенденциозним писањима, са намјером да се у јавности пласирају подјеле на поразне и побједнике и створи атмосфера неизвјесности и кризе Владе у Црној Гори. Кризе које иначе нема". Влада је такође прихватила приговоре ГО странке да су "неке изјаве владиних функционера, иако вођене слободним изјашњавањем, у прегријаној политичкој атмосфери могле нанјети политичку штету". У вези с тим, прихваћена је изнуђена оставка **Ратка Кнежевића** на мјесто шефа Трговинске мисије. Овакав изненадни обрт у заоштреној политичкој ситуацији у Подгорици и наговјестио је да је дошло до неке врсте компромиса између супротстављених страна у врху ДПС-а. Компромису је кумовао свеу судећи,

специјални преговарач из Београда, **Милорад Вучелић**, бивши генерални секретар СПС-а, који је у црногорској кризи одиграо улогу попут оне **Ричарда Холбрука** у Босни. Као данашњи близак пријатељ црногорског тријумвирата - **Мила, Света и Момира** - и успјешни креатор њихових ранијих изборних кампања, **Милорад Вучелић** је у Црну Гору хитно долетио специјалним малим авионом. Консултације са **Ђукановићем** и **Маровићем** обавио је у Будви, дан прије сједнице Владе. Вечеру коју је тим поводом у познатом рибљем ресторану "Три рибара", на плажи у Бечићима, организовао **Маровић**, обезбјеђивале су јаке полицијске снаге. Попуштање **Ђукановићеве** и **Маровићеве** струје, које се огледало у закључцима Владе, тумачи се њиховом намјером да даљу борбу воде унутар "институција система".

Према последњим најавама из кругова блиских **Ђукановићу** и **Маровићу**, може се очекивати да ће се црногорски премијер лишити услуга још тројице својих сарадника које је предсједник **Булатовић** означио као неподобне. Ријеч је о **Славку Дрљевићу**, **Горану Ракочевићу** и **Вукашину Марашу**. Како ће **Ђукановић** то извести и остати и даље у фотељи премијера, тешко је предвидјети, а да не доведе у питање свој морални кредибилитет. Оно што је посебно поразно за Црну Гору и њену "равноправност" у Федерацији јесте чињеница да шеф друге републике, **Слободан Милошевић**, директно утиче на састав црногорске Владе. Он, дакле, смјењује и поставља највише државне функционере у Црној Гори, међу којима и шефа Државне безбједности. Толику количину подаништва у Србији, односно њеном режиму, коју данас симболизује владавина **Момира Булатовића**, тешко да памти новија историја Црне Горе. Ствари се неће, наравно, на овом зауставити. Црногорска "осма сједница" на којој је почињена **Ђукановићева** "сепаратистичка струја", само је прва сцена сценарија који се прави на Дедињу. У плану је поступање унитаризација СРЈ. Она ће бити постигнута, како се у Подгорици увелико говори, промјенама оба републичка и Савезног Устава и преношењем свих надлежности на савезни ниво ради јачања предсједничких овлашћења будућег предсједника **Слободана Милошевића**, чију ће кандидатуру за предсједника СРЈ Црна Гора поздравити, како је рекао **Момир Булатовић**.

С тим у вези протиче и актуелно рушење црногорске опозиционе Коалиције "Народна слога", изазивањем раскола у Народној странци. Четворица посланика Народне странке из струје супротстављене лидеру **Новаку Килибарди**, издвојиће се, уз помоћ ДПС-а, из јединственог клуба "Народне слоге" и чиме ће у Скупштини Црне Горе бити обезбијеђена двотрећинска већина, неопходна за промену Устава Републике. Црна Гора ће после тога постати само безначајна регија у Милошевићевој Југославији.

МИЛО ИМА ЈАЈА И КАД НИЈЕ УСКРС
ЈУЛКА

НАШ МИЛО(шевић)
све ће вас пошевити
"ЦРНОГОРСКА ДЕЦА" - независно удружење

МИЛО, СВЕТО,
оп ЈЕ ПОАВЕТО!
НИШИЋАНИ

СА МИЛОМ НИКАД
ИСПОД ГАЗДЕ ВАЗДЕ!
ТВОЈ Момо

НЕ МОЖЕТЕ СЕ УЗДАТИ У СЕ
ПРЕД ВАМА САМ ЈА, КЉУСЕ!
Бивши коњ

ЦРНОГОРЦИ,
УЧИНМО ШТО МЪ ПИМО
НЕЧИНМО ШТО СУ НАМ СМИСЛИЛИ!

ЦРНОГОРЦИ

СВЕТО, МИЛО,
НА НОС МУ ИЗБИЛО!
СТУДЕНТИ

МОМО!
ГРДНО СМО ТЕ ЗАПАМТИЛИ
УЧИНИ НЕШТО ДА ТЕ ЛИЈЕПО
ЗАБОРАВИМО!

Удружење "Треће Јутро"

МИЛО,
ОДРЖА СИ МУ ЦРНУ ГОРУ НА
ЦИГАРЕ, САД НЕКА ПУШИ!

Земати заједно

Мој брчко

Свако има свога председника. И ја имам свога. Мој је брат. Иако је мој, они га држе као свога. Мислим на њих ДВОЈЕ, на које се односи данашња тема.

Ја припадам једном волонтерском народу који се зове Црногорци. Том волонтерском народу припада дјелимично и једно од њих "двоје". Али то ништа не значи, јер они Србима много значе. Ко се гођ пријави у Србију за Србина може да им ради шта гођ хоће. Тако им је овај урадио све.

Да се ја вратим на моје волонтере од којих водим поријекло. Кад Црногорци (у даљем тексту Волонтери) бораве код куће, они су то што су, а кад изађу они су одмах што нијесу и што год хоћеш. Тако воле! Такав ми је и брчко. И Србија има свог брчкача и брkachу. Они четвороручке овамо нама гурну онога нашега брчка, а он четвороношке извршава послушност. Због такве његове послушности, писац "Домаћег задатка" је добио шест мјесеци затвора на двије године, условне робије!

Брчко је рекао својим волонтерима: Имате демократију са мнош. Ја сам то схватио на свој начин и написао сам. Он је Дамјанов зеленко кога Дамјан јаше, уздуж и попречио (ово сам сада додао, не могу да издржим). То сам написао прије шест година, а Дамјан није још сјашао. За то сам добио "двје године". Када бих сада писао на исту тему, морао бих додати да га сада јашу најмање двоје, а редају се и још понеки... Али јебеш ти то, сада обавезно јаше и академик!

... И када би ме он сада судио добио бих четири године, за два јакача. Па, опет мислим да то и није страшно издржати. Шта су четири године робије при доживотној јашачини.

Када је прије неколико дана мој брчко покушао да објасни зашто Ђукановић и Маровић нијесу подобни по мишљењу његовог газде и газдарице, повремено ми се губио.

У једном моменту себе је изједначио са Његошем, па је рекао: "Што гођ дође ја сам му наредан..." А онда, без имало потребе, додао да је то народна пословица. Није му пало на памет да је то изговорио игуман Стефан у "Горском Вијенцу". За истог Његоша је онако есејистички одвалио у својој еколошкој књизи о Црној Гори да је Његош "команд неба" пао на земљу. То је први опис који великог поету приказује као звијезду репатицу. Неки његови претходници истог списатељског дара представљали су Његоша и као угледног произвођача његушког сира и пршуте.

Шта мој брчко јесте за потребе политике то није обидовао ниједан Црногорац, а камоли државник... Па ми се је опет збунио на тој "чувеној" конференцији за њих ДВОЈЕ. Објаснио је оноликим новинарима да је држава "ствар" од "моралног" значаја, мислећи ваљда на своју функцију.

Ако је даље буде овако заступо, Црна Гора ће бити обер дама са Балкана. Мој брчко!

За ову прилику "брзе услуге" припремио је мој брчко све што је издао до сада, не би ли се волонтерски народ на брзу руку упознао са његовом личношћу до краја. Одређена фирма "Перун" упутила је свим фирмама које још на ногама

стоје у Црној Гори налог да купе неколико и више примјерака једне старе брчкове књиге: књига "МАЊЕ ОД ИГРЕ, ВИШЕ ОД ЖИВОТА" (аутора Момира Булатовића), стицајем одређених околности, није дошла до руку читалаца у Црној Гори. Наиме, издавач ове књиге дистрибуирао је само ограничен број примерака, а укупан тираж већ неколико година чека на дистрибуцију".

... Па нов ред, па опет нагон да се књига купи!

"У таквим околностима, високо цијенећи напоре аутора да нам приближи један историјски период у коме је и сам непосредни актер, предузеће "Перун" из Подгорице је преузело тираж ове књиге, као и бригу да се нађе у рукама црногорских читалаца."

Даље се иште да та фирма којој је насловљено писмо преузме већи број примерака по цијени од сто (100) динара, а да је поруче на телефон 081/ 43-432.

Овај на кога је дошло писмо није поручио ни комада, али ће му порука бити обновљена. Сигурно!

Овако је оригинал друг Стаљин продавао књиге, па је догурао до највећег, до данас забиљеженог тиража на свијету. Продао је наш бивши друг Стаљо ништа мање него 650 милиона примјерака својих књижурина. На сваког совјетског грађанина падале су три, по глави!

Мој брчко је организовао исте ноћи када су Милу пјевали опроштајно вече да се на ТВ ЦГ промовише књига Јанка Брајковића "Послије свега". О књизи је говорио угледни професор за такве случајеве из Никшића Ново Вуковић. То је био знак да ће послјије свега Брајковић бити министар за културу ако Мила смакну и Милове назначене министре. Брајковић, иначе, има од школе вишу матуру и покушај факултета. Није успио да заврши српску књижевност, али је зато постао њен писац познат у ужем кругу овдашњих Срба.

У мом крају, који се некада звао и држава, сада производе "брзе кадрове". Једном члану ДПС су производили жену да га као "образована" прати у дипломатији кад га предложе. Он се оженио из љубави, па је њу покупио с мале матуре. За три сата једног дана она је смотала велику матуру. Поред осталих тешких питања, из физике је добила најтеже. Гласило је:

"Шта симболизују олимпијски кругови?"

"Олимпијаду", одговорила је!

"Положила си!"

НОВАК КИЛИБАРДА, ЛИДЕР НАРОДНЕ СТРАНКЕ ЦРНЕ ГОРЕ

Четврти у
"четворочланој банди"

Бранка ПЛАМЕНАЦ

Господине Килибарда, колико до јуче најозбиљнији политички противник владајућој ДПС била је "Народна слога", коалиција Народне странке и Либералног савеза. Давас је пред нама дубоко подијелена Народна странка. Како је уопште могуће да се овако лако, преко ноћи, уруши најјача и најорганизованија опозициона странка у Црној Гори?

То је лако објаснити. Правећи коперникански потез, Либерална странка и Народна странка направили су "Народну слогу". То је био толико ризичан, али и веома осмишљен потез. Могло се претпоставити да после таквог заокрета, изненада, једноставно нестане чланство Народне странке Црне Горе. Као што је познато, Народна странка је почела као потпуно српска странка у Црној Гори. Међутим, током ове агоније Југославије и Црне Горе последњих година, изгледа да је сазрела свијест у Црној Гори да дивље, дрско и примитивно српство нема никакве шансе, него само цивилизовано српство. Не бих чак рекао ни српство, него цивилизовано увјерење да и српска свијест може хармонично постојати у Црној Гори, у истој равни где опстоји црногорска нација, која је стварност. На последњим изборима се то пока-

зало. Све странке, било их је пет-шест, које су србовале, које су сањале о оснивању Душановог царства, које су "шешеловале", пропале су. Само је остала српска странка коју води Новак Килибарда, односно странка као дио Коалиције "Народна слога", странка која се удружила са Либералним савезом. То је веома значајна чињеница. Она је почела да емитује изузетно опасне зраке за владајућу партију Црне Горе, као и за СПС. Иако остале парламентарне опозиционе партије које смо ми звали нијесу ушле у Коалицију "Народна слога", сходно својим интересима (муслиманске, албанске и СДП), потпуно је реално очекивати да ће оне приступити демократској коалицији, звала се она овако или онако, на слиједећим изборима, редовним или ванредним, јер је нормално претпоставити да само удружена демократска опозиција може срушити ову корумпирану владајућу партију у Црној Гори.

Да ли сте се послје најновијих догађања у својој странци покајали због уласка у коалицију са Либералима?

Не, него сам чак поносан. Само се осјећам неугодно што ми није успјело да направим "Народну слогу" великога типа. Нека сјутра пропадне Народна странка, у шта ја не вјерујем, њена идеја да се формира "Народна слога"

Са лидером Народне странке разговарамо у једном изузетно узаврелом политичком тренутку Црне Горе: само неколико мјесеци од избора одијравају се њави ломови у владајућој Демократској партији социјалиста, руши се Народна странка, разваљује се "Народна слога", ултимативно се од званичној Београда захтијева смјена одређеног броја министара у Влади Мила Ђукановића и других високих рејубличких функционера, воде се судски процеси против водећих опозиционих лидера... Разговор за "Српску реч" је вођен у сједишту Народне странке у Подгорици, у посебним, пријавним околностима, ије је једна струја "народњака" даноноћно чува историје странке од оне друге, сујротстављене, која их жели за себе.

јесте нешто најзначајније у послератној демократској историји Црне Горе.

Може ли се рећи да је јединствена Народна странка Црне Горе данас већ прошлост. Ових дана у јавности наступају двије политичке групације са истим именом. Иза једне, коју предводи господин Бојовић, стоји већина у Главном одбору странке, а иза Вас мањина. Која је легитимна?

Одмах се не бих сложио са Вама. У историји политичких странака може се говорити о оснивању нове странке када се појави личност са програмом који нуди нешто ново. Овдје је једноставно владајућа партија успјела опробаним системом да испровоцира групу људи, међу којима, вјерујте, нема ниједног човека који политички уме да мисли, нити њедан од њих може водити политику. Успјела је да од њих направи расколну групу која доказује да Народна странка губи свој идентитет у "Народној слози", али без икакве елаборације. Чак се не усуђују да на Главном одбору за то гласају, јер их је срамота пред Црном Гором, али су се постарали да направе једну изолир траку између врха странке и чланства странке, а та трака је, најчешће, корумпирани, бирократизовани слој у управама општинских одбора. Заврбовали су неке одборе, а неке нису, али су фалсифико-

вали њихове одлуке.

Колико је општинских одбора тренутно уз Вас?

Ми држимо неке врло значајне градске одборе. Наши су: никшићки, бјелополски, колашински, одбор у Бару, док су, на пример, фалсификовани одбори у Котору, Даниловграду...

У чему је суштина сукоба у Народној странци?

Основни разлог сукоба у Народној странци је то што је владајућој партији веома стало да у ситуацији учвршћивања осовине Булатовић-Милошевић у Црној Гори, треба тзв. српски афинитет према политици обновити. А Народна странка, која и данас представља српску свијест, али и странка која иде демократским путевима и захтијева хармонију, је странка која не ваља њима. То је борба да се Народна странка врати на почетне позиције, вјерски искључиве, национално нетолерантне партије која је носила српске барјаке у Црној Гори, пјевала пјесме о Косову и Милошу Обилићу и слично. Дакле, странку која је природни дио "Народне слоге" треба сломити да би се оформила нова, која би служила као сервис владајућој партији.

Да ли растурање "Народне слоге" значи крај демократском окупљању опозиције у Црној Гори и враћање национализму?

Ако успију да сломају Коалицију "Народна слога" и Народну странку, у шта ја не вјерујем, то је потпуно враћање у булатовићевски мрак с почетка деведесетих, враћање на националистичке позиције, када је Народна странка била најобичнији сервис владајуће странке.

НИСМО СЕ ДОГОВОРИЛИ

Многи сматрају да је један од кључних разлога за рушење Народне странке спречавање појављивања заједничког опозиционог предсједничког кандидата на предстојећим предсједничким изборима у Црној Гори, који би представљао озбиљну пријетњу Булатовићу.

Ви сте то сјајно уочили. Једино кандидат "Народне слоге" има не само теоријске, већ и практичне шансе да победи Момира Булатовића, јер кандидат "Народне слоге" претпоставља гласове "народњака", Либерала, затим Муслимана и Албанаца, у највећој мјери, дакле, у другом кругу иза тог кандидата би стајала опозиција у Црној Гори и он би имао велике шансе. То Булатовић није хтио да дозволи. Сада се Слободан Милошевић реваншира свом колеги, који му је у агонији веома помогао. Он му сада веома помаже у организацији рушења Народне странке, кажу да се удаљава од српства, од Караџића, од Цркве, да се приближила Либералима, све оно што годи људима који су још у оквирима старе идеологије Народне странке.

Да ли је било договорено да у оквиру "Народне слоге" Ви будете кандидат за предсједника Црне Горе?

Ми се, вјерујте, ништа нисмо договарали. Прво смо разговарали о томе да ли је уопште паметно да у овој констелацији прилика предлажемо човека. Ништа конкретно се нисмо договарали, али се чуло лијево или десно да би то требао бити Килибарда. "Народна слога" је имала и других, веома добрих, испрофилисаних личности које би се могле супротставити Момиру Булатовићу. Не морају то бити шефови странака.

Чиме објашњавате то што су се Ваши дојучерашњи блиски сарадници, попут потпредсједника странке доктора Бојовића, баш у овом моменту када Народна странка треба

да да предсједничког кандидата који би имао шансу да победи, приступили цијепању странке?

Не мора значити да је потпредсједник странке најближи сарадник. Доктор Бојовић је љекар, потпредсједник са којим је било угодно радити, али нијесмо ми иста психолошка структура, нити имамо уједначен политички слух. Ја сам човек који је водио политику, док он није много живно животом странке. Тај човек се не бави политиком као ја. Ја живим у Подгорици, у странци сам од осам сати ујутро па до осам послери подне, потпуно сам предан странци, док је тај господин долазио са мијене па на уштап, он је фигурирао као угледни љекар и потпредсједник странке, а никада није уцјепио себе у живо ткиво странке. Мислим да је господин Бојовић жртва једне случајности. Народној странци се десио један злодух који је директно убачен у странку. Тај злодух и разарач је професор др Слободан Вујошевић.

Лидер угашене Демократске странке у Црној Гори?

Да. Господин Вујошевић је простро матрицу, свој злокобни план да подстакне причу како се Народна странка удаљава од српства, да губи идентитет, да ће Килибарда са Перовићем одвојити Црну Гору од Србије. То је убацио у матрицу господина Божидара Бојовића.

Приговара Вам се, господине Килибарда, да сте неопрезно и широкогрудо прихватили, непосредно пред изборе, у своје редове поједине отпаднике из других странака и дали им одмах посланичко мјесто.

Ту сам, знате, подлегао примитивизму, јер ме оптужују да се борим против интелектуалаца. То је био мој аналфабетски гест.

Сматрате ли то својом грешком?

Да. То сматрам својом великом грешком које се, чак, помало стидим. И не само због Вујошевића. Има их тројица. Ту су Желидраг Ничевић и Драго Бакрач, коме је прије обећано посланичко мјесто, него што је уписан у странку. Он је из оне несрећне Шешелеве странке улетио у Народну странку, а Ви знате да је Шешелева странка велики и стални непријатељ Народне странке. У питању је и моје мало попуштање и вјеровање да ће се многи бивши радикал одлучити да гласа Народну странку ако у њу уђе неко из Радикалне странке.

Какав је међусобни однос лидера чланица "Народне слоге"? Чини се да је веома коректан.

У праву сте. Однос је врло коректан. Ја заиста цијепањем људе који имају нешто витешко у свом понашању. Ја вјерујем у ријеч господина Славка Перовића. Мени је угодно да са тим храбрим и дослиједним човеком разговарам и да се дружим. Мислим да би он дао сличан одговор на ово питање. Ми смо добро сарађивали

Момир Булатовић и Слободан Милошевић су сијамски близанци једне политике. Ниједан потез, када се нађе у агонији, Слободан Милошевић није учинио, а да се није консултовао са Момиром Булатовићем. Када се заталасала демократска Србија, он је похитао да изјаву како Милошевић, као мудар и вјешт политичар, никада не би дозволио себи такву грешку да се покраду гласови. Људи у почетку нијесу били свјесни тежине те политичке изјаве Булатовића. Такође, пред оно батинање народа у Београду се састао са господином Булатовићем. Пред батинање народа послао је Илића као свог покљисара да разговара са Булатовићем.

и "Народна слога" је имала будућност. Међутим, владајућа партија, првенствено господин Булатовић, осјетили су опасност од свега тога. Нашли су механизам који је просто дао једну експлозију за два дана. Ми знамо да у Црној Гори преко три и по хиљаде људи, које имају двије владајуће партије, раде на томе да једну флоскулу за политичку сврху убаце у ухо чланства, тамо гдје треба. Нама је преко ноћи неколико одбора прешло на ову другу страну.

ОТПЛАЋИВАЋУ ДО КРАЈА ЖИВОТА

Ви сте оптужили Слободана Милошевића да руши Народну странку.

Ништа што се догађа данас у Народној странци и "Народној слози" у Црној Гори није дошло без интензивних договора Милошевића и Булатовића. Вјероватно њему Булатовић предочава ситуацију у Црној Гори, па онда господин Милошевић, као велики практичар, предлаже шта да се уради. Није у питању само положај "Народне слоге", сада је у питању опстанак опозиције Црне Горе. И ако се буду учврстили Слободан Милошевић и Момир Булатовић, и ако буду опет кохезионирани оно ткиво са почетка деведесетих година, опозицији у Црној Гори се пишу црни дани.

Не само опозицији, већ Црној Гори уопште.

Разумије се. Када се пишу опозицији, онда и цијелој Црној Гори. Ја мислим да је данас Црна Гора политички најзбурканија сцена Балкана. Оставимо сада Албанију, она је забављена својим великим мукама, социјалним и другим. Албанија уопште је карактеристична. Нисам, вјерујте, велики оптимиста да би се све то могло завршити на један озбиљан и толерантан начин. "Народна слога" и ја као представник Народне странке нећемо ништа урадити да дође до каквих опаснијих врења, али упозоравам да је владајућа партија у Црној Гори заиграла опасну игру.

Како Ви видите излаз из овако драматичне ситуације у Црној Гори? Да ли су се стекли услови за превремене изборе?

Ја мислим да су превремени избори стварност која се не може избјећи. Али и ту има једна замка. Господин Булатовић је мајстор за ујеривање страха у црногорско грађанина. Само је требало погледати црногорске тргове када је "Народна слога" држала промотивне митинге током изборне кампање и видјети да се полицијске камере намјерно стављају на доминирајуће позиције да их свако види. Даље, судити лидерима "Народне слоге" као личностима које имају неке међународне референце, судити им уз овако флагрантно гажење закона, не значи ништа друго, него индиректно упозорити грађанина да промисли шта тек чека обичног човека када је власт у стању да се овако обрачуна са политичким првацима. Видјели сте да они иду на економско разарање мене и господина Славка Перовића. Откуда нама толике паре да им дамо.

Ако одбијете да платите, шта вам слиједи?

Ако не платимо, конфисковаће нам сву имовину. Ја сам питао Славка, шалећи се, шта му могу конфисковати. Рекао је да му могу конфисковати стан. Као и мени. Али могу ми узимати и једну трећину плате. Док сам жив ја не могу отплатити оно што од мене траже господа Булатовић и Маровић.

Само прије мјесец дана господин Килибарда је био најјачи политички противник господина Булатовића у Црној Гори, а ускоро, теоретски гледају, може остати и без странке и без стана и паћи се практично на улици.

Ха, ха, ха... Знате како може да се изађе на улицу. На улици се може изаћи и као демонстрант и као просјак. Ха, ха, ха. Углавном, улица је извјесна. Господин Булатовић је заиста ријешно да ме на улици истјера као човјека који протестује или као човјека који проси.

Изгледа да Вас уважава као противника, јер се потрудио да Вас уништи.

Па, изгледа да ме уважава као противника, али је врло значајно да поред мене жели да уништи и друге. Замислите шта је предузео преко ове расколничке групе којом руководи ДПС да се што хитније истјерају из Републичке и Савезне скупштине најзначајнији посланици Народне странке, посланици које сва Црна Гора зна и цијени: Драган Шоћ, Предраг Дрецу и Предраг Поповић.

Објасните нам како ће то остварити?

Ево како: расколна група је, користећи прегласавање у Главном одбору, гдје је имала већину за свој приједлог, нестатутарно одржала сједницу Главног одбора и донијела одлуку да ове посланике треба искључити. То је била дивља сједница, јер пазите о чему се ради: ја сам претходно сједницу закључио, што је моје статутарно право. Сјетите се само како је Радоман Божовић закључио сједницу Вијећа грађана са образложењем да иде у позориште. Он ај који сједницу отвори, има право и да је закључи. Они, мимо те статутарне чињенице да је закључена, иду и држе сједницу са потпредседником и проглашавају те своје одлуке легалним, а знајући да владајућа партија стоји иза њих, они своје одлуке проглашавају релевантним. Уз то нађу председника статутарне комисије који је њихов човјек и који њима пише штогод они желе. То је, вјерујте, једна банда која је упала у Народну странку. Нити се држи заклетве, нити се држи Статута, нити поштује Бога, ни законе.

Ко располаже документацијом, печатом странке?

Печати странке су код нас, али су они направиле лажни печат, фалсификовали су печат Народне странке.

СЈАЈНА РЕЖИЈА

Каква је права ситуација тренутно у Народној странци? Која је струја легална, која сада представља Народну странку Црне Горе?

Ја сам, користећи статутарна права, распустио Главни одбор странке и све мјесне одборе и преузео руковођење странком до ванредне скупштине, која ће бити убрзо. Они раде свој посао, јер им Телевизија Црне Горе објављује саопштења, раније без печата, а сада са лажним печатом, да су они смакли председника странке и да држе Главни одбор и доносе одлуке. То они могу радити, јер им тако нешто омогућава владајућа партија. Сада је просјечан грађанин збуњен, шта је то, Килибарда је законити председник... Када сам видео пуч у странци, када најјача опозициона странка у Црној Гори хоће да се сруши за једну ноћ, као кула од карата, ја сам искористио своја права и распустио одборе, с тим што ћемо одржати ванредну скупштину, али не обичну, рутинерску, делегатску скупштину, него велику народну скупштину, са најмање хиљаду делегата. Сви људи који имају чланску књижицу, а добили су је до 23. марта ове године, имају право да дођу на ту скупштину.

И друга група је заказала своју скупштину за 12. мај.

Они нека раде свој посао. Ми смо их већ тужили суду што су фалсификовали печат и што су статутарну комисију овако формирали. Дви-

је чињенице показују њихово право лице: лажни печат и чињеница да никада нијесу имали кворум на статутарној комисији, јер су користили човјека који не припада тој комисији. Суд ће, претпостављам, бити праведан, као он ај ДПС суд у Никшићу и на Цетињу.

Да сте прихватили наводе из писма-захтјева седморице утицајних чланова странке да се направе два посланичка клуба од једног који чини "Народна слога", да ли би до свега овога дошло?

Знала је расколна група да Скупштина не дозвољава дијељење "Народне слоге" на два посланичка клуба, али то они неће да признају, него вјешто протурају кроз народ да то није хтио Килибарда, а истина је да у дубљем значењу моје политике ја нијесам желио, нити сада желим, да се раскине "Народна слога", али ја сам био свјестан шта ће се десити. Стало сам говорио господину Перовићу: "Дајте људи да ово формално раскинемо". Либерали су пристали, али није дала Скупштина. Они на мене нијесу тада ударили, знате ли то. Током сједнице Главног одбора ја сам стално био "господин председник", али је требало уклонити Шоћа, Дрецуна и Поповића. Ја сам устао и казао: "Рачунајте на мене као четвртога у тој четворчланог банди коју сте до сада звали трочлана банда".

Откуд толики анимозитет према тим посланицима?

Нико није успјешније разарао владајућу партију током четворогодишњег мандата у црногорском парламенту, као што су то чинили господи Шоћ и Дрецуна. Нас треба удаљити из Скупштине Црне Горе ове године када се рјешавају изузетно крупна питања на нивоу Републике и Федерације. Господин Булатовић зна да ће много лакше ствари рјешавати ако се елиминишу ти људи. То је јасно као дан. Сада је на испиту, вјерујте, мало и црногорски грађанин. Ако једног Шоћа, омиљеног народног трибуна, на примјер, могу тако лако истјерати из скупштине, и то народ прихвати, онда нека се народ пита што се ствари овако дешавају.

Колико полиција има удјела у свему томе и да ли су људи свјесни да раде у корист полиције и владајуће странке?

Не бих генерално оптужио све да су свјесни. Ја поменух господина Бојовића, коме је једноставно убачена једна матрица у идеолошку свијест, али има доста интереса. Некима су приступили као каријеристима. Не заборавите да се у Подгорици оснива Медицински факултет, а неки од угледних лекара из ове групе желе катедру, неки себе виде као наследника председника странке... Никада до сада, откако се бавим политиком у Црној Гори, није вјештине изрежиран напад на једног противника режима, него што је на Народну странку. Врло вјешто. Ту имају сви удјела. И полиција има удјела, у мјери у којој јој политика диригује и новац, колико политика владајуће партије одређује.

Да ли ће се Ваш посланички клуб вратити у парламент? Да ли ће Народна странка подржати премијера Ђукановића у сукобу са кланом Булатовића?

Ми смо само напустили дневно засиједање парламента на Цетињу, у знак протеста што се суди лидерима "Народне слоге". Враћамо се у парламент, а ако буде отворен расправа о Влади, "Народна слога" никога од тог естаблишмента неће подржати. Ми сматрамо да су сви они дошли у једном конвоју и да заједно треба да оду. Ми можемо да цијенимо неке потезе господина Ђукановића, али је он пропустио све досадашње шансе за демократију у Црној Гори. Нека се сјети судова, наше штампе, нека се

сјети приватних рачуна својих министара и државним парама на њима, шверц-економије и другога... Ни једним јединим потезом није доказао да је борац за демократију. Он може бити симпатичан, јер се бори за интересе Црне Горе, али треба много доказа да би ми повјеровали да се он идеолошки расколио са Мириром Булатовићем. Нећемо ми ни Савезну државу по мјери Момира Булатовића, ни самосталну Црну Гору по мјери Мила Ђукановића. Коалиција "Народна слога" претпоставља да само демократски референдум, у социјално сређеном стању и у демократској земљи, може рјешавати крупна питања као што је државни статус Црне Горе.

НЕЋУ ДА ПРЕТПОСТАВЉАМ

ДПС је на својој "осмој сједници" добио одлуку да подржи кандидатуру Слободана Милошевића за шефа СРЈ. Шта Ви мислите о томе?

То се могло претпоставити. Момир Булатовић и Слободан Милошевић су сијамски близанци једне политике. Ниједан потез, када се нађе у агонији, Слободан Милошевић није учинио, а да се није консултовао са Мириром Булатовићем. Када се заталасала демократска Србија, он је похитао да да изјаву како Милошевић, као mudar и вјешт политичар, никада не би дозволио себи такву грешку да се покраду гласови. Људи у почетку нијесу били свјесни тежине те политичке изјаве Булатовића. Такође, пред он батинање народа у Београду се сагласио са господином Булатовићем. Пред батинање народа послао је Лилића као свог поклицара да разговара са Булатовићем. Према томе, свједока својих недемократских потеза, својих аутархичких радњи, увијек је налазио у Момиру Булатовићу. Што се тиче Народне странке, а мислим да је мишљење идентично и у "Народној слози", Слободан Милошевић не само што не би требало да буде председник Савезне републике Југославије, него би била велика срећа да се тај човјек никада није ни појавио у политици ове земље.

Како тумачите околност да Милошевић уређује односе у Црној Гори, утиче на састав црногорске владе, смјењује њене министре и друге утицајне функционере?

То зависи, знате, од личности човјека који води црногорску политику. Не знам у историји ништа јадније и ситније, него што је Црногорац стављен у службу Србије. Србија врло добро зна да цијени озбиљне политичаре Црногорце, ако они гледају прво интересе Црне Горе, а онда интересе Србије. Народна странка јесте за федерацију Црне Горе и Србије, то је смисао њене политике. Али Народна странка сматра да онај који представља Црну Гору у политици мора првенствено гледати њене интересе. Имамо с тим у вези и једну пословицу коју често цитирамо: "Ако смо браћа, нијесу нам кесе сестре". Зато овакав Новак Килибарда не одговара ни политици Слободана Милошевића, ни Момира Булатовића. Момир Булатовић не умије да штити интересе Црне Горе. Зато је Србија преузела потпуну команду и управља Црном Гором у најдословнијем значењу. Не бих хтио да претпостављам ништа ружно, само ћу рећи то да таква политика не може довести до хармоничног живљења ни у Србији, ни у Црној Гори. Никада у историји Србије и Црне Горе није флагрантније управљала Србија Црном Гором као данас. Или прецизније - један човјек из Србије.

СРПСКИ "КРАЉ СУНЦЕ" СТАЉИНИСТИЧКИ "ДИСЦИПЛИНУЈЕ" ЦРНУ ГОРУ

Од "два ока" ДО - КИКЛОПА

Милошевић "рашчишћава терен" за својствено устоличење на федералном трону и не бира средства у обрачуна са онима који му моју засметати да и једну лилићевски протоколарну функцију претвори у диктаторску

Никола БУРЗАН

Врховни српски "trouble-maker" изабрао је, одавно већ, гужве и невоље као начин живота и владања, тј. опстанка на власти. Шта год уради, куд год крене, за собом оставља хаос и пустош. Пошто је Србију "средно", претворивши је у светског парију, бацно се на Црну Гору, своје "друго око у глави", како би "рашчистио терен" за сопствено устоличење на трону председника СРЈ. И све то ради у истом, старом, комунистичком (стаљинистичком) маниру политичких обрачуна са неистомишљеницима.

"Председник Србије Слободан Милошевић", пише часопис "Бизнис централ Јуроп", нешто је најближе диктатору што Европа има, а домаћа (тј. српска) привреда креће се ка економском колапсу. Милошевићево председниковање оставило је Србију са међународним статусом парије, са незапосленошћу од 50 одсто, спољнотрговинским дефицитом од две милијарде долара, укупним спољним дугом од девет милијарди долара, уз 700.000 ратних избеглица без држављанства и права гласа". Том диктатору, каже, да би се "суочио са простом демократском чињеницом да је изгубио локалне изборе, била су потребна три месеца

свакодневних демонстрација у Београду и другим већим српским градовима... он једино размишља како да постане председник федералне Југославије и да потом власт пренесе на савезни ниво..."

ПОТЧИЊАВАЊЕ "МЛАЂЕГ БРАТА"

Размишљајући, дакле, како да једну лилићевски протоколарну функцију, каква је она председника СРЈ, претвори у властодржачку, Милошевић је, очигледно, схватио да му главна опасност прети од "другог ока у глави" - реформски и (западно)европски оријентисане Црне Горе и, поготово, њеног младог и енергичног премијера Ђукановића. Оптужбе Милошевића и његовог дворског агитпропа на рачун Ђукановићевог "сепаратизма" и покушаја "одвајања" Црне Горе од Србије, чиста су измишљотина. Нешто друго је посредни: Ђукановић може да иде и у Вашингтон, и у Париз, и у Лондон, и у Рим, малтене кад год зажели; Милошевића, пак, нико не позива у госте, он и не излази из свог "бункера". Црна Гора снажно граби путем приватизације и повезивања са светом, Милошевићева Србија грдно заостаје гушећи се у изолацији. Углед Црне Горе и Ђукановића у свету у сталном је успону, Србије и Милошевића у констатном паду. И у томе је виц: српски "Краљ Сунце" не дозвољава да буде засењен!

"Партијски обрачуни представљају унутрашњу ствар сваке државе", истиче Национални амерички радио, "али Сједињене Америчке Државе не могу да не буду забринуте уколико су у тим обрачунима поражене снаге за које сматра да настоје да остваре заокрет који се тражи од Србије и Црне Горе, као предуслов за отварање процеса њиховог повратка међу пуноправне чланове међународне заједнице".

У сличном тону је и коментар глобалне ТВ-мреже Си-Ен-Ен, која сматра да "партијске оставке Ђукановића и Маровића представљају пораз реформских снага у Црној Гори, која је успела да приватизује 95 одсто своје економије, за разлику од Србије која, практично, још није ни кренула тим путем". Према овој оцени,

ако Ђукановић и Маровић "буду принуђени да се повуку и са (непартијских) положаја, биће то знак да је Србија у потпуности преузела контролу над Црном Гором (што мисли и велика већина Црногораца - прим. Н.Б) и потврда очигледне Милошевићеве намере да се и даље бескомпромисно обрачунава са својим политичким противницима".

АМЕРИЧКО ПРОТИВЉЕЊЕ МИЛОШЕВИЋУ

Добро обавештени светски медији одмах су прозрели шта највећи српски "trouble-maker" спрема Црној Гори и Ђукановићу. "Вашингтон пост", рецимо, сасвим тачно примећује да се "мала Црна Гора... упустила у ризик отвореног дистанцирања од председника Србије Слободана Милошевића" (а не од Србије - како Милошевићев агитпроп подмеће јавности! - прим. Н.Б). Тај црногорски покушај, пише лист, "није пажљиво одмерена школска вежба без ризика, већ одлучно питање опстанка. При свему томе, западне дипломате дају високе оцене црногорској влади (и то је оно што Милошевић не може да поднесе - прим Н.Б) због њеног заузимања става према будућности која је сложена, без обзира на то хоће ли Милошевић остати на власти у Србији, изгубити од опозиционе Коалиције "Заједно" - која га је коначно принудила да призна резултате општинских избора - или ће себе наметнути за председника југословенске федерације".

Подсећајући да је Ђукановић "напао Милошевића директно, вербалном паљбом широке скале", вашингтонски дневник каже да су те и друге оптужбе "упућене само пар недеља пре Ђукановићеве недавне посете Вашингтону", биле "права музика за уши Клинтонове администрације, која је била одушевљена таквом незатраженом подршком свом отвореном противљењу Милошевићу".

Наравно да дојучерашњи амерички "главни човек на Балкану" тако нешто не може да отрпи и "удара контру" жестоких обрачуном са новим америчким фаворитом - Ђукановићем! Није, разуме се, ни Ђукановић "цвећка", нити је сасвим невин, али је, сасвим сигурно, много, неупоредиво више, урадио за Црну Гору (а самим тим, било би логично, и за Југославију, зар не?) него Милошевић и његова дворска камарила за Србију (а тиме и за Југославију!). А то сазнање српски "trouble-maker" не може да поднесе: он не допушта слободну конкуренцију ни на тржишту, а камоли на политичкој сцени! И у томе је, по мом скромном мишљењу, суштина "случаја Ђукановић": стаљинизам на овим просторима још није ишчилио ни из глава, ни из понашања и поступака владајуће олигархије.

У знак подршке, амерички Конгрес је одмах позвао Маровића и парламентарну делегацију Црне Горе да посети Вашингтон. Извесни наговештаји (оставка Ратка Кнежевића, представника црногорске Трговинске мисије у САД) могли би да значе и да је постигнут компромис. Или, пак, Милошевићев наместник у Црној Гори Булатовић није био кадар да газдину замисао до краја спроведе у дело? И тако и даље остаје отворено питање: хоћемо ли имати "два ока у глави" (докле - равнотравна) или једнооког киклопа под доминацијом "старијег брата"?!

Без обзира на све, односи у овој крвој и необичној федерацији су, опет Милошевићевом заслугом, озбиљно поремећени и дај Боже да се ствари изгледе без већих последица...

Глупост, сама по себи

Када на РТС-у ставе наслов да су финансирани из буџета, или од "струје", односно од стране свих грађана Србије, онда ће бити мојуће тражити од "приватника" да наведу своје стране спонзоре. Овако...

Ружица РАНИТОВИЋ - ЈОВИЋ

Свету дужност да помогне председнику да управља земљом што боље може", Радмила Милентијевић је схватила сасвим озбиљно. Три недеље након што је ГО СПС подржао републичку владу у настојању да "у најкраће време припреми закон о информисању", њено министарство је тазе, "испод чекића" Ратка Марковића понудило прву верзију новог закона о информисању. Шта то ново његове одредбе доносе без чега Србија више живети не може, могло се наслутити још у време најаве овог закона. Док су опозиционе странке, и пре свих Коалиција "Заједно" ултимативно помињале округли сто о либерализацији медија најављујући 9. март, СПС је затражио нови Закон о информисању са "савременим европским решењима", а савезна влада припрема уредбу којом се **ограничава увоз новинске хартије**. Наводно треба растеретити залихе рото папира у "Матрозу" познатом по томе што - није у стању да задовољи потребе свих листова у СРЈ, при чему онда "кратких рукава" остају - независни. Припремајући, дакле, "најлибералнији могућ закон о информисању", врх државе је одлучио како није наодмет да поред фреквенција за електронске

медије, чије кључеве неумољиво држи савезно министарство за телекомуникације, и новинска хартија буде под будном присмотром. У таквим условима, онда, од слободе медија глава не боли. Недавно искључивање тв-предајника за БК ТВ показује лепо како систем "одврни-заврни" функционише сходно полтичкој вољи.

Подгревајући јавност за нови закон министарка Милентијевић је изјављивала да се "увек залагала за објективно и независно новинарство", премда зна "да објективно новинарство нигде у свету не постоји". Заложила се за равноправнију расподелу фреквенција, као и да све новине имају исти приступ киосцима, што у случају "Политике" значи да плате рабат 40 посто. Можда је то и много, па се њој јако свиђа мноштво колпортера на улицама, јер је то "диван начин за младог студента да заради неки долар (сиц!) са стране".

БЕЗБЕЗНО КРЧКАЊЕ

Како је то већ могло да се наслути из министаркиних изјава и интервјуа, нови закон би требало да поради на стилу који мањка опозицији у демократском понашању, јер

ова не поштује "чињеницу да је Слободан Милошевић изабрани председник Србије". И то председник, који је тако добар, па опозицији "не хапси, не тера у затворе, и не батина", или бар више не, јер, каже Милентијевићка, "ако их је тукао 3-4 године уназад - то се сада није десило". И због тога њој председник - импонује. Незахвална опозиција!

И даље је министарка Милентијевић причала по Србији, док је Ратко Марковић писао, писао. Тако се могло чути да је Србија најлибералнија земља кад су медији у питању - чији информативни простор се, по налогу председника, има хитно отворити и демократизовати (?).

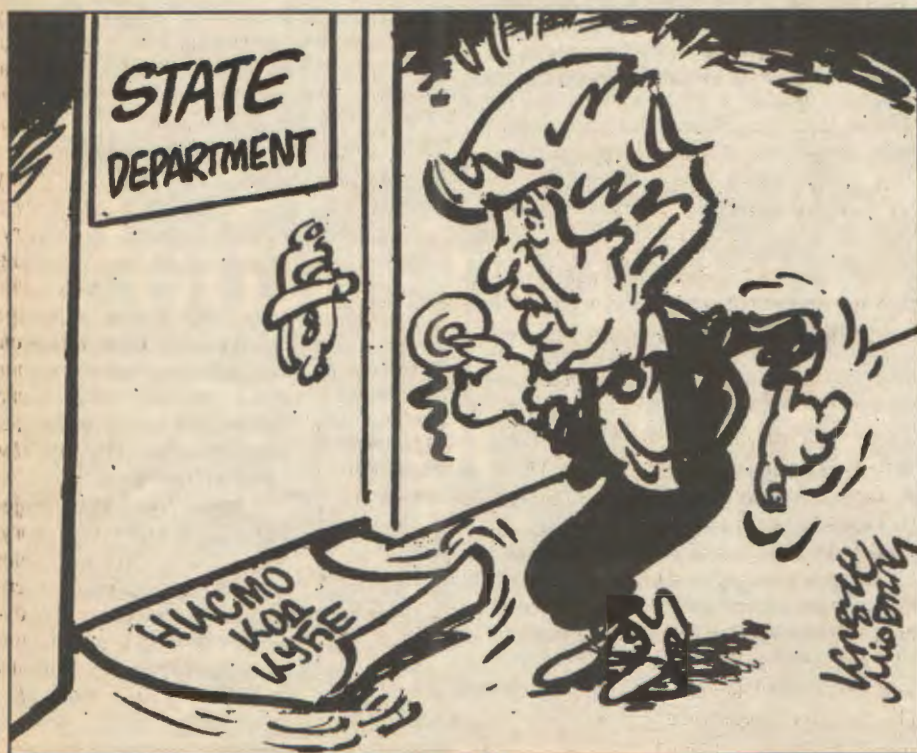
И док се нови закон "по узору на искуства најлибералнијих држава" крчкао, стручњаци су упозоравали да ни постојећи не садржи нека крупна ограничења, да заправо, проблем и није у закону, као и да (др Миролуб Радојковић) "најразвијеније земље са најлибералнијим медијским системом, као што су САД и Велика Британија - уопште немају законе о информисању". Тамо се, истиче овај експерт за медијску проблематику, штампа и медији сматрају приватним послом, а право на комуницирање - индивидуалним људским правом. О најави закона Независно удружење новинара Србије рекло је да "није проблем у законима, него у његовом поштовању", износећи своју жељу да ће из европских закона бити преузете само рестриктивне одредбе, без клаузула које штите новинаре и медије.

И док је искључивање предајника и одузимање неких фреквенција БК Телекому на виду, што је, како каже Радмила Милентијевић, "проблем пословних односа између РТС-а и БК, односно тога ко је коме платио кирију", радна верзија закона о информисању излази пред јавност. Осим на Уставу Србије она се, каже министарка, заснива на резолуцијама Европске министарске конференције о медијима из 1994. године, као антимонополским одредбама неопходним у условима даље приватизације. Ратко Марковић је још рекао да се "закон не сме правити под пресијом тренутне ситуације", те да његови креатори не могу бити искључиво по-

Лиља Радоњић, Студио Б:

И СТУДИО Б - НА СТРУЈУ

Немам ништа против тога да за сваки нашу емисију пише ко нас финансира, радо ћу то навести, ако будемо имали неку помоћ, ма од кога да је. Али, да би та одредба имала смисла, мора у закону да стоји и да Београђани, односно, они који гледају Студио Б, имају право да одлуче коме ће дати претплату. А не да им насилно, кроз струју, узмете паре, а онда оптужите друге да немају чиме да се финансирају, па добијају помоћ из иностранства. Значи, нужни су исти услови. С друге стране, онда би на РТС-у требало стално да иде текст: "Грађани, ви плаћате ово преко струје".

литичке странке. Ту су и - скупштински одбори панели, стручна удружења...

Коска је бачена. И јавност је скочила.

МОНОПОЛСКИ ПАД ТИРАЖА

"Јавно информисање је слободно", каже први члан Закона, ваљда као и онај "чика-Перин" закон по коме је "штампа слободна". Осим што још средства јавног информисања не подлежу цензури - ту се свака даља сличност завршава. Затим иде одредба да средства информисања која се финансирају из јавних прихода имају нестраначки конципирану програмску оријентацију, и њихов власник није ограничен у поседовању дневних листова односно емитовању радио и ТВ програма. Док појединачни власник, физичко лице или организација - то јесу. И то је чувена антимонополска одредба која је подигла велику прашину у јавности. Дакле, ако није финансиран из јавних прихода, власник (дакле, приватни капитал) не може поседовати више од 20 (15) посто свих дневних листова који се издају на подручју Републике, нити емитовати радио и телевизијске програме, који покривају више од 25 посто укупног становништва Републике. И док законодавци ову одредбу називају антимонополском, у јавности се тумачи да управо она штити монопол средстава информисања под државним капиталом, којима пада утицај и тираж (гледаност).

"Познато је да је државним листовима опао тираж, и да их укупни тиражи независних далеко надмашују, а да државној ТВ више нико не верује. Пошто нису у стању да повећају тираже и поврате поверење, предлагачи новог закона раде једино што знају, ограничавају конкуренцију", коментарише ову законску одредбу **Љубица Миличић**, главни уредник "Демократије".

Ово је покушај да се РТС етаблира као монопол са свих страна и спрече друге телевизије да се виде у целој Србији, каже за "Српску реч" **Љиља Радоњић**, главни уредник Студија Б. Ова тв-станица "покрива" 2,5-3 милиона становника, каже она и додаје: "Уколико би неко покушао да угрози видљивост Студија Б, реакција јавности сигурно не би изостала. Не верујем да би они који виде Студио Б пристали да остану без њега, зато што је то неко тако замислио".

Ову тзв. антимонополску одредбу, **Мапојло Вукотић**, главни уредник "Блица", види као фарсу, јер у Србији нико ни за још 10 година неће имати пара да поседују више од 20 посто власништва над свим новинама.

Непријатно искуство са "ослобађањем" неких редакција последњих година, навела је законодавца да овде ствар мало боље "закује", па се код уписа у регистар одређује да је код промене уређивачке политике, власник јавног гласила дужан да покрене поступак гашења претходног и пријави ново гласило. **Славко Ђурувија**, директор и главни уредник "Дневног телегра-

Мапојло Вукотић, "Блиц":

СТРАНИ НЕПРИЈАТЕЉИ И ДОМАЋИ ИЗДАЈНИЦИ

Овај предлог закона је много ригиднији, ограниченији него што је то садашњи Закон о информисању, стар 5-6 година. Он не доноси неке важне ставке, у којима се брани слобода јавне речи, право на одговор, итд. С друге стране, у неким својим новитетима он полази од претпоставке да у једном делу средстава информисања у Србији седе државни непријатељи, издајници овог народа, па их треба спречити да то буду, и претворити у - патриоте. И друго: због тих приватних средстава информисања, или средстава информисања која се финансирају из иностранства, од чијег монопола, наводно, постоји опасност, па се од њега треба бранити, задржава се и учвршћује један други монопол. То је монопол државних средстава информисања, и међу њима, пре свега, тако моћне, да не кажем монструозне информативне куће као што је РТС, и неких других државних кућа, које су сада више приватне од оних стварно приватних.

фа", каже за "Српску реч" да је непојмљиво то "право које даје себи госпођа Милентијевић, да она или неко од њених чиновника проверавају подударност уређивачке политике новина са оним што је пријављено у основачком акту, и без судске одлуке, административно, укидају те новине, односно бришу их из судског регистра".

СТРАНИ ФАКТОР

Највише гнева у јавности, нарочито код независних средстава информисања, изазвала је одредба о посебном обележавању медија који примају страну помоћ. Закон, дакле, одређује, да се финансијска или друга помоћ из иностранства назначује на сваком примерку новина, и у најава и одјави сваке емисије у радио и тв-програмама. Тим поводом **Драгор Хибер** је испред ГСС изјавио да је то "жута трака", док **Љубица Марковић**, уредник Бете, каже: "На помоћ из иностранства креатори закона гледају из параноичног угла, као на претњу независности и слободу информисања". Поменута одредба је "циничан однос државе која вапи за страном помоћи, према онима, који захваљујући својим програмима и европској оријентацији, успевају да добију страну потпору", рекао је на ову тему **Драгољуб Жарковић**, главни уредник "Времена".

Обавеза истицања имена спонзора могла би довести до тога да, наводи **Мапојло Вукотић**, после извесног времена нека новина томе посвети читаву страну, или две, ако се списак имена одужи. Или да пред неку тв-емисију на екрану пола сата излазе имена

даридаваца. И шта би у крајњем случају то значило? Подозрење публике због нечега што финансира "страни фактор"? Кога то још занима? То што своју параноју претаче у законске норме, проблем је, изгледа, само овог режима, који је додатну подозривост према странцима показао и недавно, из МИП-а најављеном строгом контролом гостију из иностранства.

Радмила Милентијевић тврди да је предложила закон прављен по угледу на најнапреднија законодавства у овој области. Тако се по угледу на законска решења у Француској и Италији, код одговорности у јавном информисању каже: "Одговорна лица у средствима јавног информисања дужна су да истинито обавештавају јавност". Као и: "Средства јавног информисања која се финансирају из јавних прихода дужна су да благовремено и неспристрасно обавештавају јавност". Да ли неко ту препознаје РТС, или црвену "Борбу", можда?

И чему онда нови закон о информисању? "Закон је сувишан, зато што ни садашњи не забрањује водитељу тв-дневника да каже да су паре за пензије отишле на другу страну. Ни садашњи закон не забрањује уреднику Информативне редакције РТС-а да каже да су социјалисти покрали изборе 17. новембра. Дакле, није реч ни о каквом законском недостатку. Реч је о политици која неће да призна истину", каже **Љиља Радоњић**.

"Министарка Милентијевић је на брзину понудила нови закон, како би била избегнута расправа о ослобађању медија за институционалним округлим столом власти и опозиције", каже председник Независног удружења новинара Војводине **Димитрије Боаров**.

Дакле, овај предлог закона има своју улогу, само што она није везана за информисање, већ - трговину. Продаје нам "оно" за "оно друго".

И министарка **Милентијевић**, наравно, има своју улогу. Као и - њена фризура, њени пријери, њени кобајаги интервјуи, и нарочито, њене небулосне изјаве. Већ више од месец дана она успешно замајава опозицију. А зар је то мало?

Славко Ђурувија, "Дневни телеграф":

ВЕЛИКА ГЛУПОСТ

Ово је врло рестриктиван закон, пун панике и параноје режима пред следеће парламентарне изборе. Они су схватили да ми, приватни медији, полако освајамо простор, и да смо већ, не само електронски, него и писани, значајнији од државних медија, и утицај нам је, наравно, знатно већи. У свом страху од нашег ширења и утицаја, као и пада и квалитета њихових медија, они су покушали да направе границу. Ту су главна ограничења, као што су те, наводно, антимонополске одредбе, којима они, уствари, бране монополе својих медија.

Већ по реакцији јавности види се да ту многе глупости неће моћи да прођу, па ће се од њих морати одустати, ако се не одустане и од самог закона, који је сам по себи једна велика глупост.

Тужан крај Жике Шерпе

Притиснут међународном заједницом са једне стране и победом опозиције у изборима са друге, режим је први пут потпуно изгубио контролу у борби против независних медија. Зато му се не дешавају само скандалозни случајеви које ћемо именути, већ и ипаче, разноврзне и онде Закона о информисању, ипаче и штрајк у црвеној "Борби"...

Сандра ПЕТРУШИЋ

Последњих година све је било јасно да су медији у питању - државни су припадали СПС-у, независне је ваљало угушити на овај или онај начин. Била је то игра са познатим правилима коју су скоро сви слободни медији научили да играју, уз изузетак оних који су нестали. Понекада су акције "гушења" бивале веома драстичне, понекад су нестајале и медијске силе каква је била НТВ Студио Б, али је исход мање-више увек био исти - један мали број независних медија увек је успевао да снабде информацијама све оне грађане који су збиља желели да буду информисани.

Промена власти у урбаним срединама изазвала је веома снажан потрес на медијском небу за који би тешко ко могао да каже како му је јасан. Уместо да правила игре остану иста, и уместо да се репресија концентрише искључиво у републичким органима који би извршили нову акцију уништавања независних гласила, све се претворило у нејасну, дезорганизовану и стихији препуштenu борбу државних органа против објективних информација.

Између краће изборне победе и признавање краће ситуација је била препознатљива: учињен је покушај да се из игре избаци Б 92, Радио Индекс, неки локални електронски медији који су и до данас остали "угушени" (пожељвачки БУМ 93), али и да се у надлежност Републике пренесу они медији који су били локалног карактера и самим тим непопуларни мираз за евентуално нову градску власт. Уместо да

посао обаве како "ваља", социјалисти су овога пута дозволили да их преузимање власти од стране опозиције дочека толико неспремне да не само да су изгубили многа локална гласила и Студио Б, већ су борбу и против малих и готово немоћних медија кренули да воде тотално дилетантски.

ПРОФЕСИОНАЛИЗАМ ИЛИ РЕВАНШИЗАМ

Најбољи пример како су то чинили представљају нишке "Народне новине" које су актери претходне власти покуша-

Комраков: шта је орла српској новинарства наћерало да се сјусту међу опозицију?

ли да оштете тако што су прво покрали фото-документацију (крађа је извршена непосредно пре предаје власти опозицији), а потом наложили свим околним општинама (када је опозиција преузела власт а самим тим и новине) у којима су социјалисти остали на власти да откажу претплату на тај лист. Због тога су Месна канцеларија Алексинач и Скупштина општине Прокупље први пут после више деценија отказале претплату на "Народне новине", наравно са образложењем економске а не политичке конотације - постало им је скупо да издавају 60 динара месечно.

Пошто овакве и сличне акције нису биле много сврсисходне у смислу блокирања слободних медија, активиран је у смислу њихове сатанизације председник Удружења новинара Србије Милорад Комраков, који је нову власт оптужио за реваншизам и јавност упознао са невероватном чињеницом да многи новинари остају без посла. Због тога је упутио молбу свим новинарским удружењима да се "супротставе против таквих партијских диктата, ма са које стране долазил". На крају свог апела јавности увео је и нову, по СПС кадар, непознату категорију - жалиће се међународним организацијама за заштиту новинара.

Један од првих одговора стигао му је од **Офелије Бацковић**, в.д. директора **Радиотелевизије Панчево** (на овој функцији се налази од тренутка када је Панчево припало опозицији) и секретара Независног удружења новинара Србије. "Нико неће добити отказ за то што је члан неке политичке партије. Али свако ко буде непрофесионално радио мораће да оде. Не желим и сматрам да би било неодговорно да толеришем нерад, непрофесионализам, некомпетентност новинара, само због страха да ми неко не припише реваншизам. Стога се хитно мора извршити селекција новинара, ко може а ко није способан да ради", каже гђа Бацковић додајући да се новинари "једном за свагда морају изборити за достојанство професије" у смислу независности.

Још непопустљивији став према апелу Комракова, чији је циљ био изазивање сажаљења јавности над новинарима који су се нашли у информативним кућама којима су оснивачи општине у којима је победила коалиција "Заједно", исказали су бивши радници РТС-а. Преко тридесет новинара ове информативне куће удаљено је без икаквог разлога са посла још 1993. године и повратак им је и даље неизвесан мада су до сада путем суда неколико пута издејствовали то право. УНС сада штити новинаре који су били ратни хушкачи и који су неистинито извештавали о студент-

ским и грађанским протестима", каже **Лазар Лалић**, председник некадашњег Независног синдиката РТС-а и један од отпуштених: "Брину се за права тих новинара, а нису рекли шта је са нашим правима". По мишљењу свих отпуштених, њихови случајеви су политички случајеви и само политичким путем могу да се реше. "Ово су игре без граница, које ће трајати док се власт не промени", каже **Сена Тодоровић** некадашњи организатор у РТС-у.

ХАЦИЈА СЛОБО-СЛОБОДНО СУСПЕНДУЈЕ

А да су отпуштени радници РТС-а у праву када са иронијом прихватају изјаву Милорада Комракова потврђује и тек окончани "случај" **Младена Поповића**, уредника филмског програма РТС-а, који је отпуштен зато што је у "**Нашој борби**" и **НИН-у** дао подршку демонстрацијама против изборне крађе и ставио критику на начин извештавања своје и Комраковљеве информативне куће. У једном процесу који би био комичан да се не ради о судбини човека који је 20 година радио у РТС-у, потезан је аргумент о повреди "угледа" куће који је био смешан чак и онима који су га изговарали. Али, г. Поповићу није. Он је сасвим озбиљно покушао да објасни свој став да његова критика на рачун само једног сегмента програма РТС-а, њен информативни део, представља одбрану части свих запослених који неће и не могу да стану иза лажи. Дисциплински судија **Војкан Топаловић** је био неумољив, сматрао је да се ради о тежој повреди радне дужности и да је једина адекватна казна отказ јер је г. Поповић "повредио углед куће (ма шта то било) и нанео материјалну штету" тиме што је изјаву дао **НИН-у** не водећи рачуна о "уређивачкој политици тог листа".

Остаје нејасно да ли је судија Топаловић пропустио да прочитао апел водећег уредника Информативног програма РТС-а да је одмазда према новинарима недопустива или је занемарио због чињенице да Милан Поповић није новинар већ уредник филмског програма. Једино што је јасно је да "одмазда" остаје у игри, али далеко више на оној страни са које је упућен апел. То, наравно, није толико уочљиво на државној телевизији јер је "чистка" обављена благовремено тако да је у последњим догађајима остало мало оних који би се побунили против уређивачке политике, али је зато стање у кући "**Политика**" далеко алармантније.

Још док су трајали протести новинари ове информативне куће су јавним писмима покушавали да се изборе за објективну информацију. **Елеопора Прохић** је поднела оставку на место уредника због начина на који је **ТВ Политика** извештавала о догађајима на улицама. Отказ је стигао тек сада. Ова задршка у отпуштању могла би се сагледати у контексту изјаве директора

РТВ Политика **Горана Козића** да би јој радио дао отказ, али да ће све учинити да она оде сама, да је којим случајем стварно сачекао њен отказ или пронашао неки бољи повод да је отпусти од тронедељног одсуствовања са посла због тешке операције ока. Међутим, отказ је уследио некако у исто време када је почело са реваншизмом **Хаџи Драгана Антића** према новинарима листа "Политика" који су му у време уличних протеста (њих 45) упутили писмо са захтевом "да новинарима омогући да нормално и професионално раде свој посао". Први на списку се нашао **Иван Стојковић** који је суспендован зато што је одбио да напише текст по налогу уредника унутрашње рубрике.

"Истина је да тог дана нисам примио никакав налог од уредника унутрашње рубрике што значи да га нисам могао ни одбити. Суспендован сам због нечега што нисам могао учинити", каже Стојковић. Или због нечега што је учинио и што није у тесној вези са његовим одбијањем да и даље пише текстове о скандалу у вези са листом "**Блиц**" о чему ћемо знати веома скоро када се сагледа судбина осталих потписника писма.

ЦЕНА ТРОШЕЊА ПЕГЛЕ И БОЈЛЕРА

У контексту неконтролисаних акција режима против својих неистомишљеника можда би могао да се нађе и скандал око **СОС канала** и Студија Б. Један локални спор чисто финансијске природе могао би да остане само то да режим којим случајем није поново активирао човека којим је једном помогао да одузму независност ове станице - **Драгишу Ковачевића**. У контексту неизмирених дуговања он је нашао прилику да јавности "отвори очи" у вези природе ове станице која "прави буку у јавности због жеље за осветом". Свој грех он не види, а сматра да га други виде само у томе што Студио Б није продао **Карићима** (само га је поклатио **СПС-у**) и што се није бавио политиком "за разлику од садашње гарнитуре која жели политику 24 часа дневно, са јасно израженим циљем".

Сви ови појединачни случајеви одраз су рата који режим води и има намеру да води против независног новинарства и независних новинара, али и одраз једне апсолутне конфузије у којој су се нашли без икакве разумне стратегије. Да није тако, могли би као и до сада да се ослоне на своје врло флексибилне законе који им омогућавају да раде шта год пожелеле када су медији у питању. Да су само на тренутак заборавили на осећај инфериорности који тренутно имају (њима непознат) и размислили о својим поступцима могли су да пронађу и сасвим логично образложење за тренутно највећи скандал - покушај да се затворио **БК Телеком**.

Онога тренутка када се у информативном програму **БК телевизије** појавио

снимак на коме се видело брутално пребијање грађана на Бранковом мосту свима је било јасно да ће ова телевизија бити прва на списку гушења. И ако је вероватно стручњацима за ту област било је сасвим довољно завирити у уговоре - нешто би се сигурно нашло. Било да **БК** није извршила технички преглед (што се показало као пропуст), било да је променила свој уређивачки концепт од онога који је најавила, или да, пак, не плаћа порез на емитовање програма, који, додуше, нико не плаћа али је наплатив уколико затреба. Уместо тога, РТС је обавестила **БК телевизију** да раскида уговор са њом о коришћењу пет предајника (тима би се гледаност svelа само на Београд) због неплаћених рачуна. Онда се показало да су рачуни плаћени, па је РТС променила причу - они отказују коришћење предајника али само зато што желе да прошире своје капацитете.

"Простор који заузимају наши апарати у објектима РТС-а величине су писаће машине или мањег фрижидера, а троше струју као пегла или бојлер у домаћинству. Ако ће пегла и бојлер да помогну развоју државне телевизије и њен програм учине професионалнијим, а све то за новац наших грађана којима се претплата принудно наплаћује, **БК ТВ** нема другог избора него да остане без пегле и бојлера", изјавила је директор **БК ТВ Вера Радојчић-Потпарих** која је такође истакла да сви знају да се у ствари ради о "борби за слободу медија и права на избор будућности" и да ће **БК** наћи начин да гледаоце не остави без програма.

Претња да би **БК ТВ** ипак могла да се види била је сасвим довољна да се **Дојчило Радојевић** (тек наименовани министар) досети да ипак завири у папире и сагледа да је отказни рок за коришћење предајника 6 месеци, а да пропуст попут неизвршеног техничког прегледа може у тренутку да укине телевизију и прогласи је непостојећом. Помпезно је најавио своје сазнање, али је било касно - међународна заједница је већ послала своје мишљење о таквом гесту тако да је Привредном суду остало само да пресуди у корист **БК**.

Притиснут међународном заједницом са једне стране и победом опозиције у градовима са друге, режим је први пут потпуно изгубио компас у борби против независних медија. Зато му се не дешавају само скандалозни случајеви који су овде помешани и који, глобално гледано, не штете независном новинарству али штете појединцима, већ и грешке као што су панели и разноврзне понуде Закона о информисању. Па чак и то да у једном апсолутно режимском листу као што је црвена "**Борба**" новинари затраже одговорност главног уредника због тиража од 1,5 хиљаде примерака или да стуб режимског новинарства Милорад Комраков покајнички преко Студија Б замоли **Весну Пешић** да дође у његову емисију.

МЕДИЈИ: ЧЕЛИК, ПЕЧУРКЕ, ПШЕНИЦА И...

Кад ципелар кроји

Опаке "ситнице" које је подметао саговорницима надобудни директор смедеревске зле коби, "Сартида 1913", нису требале да буду остављене по страни, нити их и даље треба занемаривати

Недавна расправа о слободи медија у овој земљи, коју је најпре ради себе и сопствене одбране од насртаја власти организовао БК Телеком изгледа да је показала знатно више од онога чему је била намењена. Врху демократске опозиције пружена је прилика да се нађе очи у очи са два јака човека леве коалиције, на терену веома осетљивих и изузетно значајних питања кршења и поштовања неотуђивог људског права благовременог и тачног информисања, али, у вези с тим и изван тога, и на терену многих других обезвређивања државе у целини, њених установа и самих грађана који су све бројније жртве тих процеса. Очигледно је да се ту пружила добра прилика да се гледаоцима, будућим бирачима на предстојећим изборима који тек што нису расписани или неће бити никада одржани, зависно од произвољних одлука само једног човека, што оличава "демократију" српског соцкомунистичког типа, прикажу многобројне предности и мане два концепта будућности Србије. Чини се да је ту могла да буде повраћена иницијатива Коалиције Заједно из протеклог грађанског и посебно студентског протеста, која се тренутно више не осећа, а то је извесно веома важан чинилац у остваривању жељених промена које не трпе одлагања. И шта се догодило?

Грозничавост до острашћивања, улетање у прљаве замке људи СПС и ЈУЛ, лукаво смешкање и парадирање председника СРС, као да су помогли да се стекне мучни утисак изгубљене битке на страни очекиваног, сигурног победника. Истини за вољу, изузеци су председница ГСС и потпредседник ДС.

ОПАКЕ "СИТНИЦЕ"

Слабе стране овдашње политичке сцене: јадна политичка култура, недостатак основног васпитања и осећаја за однос према саговорнику и уважавање његових права, безочност до насилности у јавном наступу, неизмерно лицемерје представника власти када лажима убеђују грађанство о благотима у којима живи, никада му не дајући могућност да на основу нечег опипљивог то

Владан А. ВАСИЛИЈЕВИЋ

заиста и осети, налагале су опозиционим челницима већу опрезност, већу уздржаност и пуну бриткост у парирању партнерима. Овако, неуки, заглупљени гледалац телевизије, свеједно је да ли је реч о РТС или неком другом каналу, жртвован у злочину Вучелића, Милановића, Комракова, уобичава утисак о ономе што је пратио на основу сопствених, веома проблематичних мерила и општијих сазнања. Неретко, њему је и због његовог менталитета ближа, прихvatљивија сива насилност од изграђеног манира и обзирности. Уосталом, није ли тако нешто потврдио на свим досадашњим изборима, изузев последњих, и то само на локалном нивоу.

Поверовао је да су ратни хушкачи и националисти у редовима опозиције, а миротворци и градитељи "нове", "модерне" и "стабилне" државе међу тзв. социјалистима и у целом осталом свету опозиваним комунистима; веровали су у шведски економски и социјални стандард, у осмишљеност бесмисленог рата и неопходност жртава за националну идеју уједињених и моћних мафијаша. Зашто онда већина њих не би примила здраво за готово и неистине које са истог места чује и данас, поготово када на њих нема правог одговора оних који су на тај начин бесрамно прозвани.

Опаке "ситнице" које је у вешто изабраним тренуцима подметао саговорницима с друге стране надобудни директор смедеревске зле коби, "Сартида 1913", ранији мали ципелар, сада одједанпут велики произвођач челика, како сам за себе каже, а у основи незналица за било шта озбиљно и итекако стручан за мешетарења и подвале, нису требале да буду остављене по страни, нити их и даље треба занемаривати. Јер, чини се да то у очима и свести обичног грађанина и не морају да буду ситнице. Нарочито не мога да их прими као ситницу свако ко би са мало био задовољан у безнадежној ситуацији у којој се налази. Да се не помињу многобројни "радници" раскорачени између социјалног збрињавања у пропалим предузећима и још увек добростојећег села, ако не за више, оно извесно за подмиривање унутрашњих потреба на завидном нивоу. А тај менаџер с изгледном будућношћу, како га је крајем прошле године, пред изборе, усхићено оценио његов мецена, председник Србије, лица прекривеног грчевима и гримасама, у страху да пред телевизијским гледалиштем не поквари ласкаву оцену, превазилази ваљда и очекивања своје Партије и самог себе. Општа места о

некаквим "његовим" пословним "резултатима", која огавно понављају сви званичници и потврђује их први међу првима у Србији, па о економској блокади која је нескривљена, а крива је за све лоповлуке и упропашћавања националног богатства од наможених незналица, непогрешиво изабраних да изврше смртну пресуду над Србијом и скраћеном Југославијом, ваља отписати. Та бујица преварантске брбљивости има свој ток, свој извор и умир, па ће можда у томе и доћи какав-такав логични крај. Међутим, са неколико опаски није исти случај. Ту већ треба застати и добро се замислити, што по свему судећи није успело челницима опозиције током разговора о слободи медија.

МИЛОШЕВИЋ ДОБИЈА ВИШЕ

Директор "Сартида 1913" сам себи противуречи и због тога није добио "заслужену казну" која иначе следује сваком преваранту још од малих ногу. Он се најпре хвали да је производио и извозио челик упркос свих тешкоћа, за које ваљда највећу кривицу сноси несувисла и са неистинама непомирљива опозиција, служинче заклетих душмана и њихових обавештајних служби. Разумно би се из овога извео закључак да су и радници имали користи од толико доброг пословања, да су им плате исплаћиване уредно, да одговарају вредности уложеног рада и осталим мерилима по којима се у "суровом" капитализму без "људског лика" иначе вреднује рад. Другим речима, ту су главне претпоставке за типичну социјалистичку идилу благостања о коме, слушајући политичаре, и папагаји у Србији говоре. И можда баш због тога следи нелогични наставак приче, кога не би било да није благостања о коме се старају српски соцкомунисти. Моћна железара гаји печурке да би радницима евентуално доделила социјалну помоћ, названу платом. Очигледно је да је онај први приход нестало или га није ни било.

Ту се већ суочава са тешко спознатљивом тајном, које највероватније не би било да су медија слободна, да држава и њени вођи полагају рачуна бирачким представницима у парламенту и на другим странама где је место за полагање рачуна, да је тужилаштво слободно и поштеђено старатељства политичке полиције, а суд свој и некорумпиран. Овако остаје да се нагађа шта се крије иза питке приче намењене даљем заглупљивању грађана који је испричао директор "Сартида 1913" и како се наговештава нови потпредседник СПС/ЈУЛ. Да ли је железара имала прихода или не, упућени су давно оценили да она никада неће рентабилно послатовати, а ако га је било на коју је страну нестало: на Кипар, на бесомучно наоружавање јединог ослонца режима милитаризоване полиције, на енормне трошкове прескупе, раскалашне државе, која више не зна шта би? Ова нагађања су нужна ако се узме у обзир признање директора "Сартида 1913" да је узгајањем печурки остварен тек некакав приход од кога су вајде имали и запослени.

А тек она посланица око преференцијала! Дрско се обраћајући челницима опозиције, директор "Сартида 1913" их оптужује да су они криви што српски произвођачи и извозници не уживају царинске повластице

у Европи и свету. Разлог је што траже да се отвори расправа између позиције и опозиције и да се коначно обезбеде незаобилазни услови за приближно равноправни положај једних и других на парламентарним и председничким изборима и што у том смислу захтевају као минимум поштовање предлога које је формулисала посредничка комисија ОЕБС, прихваћених саме по себи и од међународне заједнице. Средства остварена на тај начин, а како рече, у питању је 4,3% од укупних прихода из извоза ишла би за повећање плата радницима. Тешко замисливо лицемерје, својствено само морално сасвим посрнулим. Излишно је овде напомињати да су управо власти у Србији, чија ће сапатница постати и Црна Гора, мада ни о чему није питана, нити је одлучивала, издејствовале у Савету безбедности примену мера из Главе 7. Повеље УН из 1992. године, са строжим режимом од 1993. године, да би повећале личне и групне ратне профите и званичника и мафије.

Другим речима, та несрећа је морала да се догоди једноставно зато што је неопходна владајућим круговима и што су је они захтевали, а никако се не може сматрати неправдом туђина, злонамерношћу овога или онога. Приче о томе су покрића за један велики злочин над државом и грађанима. Мада такво покриће није ни требало неодговорној и неконтролисаног власти, ипак га је потражила по старом опробаном рецепту да она код наивних постане крваво "чиста". Остаци те одлуке српског председника, после његове Каносе у Дејтону и Паризу 1995. године, јесу и задржавање тзв. спољњег зида блокаде, која данас оптерећује националну привреду, ако је уопште још има. И тај остатак је истом наредбодавцу за зло и страдања добро дошао у тренуцима када је неограничена власт запала у кризу, чиме је забрањено да постоји опасност да привилегије које је она пружала њеним носиоцима престану и да се крене корак даље у вези с тим: да починиоци недела буду изведени пред унутрашње судове и опасно се приближе оптужничкој клупи Трибунала за бившу Југославију у Хагу. Изгледа да Комисија ОЕБС око изборног лоповлука 1996. године није случајно позвана од стране председника Србије. Унапред смишљени паклени план. Нека они констатују стварно чињенично стање, нека предложе мере за које сматрају да су потребне. Довољно да се обезбеде услови за поновљени, дрски изазов и ЕУ и целом свету, делимичним уступком опозицији која не добија много у односу на оно што по свом уверењу добија српски председник.

Понављањем скрипта из 1992. године долази се до вишеструких предности. Грађани

су под све жешћим притиском економске и социјалне катастрофе, што је чињеница, с тим што се СПС/ЈУЛ очајнички "упиње" да олакша положај. Али, не наилази на разумевање Запада, коме сада беспоговорно служи и Коалиција Заједно, чија нараста снага није више за потцењивање, због чега је треба компромитивати не бирајући средства и поступке. С обзиром да ни "велики" свет нема довољно слуха за стварно стање ствари, упркос опомена које је могао да чује од Коалиције Заједно и које стално уосталом слуша, у званична објашњења лако може да поверује чак и део грађана који је 17. новембра 1996. године пронашао себе и кренуо у катарзу. Кобно је то што још увек на мети светске и европске заједнице није њихов доскорашњи, а изгледа у извесној мери и садашњи штићеник председник Србије и његова камарила, већ наставља са притисцима на саме грађане, остављајући главне кривце без санкција и чак у изузетно привилегованом положају. Светски званичници играју на карту званичног Београда, а не на карту опозиције коју наводно подржавају.

НА КАРТУ ЗВАНИЧНОГ БЕОГРАДА

Не баш плодним и смисленим састанцима час са једном час са другом страном, олако прелазећи преко самовоље српског председника и његовог министра спољних послова и амбасадора у Атини која се од 1991. године понаша двосмислено у југословенској кризи,

испољен у одбијању састанка у Копенхагену, примајући га само неколико дана касније, ти званичници помажу председнику Србије да се служи једним од најубојитијих оружја своје политике. Проток времена, ишчекивање, бесконачно одлагање да се нешто учини, замајавања и испразна обећања која за њега и његову природу немају никаквог значаја, поново су на делу. За кога ради изгубљено време видеће се ускоро, извесно је да евентуални исход таквих одмеравања и "тактичких" надмудривања не би требало да изненади ни учеснике игре, ни посматраче. Једино што је ту трагично тај исход лако може да буде веома, веома горак за једине у свему заиста невинне жртве у лику велике већине некомпромитованих и усправних грађана Србије.

Стиче се утисак да расправа на Телевизији БК остаје ускраћена за многе одговора на покренута питања. Да исход буде неуверљивији и гори за заговорнике промена у Србији, директор "Саргида 1913", треба читати портпарол СПС/ЈУЛ успео је да обезбеди предност која није безазлена у узвремелим комешањима на политичкој и државној сцени не-

улозне треће Југославије и њеног дијаспорског окружења. Непромишљено је давати олаке оцене да ли је дуго трошена и делимично истрошена снага председника Србије потцењена или прецењена, односно шта би ту било реално. Он ипак држи многе konce у рукама, вешто барата социјалним талогом који је призивао уз себе, одбацивао га, па поново призивао. Медијски простор је под строгим контролом, још је у стању да режира чврсту комесарску управу у науци и просвети, да уместо академика за председника Савета највећег и најстаријег српског универзитета изабере анонимуса из компромитоване, мафијашке лекарске касте, да организује репризе пучева из 1988. и 1989. године, да именује за своје бојовнике ратне злочинце, да злоупотребљава по ко зна који пут прекодринске Србе, служећи се можда и најпроблематичнијим међу њима.

Треба се замислити дуго и забринуто над сазнањем о његовој намери да замени Зорана Лилића на месту федералног председника. Опрез поводом тога. Њега се не тиче шта жели САД или неко други, битно је искључиво шта он жели. А његова жеља је увек неограничена власт на нивоу болести и помрачења рација. Шта ће ту учинити тренутно знају само два човека: Он и највећи конституционалиста, мали човек проф. Ратко Марковић. Зар то није иронија и трагика ове средине и овога народа?

**МИЛАН СТ. ПРОТИЋ,
ИСТОРИЧАР**

*“Какав је ово био њокрет, јединствен у
Европи! И елегантан, и машовит, и
духовит, и комуникативан, и
универзалан, и националан, иде
нису сметале ни стране заставе,
ни дражиновске заставе, ни
српске заставе, ни владике, ту су
и њишта љке, и - све се уклопило!
Сетите се само Светосавске мигије:
Патријарх српски иде на челу
колоне, у неко њрохладно јутро, у
измаиљци... до страних застава и
њотијуно европејске
атмосфере, с бубњевима,
рокенролом... То је доказ да у
овој земљи има снаје да се
ствари њреокрену, и да народ
никако не смео њотценити.
Оној момента кад му се
дозволи да искаже своју
снају, он се размахне,
и њокаже да на њеја
треба бити њоносан!”*

**Колко си Србин
только си Европејац**

Господине Протићу, да ли већ сада можемо да направимо политички салдо, и да ослоњивши се на Вашу књигу "Успон и пад српске идеје" подвучемо црту испод свега што нам се десило, наравно под оптимистичком претпоставком да је српски режим исцрпео све своје могућности, и да нема више шта да упропасти.

Пад још увек није завршен, још ми дамо, само сада нешто успореније. Тек кад сменимо овај режим ударићемо о дно, и коначно видети како ствари заиста стоје, јер још увек нисмо свесни колико је све рђаво. Тек онда ћемо кренути да нешто градимо, јер ћемо сви ми заједно, од рушитеља овог поретка, морати постепено, ако у нама има снаге и памети, да се преворимо у градитеље. То ће бити тај велики прекрет који нас чека. Дакле, прво да ове дефинитивно срушимо, а кад избришемо таблу педесетогодишњег комунизма, онда да почнемо да пишемо поново.

Да ли је то што подвлачимо црту испод пораза само логичан крај митологизације српске несреће, и крах деветнаестовековне идеје о борби за територије, уместо да се све то одбаци, и економски развој стави на прво место? Јесмо ли заменили тезе, и постали анахрони?

Све то је последица 50-годишње владавине комунизма у овој земљи. Нису Срби пре комунизма нити патили од тога да су катастрофичан народ, пошто им се све завршава у трагедији, нити да су им територије најважније. Ви сте поменули 19. век - па нема већег доказа о економском приоритету, и приоритету унутрашњих промена у односу на спољашње, него што је Србија 19. века. Дакле, од 1804. до 1914. године Србија се неупоредиво више развила економски, културно, у сваком другом погледу, осим територијално. Јер, територијално је дошло на крај целе приче. У једном тренутку, пред избијање српско-турског рата 1876. године у Народној скупштини Србије Адам Богосављевић, народних посланик и сарадник Светозара Марковића питао је: "Уколико ми узмемо Босну, да ли ће моја њива да буде већа?" Дакле, свет о томе шта је прво, шта друго, а шта треће, код Срба је развијено још у 19. веку. Не треба тражити корене наших савремених проблема у прошлости, далеко, него у овој најближој. Срби који живе данас, прошли су кроз комунистичко искуство! Појма они немају о 19. веку! Не знају они ништа ни о првој половини 20. века, а како ли о ономе што се раније дешавало. Наравно, да је идеал 19-вековни, па ако хоћете и 20-вековни свих народа у Европи да што већи део тога народа живи у једној држави. Којешта је говорити да то није идеал. И већина Француза живи у Француској и веома је задовољна због тога, и већина Шпанаца, да не кажем сви, живе у Шпанији, и сви Италијани живе у Италији, или скоро сви, и скоро сви Немци живе у Немачкој... Према томе, немојмо да замагљу-

јемо ствари: Европа је састављена од националних држава. Нека ми неко нађе устав и једне европске државе, која је конституисана као грађанска. И ако је има, она је изузетак.

НЕМА СУКОБА ИЗМЕЂУ ЕВРОПСКОГ И СРПСКОГ

Да, али је такво решавање националног питања сада свакако анахроно.

Није уопште анахроно. Историја се не може прескакати, не можете из обданишта да идете на факултет. Тако и народи. Они морају да пролазе одређене фазе у развоју националне свести. Наравно, националне свести схваћене на западни начин, не на овај њихов. Ми смо доживели дисконтинуитет прво стварањем Југославије, када су уздрмани темељи српске националне свести, а онда је то сатрвено комунизмом. Према томе, данашњи Срби појма немају, код њих је могла да прође прича коју су причали и неки опозиционари, да је српско питање било решено у Југославији. Во имја оца! Колико је то контралогике! У једној вишенационалној држави, у којој је национални проблем настао пре него што је настала држава, и трајао догод је трајала држава, неко је рекао да је решено српско питање! Која је додирна тачка била између неког Србина који живи у Госпићу и Србина који живи у Неготину? Никаква! Нису писали ни истим писмом, јер су они тамо сви примили латиницу, а и добар део Срба у Србији данас пише латиницом. И сматра да је то европски! Зашто? Не због космополитизма, него због неписмености! Јер да би се писало ћирилицом треба познавати два писма, и ћирилично и латинично. Латинично, да можете комуницирати са светом, а без ћириличног не можете схватити своју културу. Никад нисам разумео где је тај сукоб између европског и српског. У мери у којој сам Србин, ја сам и Европљанин, и обратно. Код мене то никад није било у сукобу, напротив, то се једно на друго надграђивало. У оној мери у којој сам успео да разумем суштински српских народних песама, ја сам бивао све већи Европејан, онда сам могао да разумем и шта је Лонгфелоу у Америци, и шта је "Беовулф" у енглеској култури, итд. Хоћу да кажем само да је у српској интелектуалној елити пре 50 или 100 година потпуно било усклађено српство са европејством. А после 50 година комунизма од та два појма, ниједан није разјашњен, и у довољној мери познат, научен и прихваћен у елити. Нити ми данас имамо у елити истинске Европејце. Ми имамо, оно што бих ја рекао, "видела жаба да се коњ поткива, па и она дигла ногу". Дакле, неке који би хтели да буду Европејци, али Европу апсолутно не разумеју, ни у прошлости, ни у садашњости. И имамо исте такве, наопаке, Србе.

На једној страни, дакле, су Срби који се бусају у прса, а на другој су они који сматрају да су најбољи Срби - најмање Срби.

Али, проблем и код једних и код других је у степену образовања. Када сам ја за своју старију кћер тражио "Јаднике" Виктора Игоа преведене на ћирилицу, српским језиком, нисам могао ту књигу да нађем. Не постоји. И нашао сам је на одвратном преводу најгоре хрватштине. Имао сам избор: или да дам својој кћери да чита "Јаднике" на једном наопаком, исквареном језику, (који не ваља ништа као књижевни облик), да не чита уопште, или да је упутим да научи француски толико добро да Виктор Игоа чита у оригиналу, што јесте културни домет. Читати Игоа у оригиналу, и разумети га оним истим духом којим се разуме Лаза Лазаревић, или Светолик Ранковић, или Бора Станковић - то је оно о чему ја говорим. То је нашим дедовима било јасно, ти су појмови били апсолутно усклађени, те књиге су стајале једна поред друге.

Е, данас је дошла једна генерација која је проистекла из комунизма, школована у комунизму, која не разуме ни једно ни друго, па их онда још међусобно посвађа, и тиме трује овај народ. Нити зна шта тамо ваља, а и тамо има оно што не ваља. Није све што је написано, или урађено, или направљено по беломе свету само оно што ваља. Има много што не ваља, а мало што ваља. Тако исто и код нас. Али, тог који ће једнако добро писати, и мислити о ономе што се дешава у свету, и ономе што се дешава код нас - скоро да нема. То је наш суштински проблем, кад говоримо о развоју националне свести. Што тог степена националне еманципације, који од националног води ка универзалном (хајде сад, да будем мало ученији!) нема! А то је пут од националног ка универзалном. Има један чувени француски мислилац који је рекао: "Што се више осећам Французом, то се више осећам делом човечанства".

НЕМА КОЛЕКТИВНЕ КРИВИЦЕ КАД НЕМА КОЛЕКТИВНЕ ВОЉЕ

Рекло би се да су ниоткуда студенти и грађани одједном испливали на површину, показавши вољу да савладају тај пут од националног ка универзалном. Са протестима, на сцену је овде ступила једна сазнајно просветљена маса. Шта је са елитом?

То што се дешавало ова три месеца у Србији јест покрет из народа. Дакле, уместо, како би то природно било, да је елита та која диктира одређена правила, критеријуме, мерила, појмове у колективној националној свести, овде смо имали обратан процес. Елита је ужасно крива за све што се десило, у све оне несреће нас је увела, па кад смо мислили да је све изгубљено, ниоткуда, чак и феноменолошки тешко објашњиво, цела Србија је била преплављена покретом у којем су они појмови које све време помињем, национални и универзални потпуно усклађени и разјашњени. То је доказ да у овај народ треба веровати. И да је овај народ, обичан свет, пук кога се многи гаде, колико год то пате-

тично звучало, урадио нешто према чему оно што смо ми урадили - није ништа! Тај обичан свет који - нека је ишао и на Газиместан, имао је права да погреша, права да буде заведен, јер није имао другог избора - имао је невероватну снагу да доживи преображај без ичије помоћи, сам од себе, и да направи овакво чудо, коме нису могли да одоле ни они који су имали ону црно-белу представу о Србима. Дакле, тај бели свет супротстављен Србима (ако је и био супротстављен!), морао је да дође и да пита шта се то дешава у Србији. Какав је ово покрет јединствен у Европи, и елегантан, и маштовит, и духовит, и комуникативан, и универзалан, и националан, где нису сметале ни стране заставе, ни дражиновске заставе, ни српске заставе, ни владице, ту су и пиштаљке, и - све се уклопило! Символ свега тога је кад је митрополит црногорски Амфилохије узео пиштаљку. Ту сте видели спој онога што је изгледало неспојиво. Дакле, све је то имало свој смисао, ништа није било једно другом супротстављено. Сетите се само Светосавске литије, ту је провејавало скоро мистично правослање: Патријарх српски иде на челу колоне, у неко прохладно јутро, у измаглици... до страних застава и потпуно европејске атмосфере, с бубњевима, рокенролом... То је доказ да у овој земљи има снаге да се ствари преокрену, и да тај народ никако не смеје потценити. Оног момента кад му се дозволи да исказе своју снагу, он се размахне, и покаже да на њега треба бити поносан.

Неко поштовање и самопоштовање смо повратили. Инак, шта је са кривицом?

Колективне кривице нема. Један народ поготово не може да буде крив, као што не може део народа да буде крив, или један град... Ми као народ не можемо да будемо криви, као што то не могу и - Немци, Италијани, Арапи... Кривица је искључиво индивидуална, поготово онда када не постоје механизми да се исказе колективна воља. Нису Срби низашта криви, крив је Милошевић! И његова власт, која је по дефиницији антисрпска. Сматрам да Милошевић мора кривично да одговара зато што је народ увео у рат. Зато што је штета нанесена у време када је он апсолутно владао овом земљом тако велика, у животима, у трагедији овог народа. Не других народа. Овај народ њему мора да суди, јер је њему највећу штету нанео! Много већу него и Хрватима и Муслиманима. Они тамо треба споменик да му дижу! Ја сам то давно рекао: једног дана ће у Загребу стајати Милошевићев споменик уместо Бана Јелачића! Јер он им је на тањиру дао све! На сребрном послужавнику, и државу, и војску, и међународно признање, и утицај у Босни, и земљу почишћену од Срба! Све то!

ПРИНЦИПИ САМОСТАЛНОГ ИЗДРЖАВАЊА

А да ли су криви, рецимо, Караџић и Младић? И уопште, какво је Ваше миш-

љење о Хашком суду?

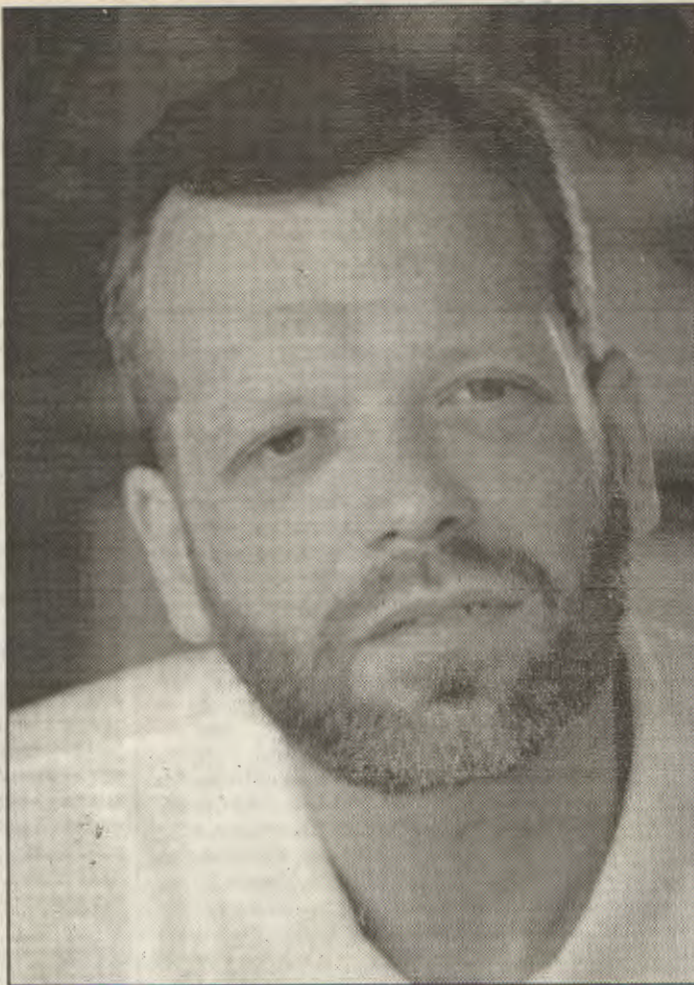
Њихова кривица је секундарна у односу на Милошевића. Они су само извршитељи његове политике. То не значи да они, уколико се њихова одговорност или кривица докажу, не треба да одговарају. Има гесло у западном кривичном законодавству, а требало би да постоји и код нас, које се зове презумпција невиности, а то значи - да се свако лице сматра невиним док му се не докаже кривица правоснажном пресудом. Према томе, нема ратних злочинаца, док им се кривица не докаже. И други принцип - да свако, то би наравно, важило и за Милошевића, има право на фер суђење, са најбољом могућом одбраном. Хашки суд, на жалост, до сад није показао својим понашањем да је фер, односно да је уопште довољно поуздан. Правила поступка тог суда мењана су досад најмање шест пута. Замислите када би се у неком унутрашњем законодавству правила мењала од случаја до случаја! Такође, незамисливо је, пре свега у америчком правосуђу, да тужилац буде део суда, да буде чиновник суда. Јер, тужилац је једна страна, заинтересована страна, која делује независно. Суд би морао да буде неутралан, а у случају Хашког суда, тужилац је орган суда! Дакле, ту је оно где је по мом гледишту међународна заједница оманула. Она је морала да направи такав суд, који ће да импонује својом организацијом, деловањем, статусом, и да буде устројен по угледу на најдемократскије, најутемељеније кривично судство у свету. Ако су Американци они који данас доминирају, зашто суд није направљен по угледу на америчко кривично законодавство? Него је то неко замешатељство, где су судије позиване из земаља које нису познате по развоју кривичног права, где још увек постоје телесне казне и такве ствари. Дакле, очито је да су Запађанци хтели помало да оперу руке од свега тога. Уместо да решења, критеријуме, појмове, вредности које проистичу из западне културе намећу дивљацима који представљају овдашње народе, да их терају на таква мерила понашања и политичког опхођења, они су дозволили да буду увучени у тај комунистички, балкански примитивизам између Милошевића, Изетбеговића и Туђмана, и чак су и сами почели помало тако да се понашају. Узмите случај Маркала. То је брука и срамота. За то се кривично одговара! Акаши и Овен (у својој књизи "Балканска одисеја") су признали да су знали да бомбардовање Маркала није дошло са српске стране, и да је вероватно дошло са муслиманске стране, и - то се прећућало! Чак Овен у својој књизи каже да је учинио све што може да у седишту УН нешто не исцурати у штампу! Такве се ствари не смеју радијати! То, пак, не оправдава све ове овде који су чинили ратне злочине, али и не говори добро о припадницима међународне заједнице! Јер, ни по јада за Балкан! Него, они би морали да воде рачуна о свом престижу, реномеу, респекту уопште у свету. Ја

сам највећи заступник идеје о новом светском поретку, али он би требало да брани и афирмише најсветлије декоратске, правне, културне, економске вредности. Та филозофија - имамо посла са криминалцима у политици па зато и ми морамо тако да се понашамо, је катастрофа. То је Холбрукова филозофија која је тренутно дала резултате, али ће кад-тад да се освети.

Да ли ће нас свет, овако умивене, сад боље слушати, колико је спреман да чује наше аргументе? И шта му ми можемо рећи?

То неће бити тако лако. Наравно, штета је учињена, над тим можда треба плакати, али - прича је завршена. Унутрашње устројство Србије ће морати да се постави тако што међународни чиниоци морају да уважавају логику, ако не уважавају ништа друго. Дакле, да уважавају принципе. Оног момента кад будемо престали да размишљамо у категорији српских интереса, па будемо те интересе подвели под залагање за принципе који делују према свима, моћи ћемо да уђемо у равноправан дијалог са међународним чиниоцима. То не значи да ћемо постићи све што хоћемо, али ћемо имати аргументе на својој страни. Уколико се, рецимо, питање Албанаца на Косову, постави као питање принципа, не као питање интереса између два народа, онда ће наш аргумент морати да се уважава. Биће им незгодн, тешко ће са њим изаћи на крај, али то је по мом мишљењу пут. Моје скромно искуство са међународним чиниоцима је увек ишло према томе да им се није увек допадало оно што кажем, али нису могли да га одбаце, јер је било засновано на **принципу**, а не на интересу. Пример је био ово за Акашија и Овена. Ту не може да се каже: "Ви браните Србе!" Јер, то је питање принципа. Да ли су они намерно сакрили починиоца једног ратног злочина? Јесу! Јесу ли то признали? Јесу! Је ли то кривично дело? Јесте! Просто ко пасуљ! Тако и овде. Оно што би могло да се постави као принцип, а уопште се као такво не поставља, то је да свака групација, у овом случају, ајде да не кажем национална мањина, него национална средина, која хоће да има привилегован статус, као што ту претензију показују Албанци на Косову, мора да буде спремна да сама то плаћа, и друго - да носе одговорност за то како ће се организовати. О томе нико не говори. Питање федерализације, широке аутономије, или било ког статуса, је - питање новца! Ко ће за то да плати? И шта ће да се деси, уколико тамошњи живаљ не може да се организује тако да одговара најелементарнијим нормама, чак и здравог живота, камо ли нечег другог? Сетите се, отуда су пре 20 и неколико година дошле велике богиње, болест, која се у Европи сматрала искорењеном. Па смо се намучили 1972. године с тим. И коштало је јаво и по. Прошле године су шап и слинавка, такође болест искорењена у Европи, опет дошли отуда. Штета је огромна. И сад Ви мени кажите: шта ће да се де-

си уколико Албанци добију сву самосталност коју траже - какве ћемо ми имати гаранције за такве ствари? Даље: да ли они мисле да је то што ће њихова деца учити школу на албанском језику најважније, без обзира да ли је та школа добра или лоша? Макар не ваљала ништа. А ко ће их учити математику, биологију, физику, хемију, све оно што излази из оквира те њихове националне оптерећености? Шта је интерес те деце, размишљају ли они о томе? Ја размишљам о својој деци и веома сам незадовољан школом у овој земљи, без обзира што је она на српском. Ја сам незадовољан овим Универзитетом, зато што не ваља, без обзира што је на српском, па сам ишао у Америку да докторирам, јер је тамо школа боља. Иако је на енглеском језику. Шта њима вреди што ће да имају своје болнице са албанским лекарима, кад они не ваљају ништа? Кроз прсте им се гледало, тако су добијали дипломе и специјализације, зато што је то у Титовом поретку било форсирање националне мањине. Па кад се тамо појави скандал и чудо, да се не питају ови међународни чиниоци зашто је то. Зато што сте тражили да добију аутономију! Једино што не може то је да се има и једно и друго. Или ће бити саставни део Србије, и уживати привилегије грађанина Србије, наравно демократски преобразене, слободне и богате Србије, или ће да живе у - гету! И онда од Србије не могу да очекују ништа! Од Албаније нека узму шта-год хоће, немам ништа против!

ОД ДЕДИЊА ДО ПАЛИЛУЛЕ

Кажете, аутономија тражи новац, а у Војводици аутономију баш хоће због новца!

И они неће због новца, зато што би онда морали да плаћају два пореза. Кад имате федерацију, онда сваки порески обвезник плаћа два пореза: један за своју федералну јединицу, и савезни. А шта ћемо да радимо ако се деси овако: да ми у ужој Србији кажемо: "Ми нећемо да будемо федерална јединица, а ви ако хоћете, будите. Али, ви плаћате два пореза, а ми само један". Све ће паре побећи из Војводине у Србију, јер нико нормалан неће да плаћа два пореза кад може да плаћа један! Према томе - федерација кошта много пара, јер уместо једне имате више власти. Ова држава овако федерално устројена је ужасно скупа. Пребројте колико у овој земљи има народних посланика, одборника, министара, ко то издржава? То неко мора да плаћа, све

"Колективне кривице нема. Један народ њојову не може да буде крив, као што не може део народа да буде крив, или један њаг... Ми као народ не можемо да будемо криви, као што то не моју и - Немци, Италијани, Арапи... Кривица је искључиво индивидуална, њојово онда када не њостоје механизми да се искаже колективна воља. Нису Срби низашта криви, крив је Милошевић!"

то иде из нашег џепа. Према томе, што будемо имали једноставнију државу, она ће коштати мање, а сваки порески обвезник мора да буде свестан да то што тражи локалну влас - кошта. И за то мора из свог буџелара да плати. Држава нема других пара до оних које узме од грађана. Ја сматрам да је најпростија, најјефтинија, најдемократскија децентрализована држава, али до општинског нивоа. На општине, релативно велике, се пребаци највећи део локалне организације, и с друге стране ту стоји једна централна, релативно мала, ефикасна власт. То је стари принцип још из 19. века децентрализоване државе на принципу локалне самоуправе, за коју мислим да и сад држави највише одговара. Јер је јефтина, а с друге стране - демо-

кратска је. Дакле, грађанин т има највише уплива у власт која му је најближа, а то је општинска власт.

Постоје мишљења да пре него што се приватизује оно што је друштвено, треба да се врати оно што је после рата отето, дакле, да се уради денационализација. У том контексту Ви имате неке личне интересе: потенцијални сте наследник неких здања одузетих после рата. Какве су шансе да Вам се то врати?

Моја баба Катарина Несторовић, удата Протић, је заједно са своје две сестре, била власник зграде у којој се данас налази Америчка амбасада, у Улици Милоша Великог. Њих три су то наследиле од своје мајке. Та кућа је пре рата имала 27 станова, свакој кћери је припало по 9. Била је то нека врста апанаже, пошто тада жене нису радиле. После рата су то комунисти узели и продали Американцима још пре него што су извршили национализацију те куће. Па тако пада одређена одговорност и на Американце, јер су кућу купили од невластника. А моја породица је пре рата живела у данашњој Ужичкој 16а, на Де-

дињу. Имање је купио мој деда, и ту сазидао вилу у коју су се он, његова жена и двоје деце уселили 1935. године, и одакле су их Немци иселили 1941. Никад се више у њу нису вратили. У чијем власништву је она сада, не могу да утврдим, јер неће да ми дају на увид у земљишне књиге. Занимљиво је да се ова вила налази одмах поред нове резиденције председника Милошевића, а то је кућа у Ужичкој 16, у којој су пре рата живели краљеви намесници, Иво Перовић и Раденко Станковић. То је једна велика вила, док је наша мала, породична, али лепа вила. Занимљиво је да је њу, као и ову кућу у којој ја сада станујем у Влајковићевој улици, а такође је сазидао мој деда 1928. године, пројектовао наш рођак, архитекта Богдан Несторовић, који је пројектовао и Храм Светог Саве.

Кад је о денационализацији реч, добро би било да сви буду надокнађени за оно што им је отето, не због имовине, него због преседана. Мора једанпут у овој земљи да се рашчисти да се не сме узимати туђе.

Па добро, хоћете ли бити комшија Слободану Милошевићу?

Ја се надам да нећу. Јер претпостављам да, ако се ја икада будем тамо вратио - он ће бити принуђен да се исели. То је некако у вези једно с другим.

Маршалов план

Ко јој размишља о Милошевићу као војном заштитнику Републике Српске, нека се само сети хрватске "Олује"

Стипе СИКАВИЦА

Винеструки су разлози томе да је војна димензија недавно потписаног Споразума о специјалним паралелним везама између Београда и Пала остала услед извановдашње медијске позорности, иако се у државним средствима информисања још и данас велича "историјски значај" тог документа. Но, то је засебна прича којом овога часа не бисмо да се бавимо. Занимљиво је да су аутори оно мало углавном коментаторског штива које се могло прочитати у штампи, баш као и аутори коментара и осврта у домаћим електронским медијима о војним питањима која третира Споразум - налазили "сигурну" тачку ослонаца у аналогији са Вашингтонским споразумом између Фрање Туђмана и Алије Изетбеговића, чиме су "ударени темељи" БХ Федерацији, и више у аналогији са "војним пактом" склопљеним у Сплиту између старих актера очних "величанственог похода" Врховних армије на Западну Славонију и тзв. Републику Српску Крајину.

ЈАВНО ПРИЗНАТА РАШОМОНИЈА

Мало је вероватно да су господа коментатори необавештени. Знају они јако добро да те аналогije једино могу да буду делотворне на формалној равни, тек толико да се замажу очима онама које државна пропаганда одавно држи замало па у тоталној информативној помрчини. Јер, ни она жалосна БХ Федерација никада није ваљано прорадила, па где би онда да проради фузија Хрватског вијећа одбране и Армије БиХ, иако она прва војска не би требало више ни да постоји као засебан организам (пошто је тобоже укинута и тзв. Херцег-Босна), иако је одавно (на папиру!) формиран заједнички генералштаб двеју војски, иако су припадници и једне и друге војске у потпуности подучавани у истим војним училиштима, и истим полигонима, иако су новчану помоћ у борбеној техници примали из истог извора, и тако даље.

Како је било на крају хрватско-бошњачког рата, тако је и данас: оно што држи (контролише) Армија БиХ то је бошњачко, односно муслиманско, оно што држе јединице ХВО то је хрватско. Све друго су, на жалост, пуке жеље, запомагања и празне приче, јер међународна заједница ни до дана данашњег није пронашла ни тактику ни средства (а и стратегију многи доводе у питање) којима би доскочила коловођама босанско-херцеговачке рашомонијаде.

Аналогија такође не може да буде функционална изводи ли се из борбеног садејства између "постројби" Хрватске војске и ХВО с једне и Армије БиХ с друге стране у завршници операције "Олуја". Кома ли то још није јасно да је садејство више или мање функционисало само онда када је (и временски и просторно)

одговарало интересима хрватске стране. Наравно да у Влади Алије Изетбеговића, баш као ни у генералитету на чијем је челу Расим Делић, не седе будале и идиоти, па да ту Туђман-Шушакову параду, која се богзна како не камуфлира, нису умели да дешифрирају. Гаман посла. Али, бошњачка страна, притешњена између официјелног Загреба и Београда, неретко је принуђена и на веће уступке него што налаже политика компромиса.

Ваљда се нигде није тако јасно читовала волончност хрватске политике као у актуелним преговорима у вези с дефинисањем међуетничке позиције Брчког. Изабраници босанско-херцеговачких Хрвата једним су гласом пратили напредовање федералних поставки у преговарачком маратону, а другим намигивали Србима да истрају у настојању да им ентитет добије све атрибуте међународно верификоване државности (мало морген!), у којем случају, надају се Хрвати, Херцег-Босна такође "ускрснула" ("Бог и Хрвати!") као држава. Игранка се поставља, а може се нагледати и поводом реченог Споразума између Дедиње и Пала. Званични Загреб и Мостар, наиме, највећма прећутно подржавају Споразум, што ће рећи да се подела Босне и Херцеговине и надаље потврђује као константа политичке стратегије и тактике Фрање Туђмана и Слободана Милошевића.

НОВИ МАРШАЛ

Иначе, војна питања у Споразуму сажета су, као што је познато, под "капу" једног јединог параграфа од неких стотинак речи, али су његове формулације довољно простране да има места за све облике војне сарадње између страна потписница. Из многих разлога мало ко и помишља на ишта друго у тој сарадњи осим на заштитничку улогу овдашње војне силе над српском парадржавном творевином, на шта упућује и овај став у коментару водеће пре-

стоичке новине: "У првим реаговањима војних аналитичара посебан акценат ставља се на чињеницу да се постизањем договора у Београду, СРЈ обавезује да РС пружи извесне гаранције у погледу независности, што је несумњиво велико охрабрење за младу српску државу преко Дрине".

С разлогом или без разлога, "млада српска држава" као да највише страхује од Армије БиХ. На том таласу је и челни паљански генерал Перо Чолић ударио у сва звона, уз патетичну реторику; како ће они тамо сви пре изгинути, него допустити да им "држава" утоне у јединственој држави Босни и Херцеговини. Ако би се, далеко било, поново закувало у БиХ, шта би у том случају предузео Слободан Милошевић, у наредном периоду готово је сигурно и са "маршалском" палицом врховног команданта оружаних снага СРЈ у руци? Одговор се можда назире и у овој појединости, такође везаној за Споразум Београд - Пале.

Чак је и неки учен овдашњи свет оквалификовао Споразум, дакле и његов војни део, безвредним између осталог и зато (да не помињемо Дејтон) што му је на крају записана клаузула по којој је нужно да га ратификује и Парламент БиХ, што ће се, како ствари сада стоје, десити на "свето ништарјево". Један од аутора те српско-српске игре жмурке, Момчило Крајишник, анулирао је последњи члан Споразума док се мастило још није било ни осушило, изјавивши да је документ важећи и без да га ратификује Парламент БиХ (то је потврђено и на заседањима обеју скупштина, србијанске и паљанске). Отуда се намеће питање: нису ли се актери сагласили, још док су се припремали да Споразум пусте у јавност да он може да функционише једино на принципу апсурда! Наиме, иако је валидност документа условљена поменутом ратификацијом, требало би чинити све да га Бошњаци одбаце (као што и јесу), у којем би се случају, а ослањајући се на већ поменути аналогiju са Споразумом у Вашингтону и "војним пактом" у Сплиту, баш наводно због тога осипала (још влада релативно затишје) паљба из свег расположивог пропагандног оружја по Алији и компанији, а у два српска центра власти убирали би се плодови тог типично милошевићевског маневра: на Палама би Момо дефинитивно потукао Биљану, а из Толстојеве у Београду брачни би пар емитаовао сигнал за лаисанрање борбене пароле о томе како СР Југославија и Србија, што ће рећи Он као инкарнација свеколиког националног бића и инкарнација свих "српских држава", неће дозволити ово и оно, то јест неће дозволити да онострани српски народ ико попреко погледа!

И ту би вероватно био и крај приче. Јер, сада би се могла звати у помоћ нека друга аналогija. На пример, како је С. Милошевић браино Србе у "Олуји" и осталим Туђмановим елементарним непогодама. Најпосле, и њему је савршено јасно да у БиХ никаквог озбиљнијег новог говора оружја не може бити све док су мировне снаге на терену, првенствено Американци. Истиняи за вољу, амерички министар одбране Вилијам Коен изјавио је ту скоро да ће се Американци "сигурно повући" из Босне до јуна идуће године. Ако још и та непогода заде за похарану и унесрећену Босну, нови рат ће се тешко спречити, на шта упозорава и Алија Изетбеговић. И исмо баш сигурни да би "војни пакт", све кад би га Милошевић и пошто-вао, спасно обе српске војске од још једног пораза. Али, не дај Боже да се испробава ваљаност ове хипотезе!

УПУТСТВО ЗА ЛИЧНУ УПОТРЕБУ РАДМИЛИ МИЛЕНТИЈЕВИЋ, МИНИСТРУ ЗА ИНФОРМИСАЊЕ У ВЛАДИ СРБИЈЕ, О ПОЈМУ МУЗЕОЛОГИЈЕ И ОСНОВНИМ ЗАДАЦИМА МУЗЕЈА

Коктел воштаних фигура

Драга госпођице Милентијевић, почећемо од самог почетка! Прво да Вам објасним порекло назива музеја, а онда ћемо прећи на његове основне задатке.

Реч музеј има свој извор у грчкој речи "Музеон" како је назван храм у Атини посвећен музама, заштитницама науке и уметности. Улога и основни задаци музеја регулисани су једном, релативно младом науком, МУЗЕОЛОГИЈОМ, насталом као одговор на човекову потребу да сакупља предмете разне врсте и релативне вредности међу којима се налази и НАЦИОНАЛНО БЛАГО једне земље. Музеологија и музеолози врше селекцију и категоризацију као и процену вредности уметничких дела.

Музеји, иначе, представљају важан облик свести о значењу прошлости. Они су "сведоци континуитета човечанства", чији је суштински смисао у отпору према пропадању и смрти.

Према статуту Међународног савета за музеје (ИКОМ-а), музеј је установа без сврхе за зарадом, на служби друштва, која материјална добра развоја природе и човека набавља, чува и преноси и, нарочито, излаже у сврху проучавања, подучавања и уживања (мисли се на естетско, а сигурно не на кафанско уживање у српским гурманлудима и напијање лозовачом и "жутом осом").

Путовање у далеке земље и тек откривене делове света, у 16. и 17. веку, испуњено чарима егзотичног и непознатог, подстицало је прибављање и излагање заиста најразноврснијих објеката који су на свој начин исказивали ступањ колекционарства и друштвене репрезентације. Биле су то такозване "коморе", "кабинети реткости", у којима су се налазили различити раритети и куриозитети.

У то је претворен, у два наврата, атријум Народног музеја на челу са Вашом маленкошћу и зато покушавам да Вам објасним и предочим праву функцију једне музејске установе, што ће Вам, можда, у будућности користити.

Ако једнога дана будемо образовали музеј воштаних фигура по угледу на чувени музеј "Мадам Тисо", можда ћете и Ви, госпођице, наћи тамо своје право музејско пребивалиште, а народ у чијем сте музеју организовали Ваше "помпезне" журке ће знати сам да одреди која Вам то соба по заслуги припада.

Док комора-кабинет реткости или горе поменути музеј не буду оформљени, као дипломирани историчар уметности и грађанин

Београда морам да Вас подсетим да је Народни музеј и његови експонати и по самом имену, власништво овог народа, сакупљено и добрим делом поклоњено и из личне збирке наше краљевске породице Карађорђевић, а пре свих принца Павла, а не Ваша лична прилија.

Но, можда ово није крај, можда ћемо ускоро, не би ли још више понизили овај српски народ, славити и нечије рођендане у отменом атријуму Народног музеја, са бројним званицама којима ће се неки од експоната толико допасти да ће пожелети да њима украсе своје дедињске виле, што не би био преседан у времену владавине "шумске аристократије".

Госпођице Милентијевић, развој музеја у Србији везан је за оснивање Народног музеја у Београду 1844. године, читавих сто година од ослобођења Београда и Дедиње од народних непријатеља.

Данас се овај музеј налази у згради некадашње Инвестиционе банке (дело архитекте Николе Несторовића), а Вама и Вашим гошћима просторије банака, па макар биле и бивше, очигледно веома одговарају.

У међувремену, сигурно Вам то нико није дојавио, док сте били у "Вашој Америци" у просторијама некадашње банке још од 1952. године нема више новца у потрошном смислу те речи, већ само национално благо од непроцењиве вредности, које је народ бивше и садашње Југославије мукотрпно скривао и сачувао за будућа поколења од разних лопова и непријатеља овог народа.

Уколико сте баш толики љубитељ музејских простора, подсетила бих Вас на импозантну и атрактивну зграду Музеја револуције која додуше има решетке на прозорима, што помало квари општи утисак и лепоту фасаде.

Објаснићу Вам сада који су стварни, основни и обавезни видови активности сваког музеја у које никако не спада оно што сте Ви учинили.

- Пре свега, сакупљање и научна обрада експоната.

- Просветно педагошки задаци музеја, тј. рад са већим групама људи, колективима и школама.

- Пропагандна делатност, чији је основни циљ да преко средстава информисања популаришу музејске активности и привуку што више људи у музеј, пре свега ради едукације.

Однос музеја према туризму, такође, представља један од фактора педагошког рада музеја са смислом упознавања других средина и иностраних људи са културном баштином свога краја или своје земље.

Где је у свом овим музејским активностима био Ваш основни мотив?

Можда једино у овој последњој, али пријем за стране амбасадоре организовали сте у време када је музеј још требало да ради за обично и Вама очигледно тако безначајно грађанство.

Ви и Ваши послодавци баш желите да нам докажете да је све што наумите и пожелите могуће.

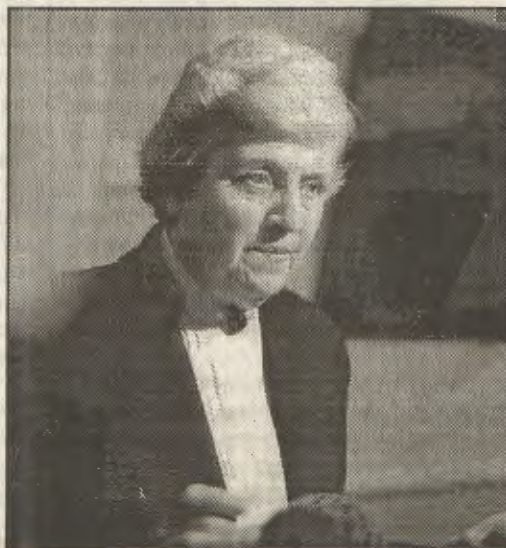
Онда су Вам се "десили" наши студенти.

У "Вашој" Америци није, кажете, могло да Вам се догоди то што су Вам наши студенти приредили, али ако мало части и памети има у

Вама, онда би морали знати да се сличан скандал није могао догодити ни у једном музеју у свету. Једина је истина да је могуће организовати коктел скромних размера у част отварања неке пропратне изложбе у музеју, али и то у посебним и строго наменским просторијама, а никако у онима у којима се налази стална поставка музеја.

Понижавати на овај начин сопствени народ и његову културну историју је, драга госпођице, сигуран пут "лево у пакао, а не десно у Еден", што је рекао наш частан студент, поучен мудрим речима Његове Светости Патријарха Павла, Чедомир Јовановић, звани "Чедо ожени ме".

Оливера Старчевић,
дипл. историчар уметности из Београда

Лудачка кошуља само једанпут

Бежање чувара петокраке звезде у улогу чувара културе, традиције, памћења - тек је права обмана. Зато ваља поново подсетити на неке од многих примера затирања историје, културе, цивилизације, традиције и памћења које су извршили управо браниоци петокраке звезде

Славко МАСЛАР
Радован КАЛАБИЋ

I
Победа опозиције на локалним изборима у свим већим градовима у Србији актуелизовала је питање замене државних симбола, уклањања са јавних места разних меморијалних и других обележја и промене назива улица и тргова постављаних по једностраним, идеолошким критеријумима током педесетогодишње једностраначке диктатуре. Промене, међутим, наилазе на грчевит отпор који потиче од самог врха, још увек једнопартијске, државне власти. Тако Србија једина у Европи још стоји под озлоглашеним идеолошким симболом као својим државним грбом! У бесмисленом настојању да се зауставе промене, а поводом скидања петокраке звезде са здања Скупштине Београда, где гледано историјски, културно-цивилизацијски и, чак, формално-законски, звезда није ни могла стајати, покренула се велика пропагандна кампања типична за протекла времена. Будући без иједног ваљаног аргумента, јер такав не постоји, односно без икаквог смисленог разлога за истицање и држање петокраке звезде на поменутом здању, њени браниоци су се преметнули у чуваре и заштитнике културних вредности, традиције, слободарства и цивилизације вичући на сав глас да је уклањање звезде тежак удар на све ове вредности; вандализам, дивљаштво... те је испало по народној: што би кола шкрипала - то волови ричу. Заборављају, или се праве да не знају, шта је пре постављања звезде, која нема никакве везе ни са културом ни са традицијом овог народа, на овом и многим другим здањима, управо као израз традиције, стајало. Превиђају да нису скидали само обележја већ и читаво здање преуређивали, не према културним и цивилизацијским, већ према својим идеолошким и

строга партијским потребама, а по замисли свог партијског идеолога (Моша Пијаде). Као да они нису ти који су грубом силом све поскидали и своје поставили, но су као анђели слетали са небеса и остављали своја знамења на градовима и селима. Бежање чувара петокраке звезде у улогу чувара културе, традиције, памћења - тек је права обмана. Зато ваља поново подсетити на неке од многих примера затирања историје, културе, цивилизације, традиције и памћења које су извршили управо браниоци петокраке звезде.

II

- Скромна имовина овчарско-кабларских манастира пљачкана је већ септембра 1941. године. Нешто намириница, платна и алатки, чак, однето је и растурено без икаквог реда и смисла. Много горе од пљачке било је скрнављење манастира. У Светој Троици прављен је клозет, а стара и ретка црквена књига служила је као тоалет папир! (Примера скрнављења било је и по Црној Гори. Режимске новине, чак, писале су о затварању оваца у цркву и облачењу магарца у свештеничку одежду).

- Кад су партизани напустили Пњавор (Мачва), према опису очевидаца, овако је изгледала пњаворска црква: иконостас разбијен, све светачке слике са њега скинуте и унакажене, часна трпеза претурена, а сви објекти који на светоме Престолу стоје, растурени, а делом нестали. Црквене књиге упропаћене, а сва дрвенарија изломљена и бачена по средини цркве. Прозори поразбијани, полијелеј исто тако, слике ктитора цркве ножем избодене итд. Кулминација свега тога је то што су комунисти измет вршили унутра и што су коње држали унутра.

- Однос према срушеним и опљачканим фрушкогорским манастирима био је права цивилизацијска и културна катастрофа; нико није позван на одговорност, нико није надокнадио штету, нико није поштено бринуо ни за њихову обнову. Осиромаше-

на црква, којој је одузета имовина, сама то није могла да учини.

- Барелефи - грбови у камену обијени су са Савског моста у Београду неколико година после рата. Осим што представља губитак историјске и уметничке вредности, ово доказује да је девастација културних добара вршена систематски, прорачунато.

- Споменик ратницима из Првог светског рата у Краљеви скинут је, такође, неколико година после Другог светског рата. Жалостан је био и сам начин његовог скидања: "Ратник" је оборен на тло (победник је капитулирао под ногама својих незахвалних потомака?), привезан за трактор и као трупло окупене мртве животиње одвучен краљевачким улицама на отпад!

- У Степојевцу, надомак Лазаревца, надгробни споменици са месног гробља, а међу њима и споменици ратника 1912 - 1918. године, послужили су као грађевински материјал за изградњу Дома културе. Натписи са споменика и данас стоје на зидовима те уклете зграде.

- Повисоки камени споменик палим ратницима 1912 - 1918. у Пожеги оскрнављен је тако што су са њега скинути пластични детаљи у бронзи, а са врха и победнички орао, уместо кога је стављена петокрака звезда. Такав, ликовно и на други начин унакажен, споменик је стајао деценијама. А једини пожешки трг, на коме се споменик налази, занемарујући хиљаде жртава овог краја палих 1912 - 1918. посвећен је локалном политичком комесару. Посебна и на свој начин бизарна "меморијална" прича била је једна плоча на пожешком преноћишту. У том преноћишту, у соби са два кревета, преноћили су септембра 1941. године Јосип Броз, Даворјанка Пауновић, Јаша Рајтер и Веселинка Малинска, када су из Београда пошли да "ослобађају" Србију, иако од њих то нико није тражио, нити очекивао. Ову двокреветну собу (за четворо) локални поданици су после рата претворили у своје светилиште. Тако је блудилиште постало светилиште! Претуредили су је и назвали Титовом, а на зграду су ставили плочу. (Плоча је стајала, као печат срама на лицу Пожеге, све до деведесетих када је једне ноћи нестала. Не зна се ко ју је скинуо. Због њеног нестанка није се жалио нико, па ни СУБНОР, свесни да би тиме могли само подићи углед "вандалима").

- У селу Коштунићи, у Шумадији, у средини споменика борцима палим на страни победника у грађанском рату уписана су њихова имена, а са страна, као шипка уз пушку или као украс, под истим симболом - петокраком звездом, поређана су имена палих ратника 1912 - 1918.

- На драгачевском вису Бјелошевац, попришту значајне победе српске војске у новембру 1914. и месту тешког изгинућа младих Тимочана крајем децембра 1944. подигнут је заједнички споменик изгинућима. Атеистички споменик, ликовно

неук рад, типична социјалистичка скаламерија, наметнут је ратницима изгинулим под крстом и за крст?! Такав споменик не припада ни ту изгинулим Тимочанима, јер су и они били хришћани и крштени, па овај споменик зато представља само чин уништавања верског и националног идентитета погинулих.

- Споменик изгинулим у Кумановској бици 1912. године такође је велика цивилизацијска и културна катастрофа и тешка оптужба српског народа на рачун (бугарског) фашизма и (југословенског) комунизма. Величанствени споменик, с разлогом највећи у ратничкој историји Срба, обележавао је велику жртву, праведну борбу и победу остварену на крају петвековног ропства. Срушили су га, у ствари унаказили и обогалили, бугарски окупатори и македонски шовинисти у Другом светском рату. Споменик је (био) висок 48,5 метара (висина куће од приближно 12 спратова), са костурницом у приземљу и више одаја над земљом пуних ретких и вредних музејских предмета, са капелом, украшен многим фрескама и уметнички вредном декорацијом. Нико није поставио питање одговорности и обештећења за рушење, нити питање (сасвим изводљиве) макар и какве-такве обнове споменика. Све време после Другог светског рата споменик је остао ничија брига. Кости хиљада мученика - четири стотине пуних белих платнених врећа некада сакупљених костију смештених у крипти - растуране су по Зебрњаку од почетка бугарско - македонске окупације 1941. па све до наших дана. У крипти су се налазиле кости Шумадинаца, Подринаца, Тимочана, а највише Подунавца из Осмог пука Дунавске дивизије, и са њима кости храброг потпуковника Александра Глишића, њиховог команданта. Само у једном дану на Куманову је погинуло седамдесет војника из једног подунавског села (Дрмно код Пожаревца). Сем ове костурнице они од захвалности потомака нису имали ништа друго. Ни једну улицу, ни један трг! Допуштајући бугарским окупаторима и македонским шовинистима да без одговорности погазе српске светиње, на растуруним костима српских ратника југословенски комунисти су потврђивали солидарност са својим истомишљеницима у Бугарској и удварали се новоствореној македонској нацији.

- На споменику изгинулим ратницима на Суворову дуго времена су се кроз пукоштине на зидовима костурнице, обасјане зрацима сунца, виделе беле кости.

- На гробљу ратника из Првог светског рата у Бизерти (Сиди Абдула односно Мензел Бургиба) са многих металних крстача спале су, изгубљене, металне плочице са именима. Скроман споменик, подигли га музичари свом колеги, прелом-

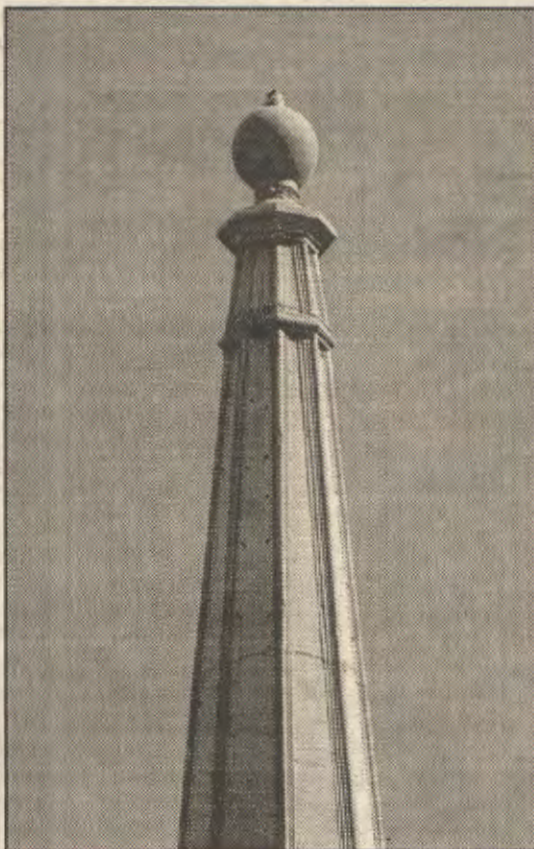
љен па омотан, удлажен, зарђалом гвозденим жицом, подсећа на вапијућег незбринутог рањеника.

- Војни музеј у Београду, јесен 1947. Бројни уметнички и историјски вредни предмети, укључујући и уметничке слике, избачени из депоа и сала Музеја лежали су и кисли на гомили у дворишту чекајући да буду однесени на сметлиште.

ИМА ТОГА ЈОШ

Други примери затирања историје, имена, части, истине:

- Телевизија Београд. Емисија у серији "Градови". Аутор, извесни Пејатовић Правдољуб (овде не важи ни латинска - номен ест омен), у Битољу види и гробља разних војски и нација: Енглеза, Француза... али не види ни један српски војнички

гроб. Нема, дакле, оних који су гинули за слободни Битољ.

- Драгутин Протић, из драгачевског села Негришори, ратник 1912 - 1918, резервни наредник, носилац Карађорђевог звезде, бранилац Београда 1915, кмет села под Хитлером окупацијом, јер и то је неко морао бити, ухапшен и тешко мучен у ужичком затвору, убијен је као куче привезан за бандеру поред пута Косјерић - Валево у позну јесен 1944. Гроб му се не зна. Са њим су убијена још тројица старих ратника.

- Видосав Ристивојевић, из драгачевског села Дљин, стари ратник, наредник са Солунског фронта, устаник - четник од лета 1941, убијен је без суда и са завезаним рукама мецима у леђа у комшијском дворишту пред очима жена и деце. Ако по не-

ком суду није заслужио живот, заслужио је гроб у земљи. (Да пси или свиње не би раскомадали Видосављево тело, комшије су га затрпале под гомилу снега, па затим ову добро залили водом да се на мразу цела претвори у лед. У "саркофагу" од леда у комшијском дворишту сачекао је пролеће 1945. и тек када је лед почео да се отапа а тело да се распада, било је дозвољено да се однесе из дворишта и сахрањено у земљу. Гроб - "хладна мрачна рака и вечити мир" - што се даје и кљусету скапалом у долапу и згаженом кучету, старом ратнику је у земљи за коју се толике године борио удељен као милост).

- Свештеник цркве у Прилипцу (Драгачево), о. Милорад Кољајић, кажњен је са два месеца затвора зато што је са крстом и босиљком у руци пришао споменику чесми палих ратника на двадесетак метара од цркве да одржи традиционални годишњи парастос. Због наводног узнемиравања јавности овом споменику са више уклесаних имена него што је општина онда имала домова месни свештеници и грађани почели су, смели су да прилазе поново тек деведесетих година.

- Педесетогодишњица Церске битке обележена је тако што старим ратницима државна власт није тако рећи ништа обезбедила, ни превоз до места. Чак је и новинар најрежимскијег листа применио: "Дошао је како је ко могао." Исти лист је објавио фотографију старог ратника, сељака, придошлог на прославу издалека пешке, мршаваг, са торбицом о рамену као што је вероватно и пошао у рат 1914. Новинар затим примећује да су старим ратницима подељени некакви бонови за ручак. Посебно је незахвалност према ратницима то што им се нико са врха државе није ни обратио.

III

Наведени и многи други примери резултат су систематског затирања које су као део свог програма спроводили промотери и заштитници петокраке звезде. Још давне 1941. године један од њихових идеолога, др Аврам Леви, изјавио је: "Ми можемо да успемо само онда ако рушимо темеље старог друштва. Зато се у теорији и у пракси обарамо на грађанску државу као на материјалну појаву и на њене духовне ослонце: веру, национализам, породицу, морал... Да би се то постигло, ми не презамо ни од каквог средства."

Они који су поскидали, поизбављивали и погазили туђе светиње и знамења, не само са зграда, тргова и улица, већ и из библиотеке, музеја и са гробова, не могу, немају право да траже за своје ништа друго. Музеј у коме је завршила петокрака звезда са здања Скупштине Београда све је што њиховим светињама припада.

Време је пресудило да овом народу нико више не може навлачити лудачку кошуљу. Поготово не исту по други пут.

МАЛО СРБИЈА

ПРАГМАТИЗАМ

Из синдиката Градског водовода сазнајемо да процес финансирања Демократске странке несметано тече. Не само што градоначелник задржава на месту директора социјалисту, Мирка Милосављевића, већ је за то место добио адекватну надокнаду - око милион марака од фирме БМГ, познате по томе што је штампала сабрана дела руског академика, др Мире Марковић. Ђинђић се не задржава само на Водоводу, већ у исте сврхе задржава на функцијама и директоре Градске чистоће, Градских топлана, Инфостана...

Наша препорука: не дајте паре, нећете остати!

РАЧУНИ

Мало-мало, па се ороचना средства са рачуна Општина у којима је коалиција "Заједно" освојила власт, пребацују на рачун - Војвођанске банке.

Зашто баш Војвођанске банке?

Зато што је њен председник, Бранко Драгаш, некадашњи

директор некадашње "Карић банке", ступио у нове деоничарске односе са Зораном Ђинђићем. Поучен искуством Слободана Милошевића, Ђинђић почиње да се бави и банкарством а ко би му у томе највише могао помоћи него Бранко Драгаш, банкар који је увек јавно истицао да му је Демократска странка на срцу а Карићеве паре у џепу.

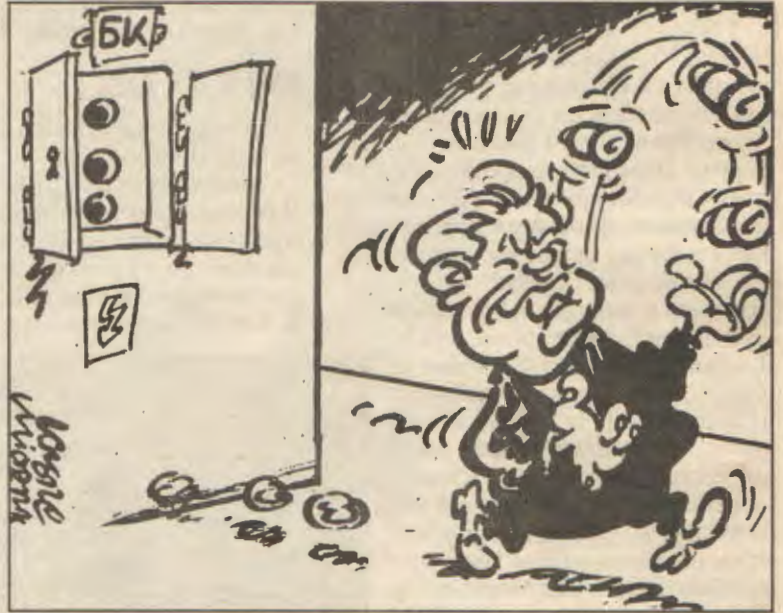
Дакле, у време када многе домаће банке ненадано иду у стечај, заједно са општинским парама, рачун Демократске странке полако се пуни. Општине од тога немају ништа а закон о финансирању странака не мора ни да се донесе.

КАЗНЕ

Хаџи Драган Антић, у роду познат као Бандерас (за неупућене: електричар са репићем), драстично је снизио плате групи од тридесетак новинара "Политике". Умањења се крећу у распону

од 30-60%, а разлог је непознат. Или није? Бог и Батина "Политике" са стилем се свети онима који су против његовог боговања потписали петицију у време Велике Шетње. Зна учени Бандерас шта је у животу најбитније и где треба ударити. Ман'мо се панела, округлих столова, дијалога, аргумената, судства...

По стомаку, по стомаку!
Ко би то боље знао од крмка!

САМОУПРАВА

Када се направи преглед надлежности које је Република Србија преузела од општина и градова, када се, дакле, има у виду ниво данашње централизације власти у Србији, долази се до закључка да је тај ниво виши него у СССР, Румунији, Бугарској и Мађарској пре демократизације и свргавања комуниста. Хоће се рећи да су совјетски колхозни имали у СССР већу локалну самоуправу него што је данас, "законски", правно гледано, имају општине под Милошевићевим социјалистима.

"ДОЖИВЉАЈ" НОВЕ ВЛАСТИ

Нову локалну власт грађани доживљавају на различите начине. Само у "Српску реч" (!?), откад је Коалиција "Заједно" у Београду освојила власт дошло је преко 150 људи са захтевом за доделу стана (!?), преко сто их је тражило "само" радно место (!?), а најмање двадесет их је ултимативно захтевало истовремено и стан и посао. Најчешћи "аргумент" оних који су од једне редакције тражили да им реши egzистенцијално питање је: зар смо ми цабе шетали три месеца!?

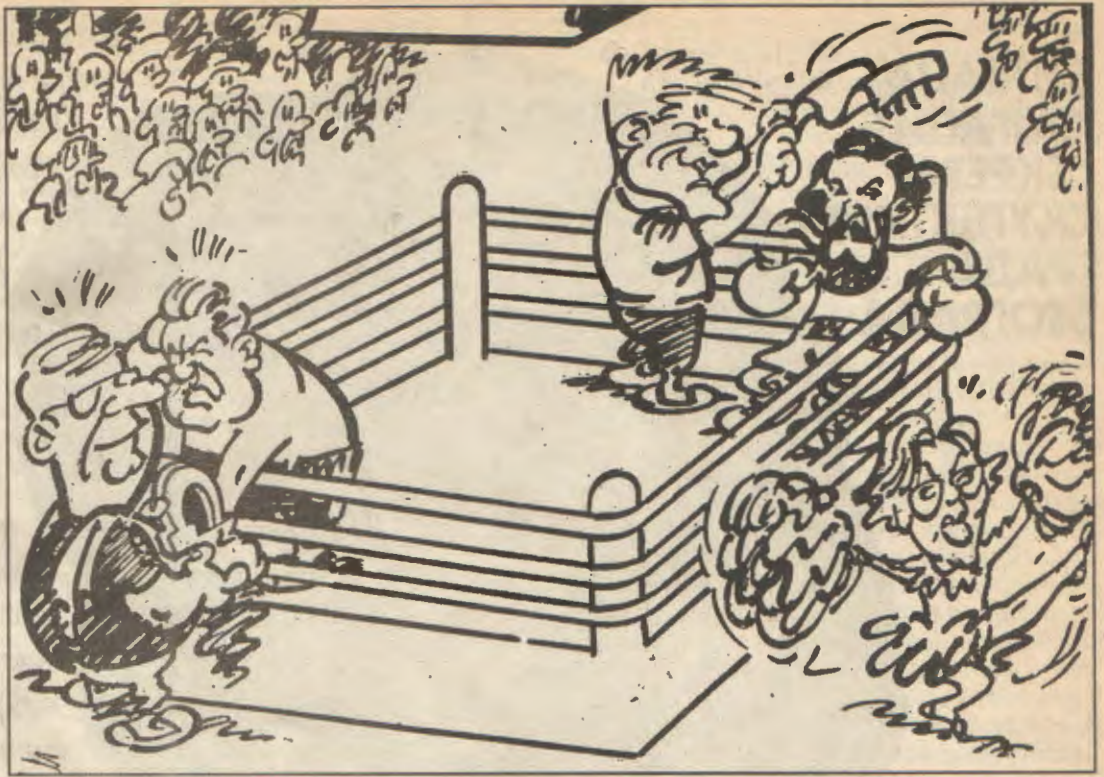

Овакви посетиоци ипак су били у мањини. Неколико стотина људи дошло је да лично улије оптимизам и изрази подршку у санирању последица досадашње социјалистичке владавине и пустоши коју су оставили.

"Доживљај" нове власти употпуњују и телефонски позиви.

Тако је, на пример, дан пре него што ће делегација "Заједно" отпутовати у Лондон звала нека жена из Крушевца и сасвим ноншалантно најавила: "Чујем на телевизији да Вук сутра иде у Лондон. Сад ћу ја да седнем на аутобус да дођем у Београд. Знате, нека Вук понесе један пакет тамо за моју сестру, а она ће га чекати на аеродрому!"

Или, случај жене из Београда која ултимативно захтева да јој Даница Драшковић обезбеди сусрет са Зораном Ђинђићем. На констатацију да Даница није Ђинђићева секретарица и да овај има властиту секретарицу жена одговара: "Ма, звала сам тамо, али његова секретарица неће да ми га да, а имам нешто јако важно да му кажем"!

ФИНАНСИЈЕ

Увидом у финансијско стање опозиционих општина у Србији долази се до закључка да тренутна опозициона власт троши између 20 и 45

одсто мање пара него социјалистичка. А ништа не функционише битно боље него под социјалистима. То значи да су паре одлазиле на луксузнији живот општинских елита.

ШТА ХОЋЕ ТАЈ ДРАШКОВИЋ!

Невероватно али истинито: у реаговању на кандидатуру Вука Драшковића за председника Србије, Зоран Ђинђић се понео онако како нико није очекивао. Из Ђинђићеве изјаве да је ова кандидатура "преурањена" види се да председник ДС није ни најмање сујетан, да је човек од речи, изнад свега коректан, лојалан, искрен, категоричан и недвосмислен, да не околиша, да је пријатно изненађен и да у његовим речима нема трунке демагогије.

Није крај.

Презадовољан развојем догађаја и руковођен интересима "Заједно", актуелни градоначелник позвао је Драшковића на вечеру, да се кандидатура прослави и залије. Из блиских извора сазнајемо да је Ђинђић једино био уплашен да Драшковић не одустане. "Не слушај Даницу

шта ти говори, мене слушај!", често му је говорио између пуних пладања плаћених из репрезентационог фонда Демократске странке. "Кад год си мене слушао, добро си пролазио", шаптао му је.

Кажу да је Драшковић обећао Ђинђићу да неће одустати, мада - ако се зна колико лидер СПО не поштује договоре, поготово коалиционе - ово не треба узети здраво за готово. Наиме, не треба заборавити да нема тог политичког партнера о којег се СПО није огребао у досадашњим политичким "удруживањима" и да је ова странка у коалицијама само добијала.

Такође не треба заборавити да је тек три дана пред други круг избора Драшковић, испред "Заједно", на једвите јаде наговестио да је Зоран Ђинђић кандидат Коалиције за градоначелни-

ка Београда, иако су се о томе договорили на почетку кампање. Шта више, опомињао је Ђинђића да је медијска слика у Србији стравична и да је "преурањено говорити о функцијама док се медији не поправе". Новинари су му клештима ивлачили из уста име онога ко ће градоначелничковати престоницом. Позивао се и на "инфлацију кандидата за градоначелнике" (Божић, Крунић, Човић, Карић)... Ђинђић, кажу, није хтео ни да чује, са образложењем да у "Заједно" има "способних људи" и да треба "поштовати договор".

Поставља се питање: шта хоће Драшковић? Да га на коленима моле? Да га хвале по новинама и истичу његове заслуге? Да му одају признања?

Има ли он права, након свега, да ово очекује?

Ако је и од Вука - много је!

**БИЉАНА
КАЈГАНИЋ,
СЕКРЕТАР
СКУПШТИНЕ
ГРАДА
БЕОГРАДА**

“Пре нејо што смо дошли већ су неки људи дали оставке. Отишли су на одморе и уојште нас нису дочекали. Имали смо намеру да мнојо више људи задржимо на својим радним местима, али смо јосле свеја што се дојодило, на јоследњој седници, ијак одлучили да је јо нас ризично да не најравимо јромене. Никакав реваншизам није био јредвиђен већ нам је једноставно наметнуто да сами морамо да оријанујемо рад Градске скујштине”.

**Власт демократска,
правила комунистичка**

Ви сте први послератни секретар Скупштине града Београда који се на том месту нашао као кандидат демократски оријентисаних странака. Познато је да сте и Ви и целокупна градска влада на то место стигли без "црвеног тепиха", али је ипак мање познато на које сте све проблеме наишли?

Први проблем је у томе што опозиција која претендује да није комунистичка, улази у институције система које су комунисти деценијама стварали у циљу манипулације народом и спречавања демократије. Они су највећи мајстори у доношењу одлука ван институција и "облачењу" тих одлука у институцијално рухо. Тешко је очекивати да једна некомунистичка власт може успешно да користи комунистички систем органа и одлучивања. Дакле, постоји несклад између карактера нове власти и система наслеђеног од старе власти.

Други проблем је у ометању нормалног функционисања власти од стране виших органа, тако да се републички органи појављују као фактор субверзије и ометања нормалног рада градских органа. То је једна апсурдна ситуација у којој се једна државна власт окреће против својих градова. Након што је та власт покушала да уништи хрватске и босанске градове, одакле је најурена, она се обрнува на градове у Србији. Испада да ова власт лебди у неком ванурбаном простору, што се најбоље види по карактеру контрамитинга када се појавило двадесетак хиљада људи који су, што се на први поглед видело, доведени са простора који се не могу сматрати урбаним.

У периоду од изборне крађе до признавања крађе власт је учинила све да нерационално троши средства стварањем штетних уговора и да на сваки начин умањи економску моћ града или да створи граду неиздрживе материјалне обавезе. Намера је да се нова власт прикаже као неспособна.

Мада је опозиција добила највећи број великих градова, ипак постоје и они у којима је лева коалиција задржала власт. Имате ли податке да ли се са тим градовима догађа исто што и са Београдом?

Идентичне ствари се догађају. То је њихова стратегија, њихов систем рада са циљем да сопствене махинације представе као неспособност нове власти у већини градова. Укидањем ингеренција градовима, оштећени су и они у којима су добили власт, али верујем да ће тим градским управама бити надокнађено на неки други начин. То морају да учине да би приказали да постоји разлика у владању између слободних градова у којима је победила опозиција и градовима у којима владају они. Наравно, ово је само моја претпоставка јер о томе још увек не могу да кажем ни

шта конкретно.

УГОВОРИ ШТЕТНИ ПО ГРАД

Имам утисак да сам Вас са својим питањем прекинула у набрајању проблема са којима се суочава нова градска власт. Има ли их још?

Да, постоји и трећа група проблема која је везана за смишљено изношење суверенитета на ниво, за сада Републике. Градови се ништа не питају, већ им се само намећу обавезе. Полиција, суд, тужилаштво, сви органи власти су под ингеренцијом републике и директно су настројени против градова у којима је победила опозиција. Нас тешко погађа то што у Србији нема поделе власти, посебно нема независног правосуђа, тако да немамо коме да се обратимо по питању спорова, нити пак можемо да поднесемо кривичну пријаву некоме ко ће то озбиљно да третира. Полиција је партијска, она нас гледа непријатељски. Тужилаштво је такође нерасположено према новој власти. Примера ради, све старешине тужилаштва су чланови СПС-а. То је невероватно и неприхватљиво. Зар је могуће говорити о независном судству ако су и тужилаштво и полиција партијски или, боље речено, партизански.

Постоји још једна група проблема који су везани за рад законодавних органа, односно Скупштине Србије. Све више се доносе закони који је правно немогуће примењивати. Примера ради: Закон о државној својини проглашава Републику за власника свих добара у Србији и тиме практично лишава градове имовине и имовинских права а оставља градовима својство правног лица. Међутим, у појму правног лица основна ствар је имовина, тако да се ради о противуречности коју би под хитно требало уклонити. Ради се о акту захватања туђих имовинских права који мене највише подсећа на национализацију. Колико знам, овај Закон је на Уставном суду ради утврђивања уставности, али не би требало очекивати да ће овај Суд применити право и правничку логику, јер је Уставни суд класична "институција система".

Помињете немогућност подношења кривичних пријава. Постоји ли нека коју бисте конкретно хтели да поднесете?

Има више случајева у којима се размишља о конкретној кривичној пријави. То ћемо вероватно и урадити, без обзира да ли има наде да они покрену кривични поступак или не. Очекујемо да ће доћи неко друго време, јер ако они не реагују у овом тренутку доћи ће неко ко ће то учини и за кога ми то морамо да припремимо.

Класичан пример штетног уговора је уговор који се односи на Паркинг сервис, где је под неразјашњеним околностима дошло до преузимања обавеза које су велике и штетне. Једноставно, ради се о уговору склопљеном под мистериозним околностима, где правобранилац, законски заступник имовине Града, није ни питан за мишљење тако да је уговор склопљен ван те институције. Таквих примера

има много, а ми ћемо тек наилазити на такве случајеве. Моје мишљење је да имамо право да тражимо поништај свих штетних уговора који су склопљени од тренутка када се знало да је опозиција победила до њеног преузимања власти.

ОТКАЗИ БЕЗ ОБРАЗЛОЖЕЊА

Док сте говорили о проблемима са којима се суочава нова градска власт, прескочили сте онај који се у медијима најчешће спомиње - да ли чланице коалиције "Заједно" могу заједно и да владају?

Сматрам да је нормално да чланице коалиције имају различите ставове у неким конкретним питањима, или да различите ставове имају њихови лидери. То је коалиција а не једна партија. Сасвим је нормално да Вук буде за краља, а Весна Пешић и Ђинђић не буду баш расположени за то. Нормално је и да неко буде члан СПО-а а да не буде за краља, исто као што је нормално да неко буде члан ДС-а и да при том буде за краља. Мислим да је демократија управо тај напор да се коалиција одржи упркос различитим ставовима.

СПО је најавио да ће финансирати изградњу двоглавог орла који ће бити враћен на зграду Скупштине града, а онда је градоначелник и председник ДС то јавно одбио; буџет је усвојен а дан касније Вук Драшковић тражи његов ребаланс... Зар не мислите да то у јавности ствара утисак напетости између чланица коалиције?

Не, мислим да је то само потврда онога што сам рекла. Нормално је да лидери о неким стварима различито мисле и да о тим различитим мишљењима упознају јавност а да, упркос свему, и даље имају заједнички циљ који је свима нама јасан. Разлике, чак и у важним питањима, нису разлог да дође до раздвајања. Заједнички циљ је оно чему ћемо сви тежити, а све ово су само успутни проблеми које ћемо решавати на одређени начин.

А да ли ти проблеми могу да се реше тако што ће чланице коалиције "Заједно" о њима разговарати пре него што дођу до јавности?

То би сигурно било целисходније и мање би збуњивало евентуалне гласаче. Међутим, када је у питању буџет, као проблем који сте поменули, морам да кажем да ми је претходила велика "гужва" и да је све рађено у последњем тренутку. А нормално је да се припрема буџета ради месецима.

Како је дошло до "гужве"?

Секретар за финансије и пет челних људи тог секретаријата напустили су функције, а није се рачунало да ће отићи. Речено им је да ће остати, обзиром да се ради о стручним људима и обзиром на краткоћу времена коју је нова власт имала за изградњу буџета.

Да ли су Вам познати разлози због којих је Секретар за финансије из старог сазива, заједно са својим тимом, одбио

да ради у новој управи?

По свој прилици то је била наредба из СПС-а. Врло је симптоматично како се све то одвијало.

Са г. Голићем, секретаром за финансије, разговарано је у мом присуству и речено му је да рачуна са тим да остаје на том радном месту и да нико из његовог секретаријата неће добити отказ јер је јасно да се ради о стручном тиму. Он се захвалио на поверењу и рекао да рачунамо на њега. После извесног времена, 3. марта, он је из разлога који нама није познат поднео неопозиву оставку, која је на мој сто стигла 4. марта. Александар Милутиновић је са њим обавио разговор и замолио га да остане бар 15 дана и помогне нам у припремама са обзиром да није било никаквих планова да дође до промене у том Секретаријату. Он је одбио и ту могућност.

Након тога Зоран Ђинђић је позвао целокупни Секретаријат за финансије, пренео им разговоре обављене са г. Голићем и објаснио како нисмо ни очекивали такав поступак, нити вршили припреме за промену у том Секретаријату. Поново је напоменуо да отказа неће бити и замолио да укажу ако има проблема, ако нема да се сарадња настави. Нико није ставио никакве примедбе. Напротив, на крају разговора је Бранка Лукач, помоћник секретара, рекла да сви очекују да ће наступити посао и да ће пуну подршку имати у њима. Истога дана, неколико сати касније, на свом столу нашла сам отказе и Бранке Лукач и свих помоћника секретара Голића.

СКУПО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

Како у контексту те приче можемо да схватимо тезу СПС-а да је пова власт реваншистички усмерена према њима?

Јачно нисам видела реваншизам опозиције, већ субверзивну акцију са њихове стране.

Да ли је та акција везана само за Секретаријат за финансије?

Пре него што смо дошли већ су неки људи дали оставке. Отишли су на одморе и уопште нас нису дочекали. Имали смо намеру да много више људи задржимо на својим радним местима, али смо после свега што се догодило, на последњој седници, ипак одлучили да је по нас ризично да не направимо промене. Никакав реваншизам није био предвиђен већ нам је једноставно наметнуто да сами морамо да организујемо рад Градске скупштине.

Какав је став нове градске управе када су у питању "мали људи" као портيري, кафе куварице и остало затечено особље?

Наравно да нико није промењен, сви су остали на својим радним местима. Остале су и секретарице мада сам чула да су неке од њих преносиле информације у ЈУЛ и СПС. Ради се о озбиљним примедбама неких чланова градске владе и мислим да ћемо ту морати да извршимо промене, мада то нисмо имали намеру да чинимо. Нити смо то желели, нити је то популарно, нити

смо мислили да ћемо морати, али сада смо принуђени да се заштитимо. То нас враћа на почетак овога разговора - веома је тешко у комунистичким институцијама, по комунистичким правилима, организовати демократску власт.

Осим секретарица, чини ми се да вам проблем представља и обезбеђење?

Имали смо проблема са обезбеђењем. Добили смо информације да ће се преко службе обезбеђења износити разне ствари из зграде Скупштине града и накнадно продавати на буљој пијаци а онда то приписати новој власти. Разговарали смо и пре тога о томе да ли ће затечено обезбеђење бити адекватно за чување имовине, објеката и људи који су у оквиру Скупштине града. Увидом у уговор о обезбеђењу имовине које је претходна власт склопила са предузећем "Сигурност" - Врачар налази се и податак о отказном року који је шест месеци, у случају да уговорна страна не буде задовољна услугама обезбеђења. То је парадоксална ситуација да вам неко чува имовину и људе још шест месеци а да ви нисте задовољни како је то обављано до тада.

За рад тог обезбеђења принуђени смо да месечно издвајамо 100.000 динара, што значи да бисмо за 6 месеци морали да издвојимо 600.000 динара и да при томе додатно платимо некога ко би нас обезбеђивао у кога имамо поверење.

Колико је та цифра од 100.000 динара месечно реална?

Разговарала сам са неким другим фирмама које раде исти посао и могу вам рећи да се преко њих обезбеђење нуди за скоро упола мању цену. Надам се да ћемо нови уговор закључити са неком новом фирмом која ће нам уштедети половину средстава, али и да ће доћи до спора јер не верујем да ће се они добровољно лишити тих 600.000 динара. Напоменула бих да је парадоксална, непрофесионална и аморална ситуација да секретри секретаријата и њихови заменици немају никакав отказни рок, чак ни минималних 15 дана у којима би нас упутили у посао, али да обезбеђење има отказни рок од 6 месеци.

ДАНИЦА КАО ЛАКМУС

Приликом избора нових функционера колико је била важна страначка припадност? Да ли сте Ви члан неке партије?

Нисам члан ни једне странке, није колико знам ни г. Зоран Никезић. Предложени смо од стране СПО-а и мислим да је то веома афирмативно за ту странку. Показало се да озбиљно мисле када тврде да је битно само знање, познавање закона, познавање свог посла... Драго ми је да су у мени препознали особу за коју верују да ће радити у складу са оним што заговарају и за шта се залажу: функционисање правне државе, признање струке и осталих универзалних вредности. Припадност странци још увек није, али се надам да ће бити, приватна ствар од које не би требало правити ни квалитет ни ману.

Колико функција и моћ коју неко има у оквиру своје странке у овом тренутку може да утиче на рад Скупштине града?

Не би смело да је има, али још увек постоји једно несналажење. Има ствари које управо представљају одраз тога - оно што је у странци претаче се у односе у Скупштини. То неће моћи јер је закон ту неумољив и знају се овлашћења која функције носе. Сви ћемо морати да се придржавамо тога. Са своје стране ја ћу учинити све да се функција и њена овлашћења поштују а да припадност партији и партијска послушност остану битни само у оквиру партије. У Скупштини су друга правила и она се морају поштовати.

Имамо пример да је председник једне партије сада и градоначелник, међутим он ће у оквиру Скупштине града моћи да буде само градоначелник и кретаће се у оквиру овлашћења која као градоначелник има.

Као секретар Скупштине града Ви имате овлашћење да одлучујете о људима који ће бити запослени у Скупштини. Имате ли намеру да пређете преко неких законских одређби као што је квалификација за то радно место, дужина стажа... Рецимо, прича се да Ваш заменик Бранко Васиљевић нема потребан радни стаж за ту функцију?

Не! Било којој странци да неко припада немам намеру да толеришем човека који не испуњава законом прописане услове. Сигурно ћу предузети све мере и користити сва законска овлашћења да би се закон испоштовао до краја.

Што се Бранка Васиљевића тиче не верујем да би га Демократска странка предложила уколико не испуњава законске услове за ту функцију. Али, уколико је то тачно, предузећу сва овлашћења која имам да се закон примени.

Једна од идеја при формирању нове градске власти била је да Даница Драшковић буде председник Извршног одбора. Она је то најавила као помоћ Зорану Ђинђићу али многи су то доживели као њену жељу да разбије коалицију. Како Ви у том контексту видите улогу гђе Драшковић?

Познато ми је да многи ту идеју нису са одушевљењем прихватили због чега ми је, наравно, жао, али разлог за то стоји у политичком ставу Данице Драшковић које је принципијелан јер је десничарски и аутентично антикомунистички. Мислим да је ту основни проблем. Њој евидентно смета лева позиција коју препознаје у ставовима демократа и амбивалентан став демократа када је у питању рат и ратни злочини у Босни. Она не трпи леву опцију и оштро је критикује. То увек делује аутентично јер је искрено.

Колико је мени познато, њен став да је проблем у томе што су све партије у Србији, изузев СПО, у основи леве и да то одржава социјалисте на власти јер грађани не препознају изворне вредности либералне европске демократије које су оличене у

десници Тачерке, Кола, а пре свих Регана. Занимљиво је да се нико није сетио да ода Даници признање за њену борбу против рата, ратних злочина и злочинаца. Имам утисак да је она лакмус и да чим поменете њено име, по реаговању суговорника, можете да препознате његов политички став. Поменула бих да је велики број угледних чланова СПО напустио партију након њеног наступа на телевизији када је рекла да би Вук ишао у Гацко да брани Муслимане јер их тамо више нема. Али, она је омиљена међу свим оним грађанима старе и нове Југославије који нису Срби, као и међу Србима који нису комунисти, којих, на жалост, има мало. Људе иритира њено достојанствено држање и интелигенција. Жао ми је што ове ставове нисам била у прилици да изнесем у неком другом листу, рецимо "Политици", већ у "Српској речи" где је она директор.

Колики утицај и у случају Данице Драшковић у случају свих осталих жена има чињеница да су жене?

Мислим да наш народ веома тешко прихвата жене у политици и да поред осталог и то ствара проблеме у случају Данице. Поготово када знамо да је често стављају у раван са особом која је потпуно других ставова и схватања, а да их при томе ипак пореде само зато што су обе супруге шефова странака. Мира Марковић је толико дијаметрално различита да је необјашњиво то поређење. Оне уопште нису за поређење.

ШЕШЕЉ - ПОГРЕШНО УСМЕРЕН ПОТЕНЦИЈАЛ

Да ли сте задовољни функционисањем Градске скупштине и током самих седница?

На жалост, мало је времена да се све припреми и буде на нивоу на коме би требало да буде. Надам се да ћемо временом савладати оне препреке за које нисмо криви јер су оне по природи ствари морале да се одраде иако времена за озбиљан рад није било. Све остало што је у нашој моћи трудимо се да одрадимо благовремено и да ниво седница подигнемо на виши ниво.

Колико вам у томе помажу социјалисти и радикали?

Морам рећи да радикали у припремама, и свему што је до њих, раде веома профес-

Биљана Кајанић са Зораном Ђинђићем: "Имамо пример да је председник једне партије сада и председник, међутим он ће у оквиру Скупштине ирада моћи да буде само председник и кретаће се у оквиру овлашћења која као председник има".

сионално. Први су у достављању материјала, предлога и припрема седница.

Друга је ствар када врше опструкцију из неких својих политичких разлога у које не могу да улазим, мада то отежава рад Скупштине.

За разлику од њих социјалисти до последњег тренутка не дају своје предлоге, достављају их тек на седници за шта имају законску могућност, али то веома отежава рад. То није случајност већ планирана акција да где год могу отежају рад Скупштине. Потребно им је да у јавности увек стварају утисак како наш рад није довољно стручан и припремљен, мада је једини разлог за то њихова опструкција.

На који начин доживљавате Шешељево владање у скупштинској сали?

Ценим Шешеља због интелигенције,

елоквентности и мајсторства у полемикама иако је његова политичка позиција инфериорна. У њему је сва снага радикалне партије, али мислим да је његова енергија усмерена на рушење а не конструктивност. Сматрам да је он један погрешно усмерен потенцијал.

Да ли сте до сада успели да сагледате ситуацију коју сте затекли и у секретаријатима и у јавно-комуналним предузећима?

За то је потребан један дужи период, дуг рад после кога ћемо тек бити у стању да дођемо до правих података, правих проблема и предмета о пропустима у раду. Оно што је евидентно је да је многих пропуста било и врло озбиљних злоупотреба.

Највећи проблеми су, наравно, тамо где су се налазиле највеће паре.

ЦИВИЛИЗОВАНА ДЕОБЕ

Нејасна је позиција директора јавно-комуналних предузећа. Прво је најављено да ће се многи мењати, онда да нико неће... Која су Ваша сазнања о томе?

Поучени пређашњим искуством у коме је дошло до отказивања рада у Секретаријату за финансије и с обзиром да имамо доказе о разним махинацијама у другим секретаријатима, мислим да ће исти став бити и када су у питању јавно-комунална предузећа. Због тога ће морати да дође до промена у том руководећем кадру. Наравно, тамо где се евидентно радило добро, ако има таквих места, промена неће бити.

На крају бих се још једном вратила на коалицију "Заједно" и претпоставку да ће пући онога тренутка када дође до поделе власти. Присутствовали сте тој деоби. Да ли је била трауматична као што су многи предвиђали?

Убеђена сам да коалиција не само да може да опстане, већ мора. Слажем се са госпођом Пешић која је пре неки дан у емисији "Интервју гледалаца" изјавила да верује да су људи који воде коалицију тога свесни и да би свако ко би на себе преузео ризик растурања коалиције "Заједно" потписао себи и политичку и моралну пресуду.

Што се саме поделе функција тиче, није се обистинила ни једна од претпоставки. Све је обављено на најцивилизованији могући начин.

**ЛЕПО, ЛЕПШЕ...
У ДИВЉУ ПРИВАТИЗАЦИЈУ**

“Балканија”; име или судбина?

Од почетка деведесетих балкански простор постаје рајски њолион за свакакве домаће и белосветске хохштајлере - ту су од раније корумпирани политичари, “груштвена својина”, а иридружио им се и “патриотизам”. Технологија отимања на примеру “Балканије” околена је до крајности: остави у Управни одбор једног управника затвора, једног кума и једног новинара-контрабавештаца и... више нема секирације.

Александар ЦВЕКОВИЋ

Друштвено предузеће за унутрашњу и спољну трговину “Балканија” је одлуком свог руководства почетком 1991. године припојена је домаћем приватном предузећу “Орион-експорт”, власника Борислава Радосављевића, са седиштем у Голсвортијевој улици у Београду. Ново мешовито предузеће регистровано је под именом “Орбал”. Неколико месеци касније, како је и најављивано, у причу је укључен и “страни капитал”, преко америчко-југословенске фирме “Астро-примекс”, власника Мартина Селака из Чикага и Борислава Радосављевића из Београда, да би се тек формиран “Орбал” нашао у саставу “Астро-ориона”. Али, главна замешателства тек следе...

У време настанка “Орбала”, међутим,

(друштвену) “Балканију” потресају тешки сукоби јер већина радника не прихвата понуђену својинску трансформацију, оптужујући в.д. директорку Николику Огњановић за велике пословне промашаје, и да је спас од одговорности потражила у довођењу страних партнера. Радницима је посебно сумњиво то што је одлука о припајању донета без кворума на Радничком савету, па на Збору радника разрешавају дужности дотадашњу директорку.

Пошто директорка, наравно, неће ни да чује да неко њу, на тај недостојан “самоуправни” начин, хоће да смени радници “Балканије” 24. маја 1991. године започињу штрајк. Иако се дотад манипулисало гласинама из врха да ће у случају њиховог отпора многи бити упућени на принудне одморе, више од половине запослених обуставља рад.

КРВАВИ ПРОВОД

Када се погледа састав Управних одбора холдинга и зависних друштава много шта постаје јасније.

Председник Управног одбора “ЦТП-холдинг” је професор др Милош Алексић, некадашњи угледни предавач Радничког универзитета “Буро Салај”, члан Савета Универзитета, и што је свакако најзначајније венчани кум Мире и Слобе. Чланови су Жарко Обрадовић, секретар Градског одбора СПС Београда и Миленко Радоман, управник Централног затвора у Београду. Председник Управног одбора “ЦТП-Балканија” је Мирко Стаменковић (недавно заменио на том месту Радомана), новинар “Вечерњих новости”, У Управном одбору “ЦТП-трејда” (где је покренут стечајни поступак) седе председница Снежана Алексић, некоћ помоћница републичког министра за трговину и туризам, најдража студентска функционерка др Мире; и Тахир Хасановић, такође др Мирин кадар, генерални секретар Нове демократије.

Иначе, др Мира је јесенас обишла “ЦТП-холдинг” (да види где ради њен кум Миша) и том приликом у ресторану предузећа наручила крвави бифтек и салату од парадајза. У новембру месецу, вероватно га је из топлијих крајева довезао авион савезне владе.

ПОД ЗАШТИТОМ ИСА ЛЕРА-ЦАМБЕ

Радници су се буквално забарикадирали у пословном простору у Грачаничкој улици и у управној згради “Балканије” на Новом Београду. Објекти администрације су заузети због предострожности, да се пословна документација напрасно не би изгубила, као што се то иначе догађа у сличним приликама.

Међу најгласнијим штрајкачима била је књиговођа Љубица Дробњак која се данас присећа:

“Поручили смо директорки да све службе контроле могу да уђу, али да пре него што добијемо тражене одговоре, наше руководство нећемо примити”.

Једне вечери, међутим, током примопредаје (радници су се даноноћно смењивали) у зграду у Грачаничкој упадају људи из агенције за обезбеђење “Кармен”, предвођени газдом Исом Лером-Цамбом. После ломљаве, вике и претњи оружјем, суочени са одлучним штајкачима, ти опасни типови су ипак одлучили да се повуку. Наређење је очигледно гласило да раднике само треба заплашити.

Штрајкачи за то време настављају штрајку околношћу под којима је донета одлука о припајању приватној фирми и о каквим се то страним улагачима заправо ради.

Испоставило се да је према потврди о бонитету коју смо добили од СДК, наш пословни партнер на свом динарском рачуну у јуну држао 300 динара, што је тада износило око двадесет марака! Дакле, “Орион-експорт”, партнер који је требало да нас извуче из тешкоћа, био је пред стечајем” - прича Љубица Дробњак.

Али, ни друга страна не седи скрштених руку. Леро са својим најамницима поново долази - овог пута пред управну зграду у Омладинских бригада на Новом Београду и спроводи акцију опкољавања објекта. Ципови се постављају на све улазе и излазе, и Цамбини типично ошишани момци дозвољавају онима који су се затекли унутра да изађу, али не и смењивање споља.

У међувремену (27. августа), радницима у штрајку подељени су откази.

Комбинација разних притисака и петомесечно трајање праћено незаинтересованошћу надлежних државних институција довели су до тога да се обустава рада у “Балканији” оконча 11. октобра 1991. године. Пословодство је “галантно” пристало на компромис: откази су повучени а учесницима штрајка исплаћен је петомесечни минималац. Понуђено је чак и склапање колективног уговора.

СПАСОНОСНЕ САНКЦИЈЕ И МИЛИОНСКА ДОБИТ

Већ уочи Нове (1992) године радници схватају у какве су раље упали: Радосављевић организује гламурозни коктел у част почетка рада “Астро-ориона”, где доводи америчког конгресмена Мудија, а ту

су и припадници домаћег "цет-сета": председник градске владе Златан Перучић, Брана Црнчевић, Милић од Мачве и слични. Дакле, "патриотска" оријентација приватних бизнисмена била је несумњива. (Американац српског порекла Селак је и пре тога с поносом истицао своју несребичну помоћ нашем народу у Вуковару).

Уговором о заједничком улагању Борислав Радосављевић се обавезао да у нову фирму унесе 3,5 милиона динара. "Међутим, од тренутка када је постао председник Управног одбора Радосављевић је из средстава "Ориона" уплатио десети део те суме, а остало је све ишло са рачуна нашег заједничког предузећа, "Астро-ориона", и имамо доказе да је то вршено средствима из текућег пословања. Ино-партнер Селак је касније, наводно због санкција, као амерички држављанин био спречен да долази па је Радосављевић и њега заступао у Управном одбору. У том тренутку Радосављевић тврди да однос у оснивачком капиталу између "Ориона", "Астро-примекса" и "Балканије" 2:1 у њихову корист", објашњава Љубица Дробњак.

Савезна девизна инспекција је 23. марта 1992. године извршила контролу пословања "Астро-ориона", да би утврдила да је "Балканија" испунила свој део уговора (уступањем свог пословног простора) и између осталог, на 13. страни извештаја, констатовала да не постоји доказ да је ино-партнер Мартин Селак уложио, до дана контроле, и један једини долар?! (Мада је прошло већ годину дана). А према процени Завода за вештачење града Београда од 13.9.1991. године имовина "Балканије" процењена је на око 50 милиона долара. (У тој маси није се нашла већ помињана пословна зграда у Грачаничкој улици, коју је руководство "Балканије" 20. јула 1991. године уступило "Инекс-банци" за 400 деоница те банке - које иначе до данас у папирима нигде нису приказане).

Током 1993. године основано је деоничко друштво. Емитовано је 21.600 деоница, од чега су радници (добровољно) уписивали по сто. Руководство је, наводно, после тога конституисало скупштину деоничара, али радници нису били обавештени о њеном одржавању.

Због тога, на иницијативу Љубице Дробњак, како она каже готово кришом, основана је у јесен 1993. године синдикална организација у "Астро-ориону". У том тренутку чине га 13 зависних друштава. (Кратко време постојало је и четрнаесто, у Котору, са једним запосленим?!).

Да су сумње радника у погледу квалитета бизнисмена Радосављевића основане, показала је афера крајем исте године, када полиција приводи председника њиховог Управног одбора и директора СДК на Новом Београду, Делића. Полицијци у цивилу одвели су из просторија "Астро-ориона" и Радосављевићеву супругу, тада у одомаклој трудноћи. Радници "Балканије" своју некадашњу колегиницу Мају Де-

вић више никада нису видели.

ДАКТИЛОГРАФКИЊА ЕКСПОРТ-ИМПОРТ

По повратку из притвора Радосављевић уклања са положаја директорку Николику Огњановић (ону исту са којом је направио "дил" две године раније, оснивајући "Астро-орион"). И њени најближи сарадници брзометно су посмењивани.

Радници преко својих канала сазнају да је неко из општине Нови Београда узео поседовни лист "Астро-ориона". Синдикат сазива хитиу седницу у радно време и позива директоре. (Стева Аксентијевић, директор малопродаје у "Орбал-трејду", имао је искуство у таквим ситуацијама, у време штрајка у "Балканији" 1991. радио је у СУП-у а запамћен је, по речима Љубице Дробњак, по томе што је из зграде изводио директорку Николику када јој је поплило). Да би их умирли, директори саопштавају нервозним синдикалистима да су им документа била потребна јер предузеће преузима нови власник, аустријски бизнисмен Брацо Трбић.

И заиста, убрзо у "Астро-ориону" се мења управљачка гарнитура. Са Трбићем долазе и Петар Канкараш, Славко Балетић и Миленко Радоман (управник Централног затвора у Београду). Под велом тајне (за раднике) Мартин Селак је пренео своја оснивачка и власничка права на Трбића. Исплата је извршена негде у иностранству. У сваком случају никаква промена на рачунима "Астро-ориона", ни динарском ни девизном, није евидентирана, тј. Трбић, као усталом ни Селак пре њега, није ништа донео са собом, осим свог

"предузетничког духа". (У складу са том "духовношћу" у лето 1994. мења име фирми у "ЦТП-холдинг". Дакле, да се подсетимо: прво беше "Астро-орион холдинг", па је испао "астро" а остао "ЦТП-орион холдинг" и на крају само "ЦТП-холдинг").

Позитивна очекивања запослених нису дуго потрајала. Прави шок представљало је именовање Олге Антонијевић, која је из дактило-бироа "аванзовала" на место директора за увоз и извоз?! Славко Балетић, функционер Скупштине града постаје генерални директор холдинга.

Десетог маја 1994. године радници-деоничари инсистирају да им се саопште по завршном рачуну утврђени резултати пословања и колика је њихова евентуална дивиденда. На више пута поновљен захтев, саопштавају им да је предузеће пословало са укупно "хиљаду и нешто" долара чистог профита. У том тренутку свих десет драгстора "Орбала" у Београду успешно послује. Љубица Дробњак, испред синдиката који је у међувремену купио 520 деоница, на скупштини гласа против усвајања таквог завршног рачуна, али бива прегласана.

Ту почиње низ привредно-фантастичних обрта.

Након неколико месеци, чланови синдиката сазнају да је иза усвајања завршног рачуна за 1993. годину било прикривено - отписивање пословног простора "Балканије" у бившим југословенским републикама и педесет "мазди", које су биле двапут приказиване као оснивачки улог, и "Орионов" и "Астро-примексов"! (На видело је том приликом изашло да су све "мазде" биле регистроване у Параћину и да су једна по једна "нестале"). Без са-

БИЗНИС-КУРС ЗА НАИВЧИНЕ

После контроле пословања "ЦТП-холдинга", извршене у периоду између 27.3.1996. и 22.4.1996. године (контролор Јагода Станковић) од стране Народне банке Југославије, ЗОП-филијала Вождовац, сачињен је извештај од густо куцаних двадесет страна уочених неправилности (нежног лезива) - за које се све од реда предвиђа кривична одговорност.

Осим када се контролисани зове Брацо Трбић, бизнисмен из Беча са моћним пријатељима у Београду.

Један од таквих, условно названих, пословних партнера, "Т&М ТРАДЕ" (власници: Тодоровић-Кундак, Маркићевић, Вујовић) у раздобљу од 8.2.1995. до 17.4.1995. у четири партије уплаћује "ЦТП-холдинг", на рачун код "Интернационал Генекс банке" укупно 289.139,78 динара. А онда, контролорка увидом у документацију конститује да су "примљена средства од "Т&М ТРАДЕ" књижена преко прелазних конта девизног рачуна... а истовремено је спроведена компензација у корист и на терет жиро-рачуна "ЦТП-холдинга" за исти износ примљених средстава на посебан рачун код ИГБ... У поступку контроле нису стављени на увид налози за обрачун тако да није утврђено по ком основу су извршене наведене компензације".

"Т&М" је наводно "ЦТП"-у платио "пружање консалтинг и маркетинг услуга (израда студије и нацрта ради бољег пласмана производа за руско тржиште) рекламирања и промоција". Међутим, рачуни нису оверени од стране Т&М нити од стране ликвидатора "ЦТП-холдинга", као веродостојна исправа за плаћање.

Само тотални лаици у пословима књиговодства могли би ово да протумаче као омашку. Слика се битно мења пред чињеницом да је своје књиговође Брацо Трбић мењао по сезонама (односно по обављеном "послу"). О томе сведочи и писмена изјава надлежне службенице у којој ова наводи да је до 13.4.1995. године финансијски директор био др Душан Бунгин па "стога нисам упозната по ком основу су спроведени обрачуни налози до 13.4.95. г. а који су обухваћени контролом".

Ово није и једини пример "неуредног вођења књига" у холдингу г. Трбића. Он преко рачуна предузећа плаћа закуп виле, изнајмљене од Дипломатског стамбеног предузећа (за које ће се ових дана сазнати да је унутар "интересне сфере" "Т&М трејда"), без упознавања Управног одбора са тим, па контролорка примећује да то "не представља расходе "ЦТП-холдинга", који се у смислу одредаба чл. 66 став 1 и став 5 Закона о рачуноводству могу надокнадити из прихода контролисаног правног лица".

За искусног бизнисмена са Запада тешко је претпоставити да не зна у шта се упушта када промет врши мимо свог регистрованог (динарског) жиро-рачуна - за 1995. годину у укупном износу од 592.151,32 динара.

Контрола све ово утврђује иако је Трбић из "Интернационал генекс банке" прешао у "Монтекс банку" (јер су га, како је изјавио, ови претходни "обмањивали") а "Монтекс банка" (пази сад): "Није достављала изводе о извршеним уплатама и исплатама средстава преко посебног рачуна"?!

Уопште, г. Трбић се небројено пута показао као "тешка наивчина". Карактеристично за његову пословну филозофију било је уступање опреме "на реверс" разним домаћим предузећима. Тако контрола НБЈ утврђује да је укупна књиговодствена вредност опреме која није нађена на попису 31.12.1995. а води се као дата другима на коришћење - 3.123.724,44 динара. Великодушно, нема шта.

Бранећи свој лик доброг домаћина Трбић на то вели:

"Нисам желео да искњижим недостајућа средства по попису јер желим да их повратим пошто су евидентна својина ове фирме, па сам дао налог књиговодству да не евидентира мањак већ да и даље води та недостајућа средства у евиденцији основних средстава... Вршене су интервенције за повраћај недостајућих средстава писмено, усмено, пријавом МУП-у и тужбом Окружном суду, али безуспешно".

Приход од изнајмљивања пословног простора Међународном комитету Црвеног крста, укупно 33.100 ДЕМ (за четири месеца) Брацо Трбић је приказао као трошак за "службена путовања у иностранство". Да ли је стварно и путовао, у пословној документацији нема доказа.

Па добро, је ли човек газда или није? Неки пропис више-мање.

гласности скупштине деоничара Трбић уступа пословни простор "Балканије" на Новом Београду Радосављевићу (да би га се отарасио, а на шта је овај очито пристао) за његово ново предузеће "Аетра", а затим тај исти простор Радосављевић уступа "Голд банци".

Право врзино коло фантомских фирми.

Један за другим одлазе Балетић, Канкараш... а долази нова гарнитура: Ђорђе Марковић из "Генекса" и Тома Миљковић из "Бонекса" (приватна бензинска

пумпа на Новом Београду). Они са оснивачким улогом од по хиљаду динара (марка) и Брацо Трбић са три хиљаде, формирају предузеће "ЦТП-Балканија". У међувремену и "Орбал" постаје "ЦТП-трејд".

НОВИ СИСТЕМ: ПРИВАТНО ПОСТАЈЕ ДРУШТВЕНО

Успешни бизнисмени врло брзо показују шта знају: Марковић у старту шаље 40

радника на принудни одмор и доводи своје "стручњаке" из "Генекса"; осталима плате увелико касне; у драгсторима се све чешће бележи мањак ... Увози се покварено месо, покварени јогурт (бар се тако код отписивања наводило)... И Трбић попут његових претходника на сваки напад одговара офанзивно, тврдњама да он помаже народ у Републици Српској и Републици Српској Крајини. А њега је ваљда помагао Фикрет Абдић, јер радници на новобеоградском паркингу месецима гледају неколико крцатих камиона-шлепера из "Агрокомерца", једном је и лично Бабо вићен. Да би се "обновила сарадња са бившим ју-републикама" за директоре у Холдингу долазе избеглице из Сиска Вања Иванић и жена му Дара.

После контроле Народне банке, сачињен је 22. априла 1995. године записник у коме се каже да су постројена за производњу помфрита, вредна око милион долара, највећа ставка у оснивачком улогу "Астро-ориона", одмах по доласку у царински магацин променила власника. Наиме, та је опрема (званично оснивачки улог) продата "ПКБ-Фрикому", за 1.400.000 долара. (Иако су се у холдингу "ослобађали" пословне документације "Балканије" продајући је у стару хартију, нешто су чланови синдиката ипак успели да спасу).

Проблеме Трбић и даље покушава да "реша" честим заменама руководиоца. Радницима је то слаба утеха јер су плате све мање и нередовније. У прилог томе говори и "миграција" радне снаге. Од 583 радника "Балканије" 1991. године у ЦТП-холдингу их је остало 185 (сто осамдесет пет).

Прошле, 1996. године, Агенција за процену друштвеног капитала доноси решење да је након ревалоризације промењен однос приватног и друштвеног капитала, па је сада приватна свега трећина "холдинга". Трбић мисли да је изигран, али више нема куд. Угледни чланови Управног одбора га убеђују да не треба да брине. Само да одстрани из фирме оне који много запиткују и подбуђују раднике. На првом месту председника синдиката Љубицу Дробњак.

Тако и би. Љубица Дробњак је суспендована 26. априла 1996. да би јој, без вођења дисциплинског поступка (шта је обавезан део законске процедуре), 27. јануара ове године била изречена мера престанка радног односа.

У фебруару је основана подружница синдиката "Независност" у ЦТП-холдингу. Љубица Дробњак је изабрана за потпредседника.

Трбић за то време непрекидно прети активистима синдиката, али је после најаве генералиог штрајка смекшао и сада демонстрира "добру вољу": уплатио је за посленима пре неколико дана први део плате. Новембарске.

У "ВОДОВОДУ И КАНАЛИЗАЦИЈИ" НИЈЕ СВЕ ВОДА

ИНДОК триниран немарношћу

Немачким бомбардовањем 1941. целокујна документација београдског водовода била је уништена. Данас затакво нешто више нису потребни Немци.

▲ **Александар ЦВЕТКОВИЋ**

Одмотавање клупка јавашлука, злоупотреба и класичне плачке грађана преко нејавног и несавесног пословања у "Београдском водоводу и канализацији", наставља се. Упркос очекивањима у врху овог јавног комуналног предузећа, да ће наћи "заједнички језик" са новим руководством у Граду, радници не одустају од својих захтева да се расветли улога утицајних појединаца у бројним криминалним радњама. У овом наставку досијеа "Београдског водовода и канализације" износимо пример вишегодишњих неуспешних напора инжењера Драгољуба Путниковића да унапреди информационо-документационе (ИНДОК) активности са микрографском подршком у "БВК".

Припреме на овом обимном послу почеле су одлуком са 33. седнице стручног савета РО "Београдски водовод и канализација", у новембру 1978. године, да се изради студија под називом "Техничко-економска анализа јединствене методологије код чувања и коришћења пословне и техничке документације у радној организацији". Наручени пројекат инжењер Путниковић доставља у мају 1980. Ревизију врши Југословенски центар за научно-техничку документацију и усвајају је надлежне комисије тадашњих ООУР-а у "Водоводу и канализацији".

БРЖЕ И ЈЕФТИНИЈЕ

Овај замашан подухват налагале су одредбе тадашњег Закона о народној одбрани, а у основу иницијатива је подтакнуто чињеницом да је од последица бомбардовања 1941. године целокупна документација београдског водовода била уништена.

Студијом је предложено усвајање микрофилм-технологије, као средства заштите и средства ниовирања пословне, а нарочито техничке документације, у смислу Закона о инвестиционој изградњи.

Финансијски услови за приступање реализацији стекли су се 1986. у оквиру обезбеђених средстава за градњу постројења "Макиш". То је уједно први погон чија је документација обезбеђена на микрофилму и као таква се користи.

Крајем осамдесетих, са експанзијом развоја нових информатичких оптичко-дигиталних технологија, поставило се питање у стручној јавности да ли је микрофилмовање и даље актуелно и економски оправдано. Југословенско удружење за микрофилм и визуелне комуникације израдило је 1989. године нову студију,

са ревизијом Техничког факултета у Новом Саду. У студији је дата безрезервна подршка наставку микрофилмовања документације БВК, што је поткрепљено страним искуствима, да је дигитализација са микрофилма пет пута бржа него истог документа са папира. А самим тим и јефтинија.

После свих поменутих стручних инстанци пројекат се нашао на дневном реду Градског секретаријата за комуналне, грађевинске и стамбене послове 9. фебруара 1990. године који даје позитивно мишљење о предлогу и опредељује динарска средства у противвредности 300.000 ДЕМ, која пребацује на рачун БВК. Део опреме се купује, али неформално "лако ћемо" руководство бива затечено променом курса немачке

марке. Од дојучерашњих седам марка сада "скаче" на девет динара. (Опрема је, наравно, увозна и мора се платити чврстом валутом).

ИНДОК систем "Београдског водовода и канализације" ипак покреће седам стручних сарадника. Технолошки простор за смештај привремено је одређен у монтажним баракама у склопу погона у Макишу. Стручњаци узалуд упозоравају да је из термичких и безбедносних разлога такав смештај неподесан, јер и поред уређаја за климатизацију, немогуће је одржавати температуру на оптималних 20 степени Целзијуса (плус-минус три степена), са релативном влажиношћу 40-50%. Под оваквим условима трајност микрофилмова је сто година.

Барака је изложена најезди пољских мишева, па долази до оштећења једног осетљивог електронског уређаја, чија је поправка коштала 50.000 динара. (У септембру прошле године почео је и кров на више места да прокишњава).

Због тога, Путниковићев тим сачињава Упутство за рад ИНДОК система и доставља га дирекцији БВК, а ова га прихвата у марту прошле године.

ШТА СЕ СЕКИРАШ?

Међутим, генерални директор по сопственом нахођењу пребацује кадрове из ИНДОК-а у друге организационе јединице, па Путниковић почиње да сумња да ли је Мирку Милосављевићу уопште стало да се оно у шта је Град већ уложио велики новац (а што се из објективних и субјективних разлога отеже годинама) - напосок стави у функцију. Поготово када сазнаје да је Милосављевић ангажовао приватно предузеће УРБИНСГ из Суботице, која ради на дигитализацији катастарских планова, и са којом Путниковић (и поред више покушаја) не успева да успостави контакт иако су активности њихових тимова компатибилне.

Али, зато открива да су у ангажовању поменуте фирме прескочени постојећи нормативи - нити је било других понуђача (преко јавног конкурса) нити је утврђен програм рада на пројекту (што је резултирало склапањем до сада већ четири анекса уговора, према сугестијама из УРБИНСГА). Уговор са УРБИНСГ-ом потписао је сам генерални директор, без присуства правника БВК, што је такође уобичајена пракса. УРБИНСГ је своју услугу проценио на око 120.000 марака, а генерални директор без речи пристао - и пре него што је неког стручњака БВК око тога консултовао.

У таквом уверењу Путниковића учвршћује сазнање да генерални директор одбија његове молбе да се опрема ове осетљиве службе пресели из Макиша у Голсвортијеву улицу (у центру града), где постоји адекватан простор који четири године зври празан. Међутим, адаптација се не врши јер утицајни инжењер Хајдер у том простору види идеално место за - бифе!

Када је већ ствар постала алармантна, јер је од седморед стручњака у ИНДОК-у после Милосављевићевих премештања остало њих двоје, па је пројекат готово замро, инжењер Путниковић се обраћа надлежним институцијама. Прво Управном одбору, затим и већински социјалистичкој Скупштини града и, на крају, начелнику Управе за одбрану града (стoga што је обезбеђивање документације о водоснабдевању града несумњиво стратешко безбедносно питање).

Без одговора.

Путниковић од првог јануара 1997. треба да иде у пензију али као одговоран човек, пред чињеницом да су Београђани нешто платили 300.000 марака, а чега генерални директор очито жели да се курталише, не може да затвара очи. Уместо одговора на његове апеле надлежнима, генерални директор Милосављевић подругљиво за Путниковићевог наследника одређује човека без минимума потребних квалификација, експлицитно најављујући гашење ИНДОК-а. На учестале Путниковићеве молбе и упозорења, Милосављевић одговара: "Шта се секираш. кад видиш да нико ништа не ради?"

Свеже пензионисаном Путниковићу свакако из здравствених разлога није препоручљиво да се "секира", али за господина Ђивђића и све одборнике у Скупштини града што хитније осујеђивање штеточина попут директора "Београдског водовода и канализације" представља прворазредни политички задатак.

Није тешко претпоставити шта о свему мисле Београђани, када се после обелодањивања чињеница о директору овог великог комуналног система маше за славину.

Нека грађани мирно спавају

"Новој демократији је понуђено Министарство унутрашње трговине. По његовом имену и опису посла, то министарство би морало да се бави углавном решавањем проблема домаће трговине и највећма заштитом домаће производње. Нова демократија то није могла приватити, јер сматрамо да постоји потреба за сарађом са светом и за либерализацијом спољнотрговинских односа и укључивања у свет. У том смислу је то понуђено министарство потпуно ван програма Нове демократије".

Благица М. СТОЈАНОВИЋ

Како је седети у Влади чији је премијер учествовао у великој "житној афери"? Први човек српске Владе, као директор "Прогреса", извезао је житне резерве и на тај начин угрозио животе својих грађана за шта се, у демократским земљама, иде на доживотну робију?

Сумње прате политику, јавне личности су изложене сумњама.

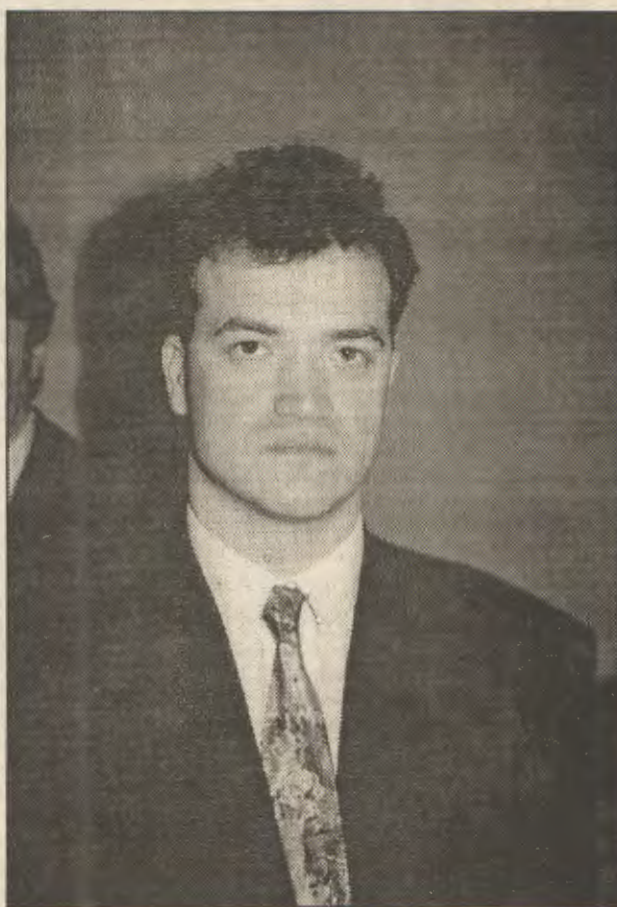
Ја не говорим о сумњама, већ о нечему што је био факат. Као први човек "Прогреса", премијер је то учинио.

Није факат. Чињеница је да је све урађено у складу са законом и процедуром која постоји у држави, да се радило јавним конкурсима. Наши проблеми су друге врсте, да би било сасвим нормално да људи који су у влади не врше истовремено и друге функције, већ за то време врше само ту једну функцију, па би у том случају сумњи било много мање.

СТАБИЛНА ДРЖАВА НЕ ОТКУПЉУЈЕ СВО ЖИТО

Зар то постојећи закон не регулише?

Кад је у питању Република Србија и Устав Србије, нема тог строгог ограничења, док за савезне функције постоји изричито ограничење. Међутим, није толико проблем у закону, колико у опредељењу. Ова Влада је конституисана као четврта влада од успостављања парламентарног система у Србији. озбиљни људи који би требало да буду чланови владе, у условима те не-

стабилности коју смо имали, велике хиперинфлације, политичке нестабилности, променљивости владе у тако кратком року, нису хтели да остављају послове на којима су радили, па је то један од разлога зашто је то у том тренутку било решење. Данас и сутра и убудуће, с обзиром на то да се показало да се може водити и у сиромашним условима једна стабилна политика, очекујем да неће бити те двојности.

Кад се определите да вршите једну функцију и кад је она јавна, онда ту функцију вршите док је вршите, па се после тога враћате свом редовном послу. Имали смо пример Холбрука који је у америчкој администрацији радио један посао, па се вратио након тога свом ранијем послу... То треба да и нама буде пракса и пример.

Тако се не би десило да у везу доводите ово што се десило у случају нашег председника. Десило се да је истовремено док је вршио ову функцију фирма на чијем је он челу радила један значајан посао.

Зар то није злоупотреба положаја?

Било би злоупотреба, ако би било посебних услова, а он није радио по посебним условима, нити је радио нешто што није јавно објављено. Значи, радило се о јавном позиву у коме су, под истим условима, могле да учествују и друге фирме. У том конкретном случају нема злоупотребе положаја.

А у другим случајевима има?

Наравно да нема. Уосталом, све што радимо подложно је провери. Ако знамо да Србија сада увози

веће количине жита од оних које је извезла, и то по вишим ценама од извозних, какав је био интерес државе да "Прогрес" тада извози?

Тачно је да сада увозимо жито, али пре свега због тога што га није довољно откупљено у републичке дирекције за робне резерве, јер држава нема потребе да откупљује целу производњу жита. То би требало да раде предузећа која се баве прера-

дом жита. Они постоје због тога. По старим и, на жалост, лошим навикама из времена хиперинфлације, они су очекивали да држава откупи сву количину жита и да они од државе добијају то да мељу, продају и остварују екстрадобит. Када се држава определила да нема инфлаторне политике и да се води стабилizaciona политика, онда се морало и одрећи тих старих, лоших, навика, да откупљује целокупну производњу и да ради посао предузећа која се баве житом. Држава је откупила оно што је неопходно за државне резерве, а све остало је слободно на тржишту. Ту слободну количину која је могла да се понуди на тржишту нису била спремна да откупљују предузећа која се баве прерадом житарица и то је главни разлог што тога нема. Уосталом, и код наших сељака има доста жита...

Зашто се онда увози?

То што у овом тренутку имамо интервентни увоз жита, то је управо из тих разлога што у условима кад имате домаћу производњу која лежи у амбарима и која је високо цењена, онда се пришло интервентном увозу.

И КУРС СТАБИЛАН

Издржали сте дуго времена у влади премијера Марјановића. Који је по Вама највећи успех те Владе?

У најкраћем, кад би се морала давати оцена за успешност Владе у овом периоду, она би се састојала у томе да је Влада успела да одржи релативну стабилност курса и цена. То изгледа као невероватан подвиг, с обзиром да смо наследили велику хиперинфлацију, неповерење грађана, велика инфлаторна очекивања, ненавикнутост државне структуре и јавних служби да прати рестриктивну монетарну политику и чврсто буџетско ограничење, утолико је било теже спровести и учинити тако нешто. Та стабилност која је постигнута и остварена је највећи успех Владе, и то да Влада, ма колико тешко одржава јавну потрошњу у утврђеним оквирима и са закашњењем извршава обавезе, није досегла ни у једном тренутку за кредитима, примарном емисијом или нечим сличним, већ успева да се финансира из реалних извора.

Колико је реалан постојећи курс, и на чему се заснива стабилност динара, будући да производње готово и да нема? На неким донацијама са стране?

Нема донација. Стабилност курса динара се заснива пре свега на опредељењу Владе и утврђеној економској политици у којој је стабилност пре свега и изнад свега. Између могућности да се иде са већом производњом, која би могла да угрози и стабилност курса, и стабилности курса мањом производњом, Влада се определила пре свега за стабилност. Лично сматрам да још у неком периоду у Југославији ће бити потребно инсистирати на стабилности, док год се људи на то не навикну и то не постане нормалан амбијент и миље и

потпуно не елиминишу инфлаторна очекивања.

Познато је да је одштампана новчаница од сто динара. За кад је чувате и кад креће инфлаторна психоза?

Не. Штампане новчаница нема везе са инфлацијом директно. Оно је код нас било у вулгарном облику, па смо били сведоци да чим видимо нову новчаницу знамо да је држава штампала паре, да је инфлација кренула. Свака држава перманентно штампа новчанице, повлачи из оптицаја оне које се хабају и уводи нове. Ми имамо, на жалост, лошу структуру учешћа готовог новца у оптицају, па имамо нешто веће учешће готовог новца него што је то у другим европским земљама. Зато постоји потреба за већим апоенима, а стодинарка је, одприлике, тридесетак марака.

Значи, саветујете грађанима да мирно спавају и да не очекују у скором времену инфлаторни удар.

Баш тако, препоручујем им да целу ову годину мирно спавају. Опредељење државе и економска политика утврђена је тако да у овој години инфлација буде на нивоу од око 15%.

НЕА ДЕКВАТНА ПОНУДА ЗА САВЕЗНУ ВЛАДУ

Из којих извора ће лева коалиција онда финансирати изборе у Србији?

За изборе нема посебног финансирања. Заста?

Ако се посегне за неким посебним погодностима када су избори у питању, онда ће се то катастрофално завршити по онога ко реши да тако финансира изборе. Народ има искуства кад су избори у питању и зна шта је право опредељење државе, а шта је трик. На предстојећим изборима народ ће се опредељивати по практичним потезима и по ономе што је рађено у дужем периоду. Неће се поводити за маркетингом који би могао да се огледа кроз нека ситна давања и ситне уступке. Није време за то и ја сам убеђен да држава и власт неће ризиковати промену политике зарад краткотрајног политичког маркетинга пред изборе, јер би могло да се заврши катастрофално. Код нас нема могућности за стабилност, уколико се не води стабилizaciona политика. Свако нарушавање, макар и најмање, те стабилizacione политике прети да се угрози цео систем. Ја сам због тога оптимиста и препоручујем да се мирно спава.

Како се десило да Нова демократија испадне из комбинације за улазак у Савезну владу? Изгледа да вас госпођа Марковић више не воли и да нисте миљеници лева коалиције?!

Нова демократија не учествује у политици да би била чији миљеник. Ми смо опредељени пре свега за сарадњу са Европом, за изградњу једне грађанске државе, за парламентарни систем и његову изградњу, за Србију у Европи, за политику која се базира на здравој животној средини, за све врсте сарадње са светом и укљу-

чвање у светске интеграционе процесе. Када је у питању Европска унија за чланство у њој и сарадња са НАТО пактом, кроз партнерство за мир, у првој фази и опредељењем да се постане чланица НАТО-пакта.

Нова демократија је јасно опредељена за Србију на Западу и ми то радимо из уверења и за оне грађане којима су те идеје такође уверење.

Како онда можете да будете у коалицији са СПС-ом и ЈУЛ-ом, странкама које су против свега тога?

Ми смо ушли у Владу на позив који је ишао на то да окупи и друге политичке опције, у једном веома озбиљном тренутку за Србију. Из најбољих намера, да учествујемо у нечему што би значило стабилizacionи Србије у том тренутку, ушли смо, прихватили ризик и одговорност и мислим да смо показали, и својим бирачима и грађанима Србије, да смо направили прави потез. Није било лако ове три године, али у суштини остаје нам да жалимо што и други нису искористили шансу, јер слика Србије би данас била још боља да смо сви заједно учествовали у том одговорном послу.

Нисте ми објаснили зашто сте испали из комбинације за састав Савезне владе?

Нова демократија није у Савезној влади зато што нам је понуђен ресор који је противан основним програмским постулатима.

А шта су вам то понудили?

Новој демократији је понуђено Министарство унутрашње трговине. По словима и опису посла који би требало да ради то министарство, у суштини би морало да се бави углавном решавањем проблема домаће трговине и највећма заштитом домаће производње. Нова демократија то није могла приватити, јер сматрамо да постоји потреба за сарадњом са светом и за либерализацијом спољнотрговинских односа и укључивања у свет. У том смислу је то понуђено министарство потпуно ван програма Нове демократије. Као партија нисмо прихватили то министарство, а ја лично, пошто сам био кадникован од стране партије за место потпредседника Владе, нисам могао да прихватим нешто друго осим тога.

РОК ЗА ПРИВАТИЗАЦИЈУ

Нацрт закона о приватизацији добио је последњих дана много онопената. Шта Ви мислите о томе?

Закон је направљен прилично широко и прихваћена је идеја Нове демократије да буде комбинациони модел, модел који отвара више могућности за приватизацију. Најзад, ствари се чине максимално јавним и за приватизацију се праве јавни позиви. Питање је сувише осетљиво и од великог интереса за грађане да би била искључена јавност. Конкретно, нисмо задовољни у законском решењу што приватизација није орочена и ми ћемо инсистирати на утврђивању рока у ком се мора обавити прива-

тизација.

Чији је интерес да тај процес траје неограничено дуго?

Нико нема интереса да то траје дуго. Напротив, сви ћемо бити на штети. Основно ограничење на које се, у последњој варијанти, позивају људи који су радили закон је уставно ограничење. У суштини то је више идеолошки аргумент, него што је фактички.

Нема неке користи директно од приватизације ни за кога појединачно, као што ни за кога појединачно не може да настане нека штета. Једино што ћемо сви бити на губитку ако она траје дуго и ако се изврши по моделу који не омогућава реструктурирање.

У нацрту закона постоји и ставка у којој се каже да предузећа могу сама да процењују своју вредност. Колико је то логично?

То је добро. У земљама у транзицији, више од 2/3 новчаних ефеката приватизације које је држава требала да добије су завршила у рукама разних процењивача и продаваца технологије. Углавном су то биле иностране банке. Из тих разлога и ја лично сам за то да се предузећима омогући да сама врше процену, да не плаћају скупе услуге процене, коју могу да изврше сами, а с друге стране тражили смо да се усвоје методи процене који су транспарентни са светским процењивачким методама и усвојена је та приносна метода, која ће омогућити реалну процену и која ће омогућити да сутра инострани улагачи могу да разумеју процену која је урађена.

Друга велика ствар је, рекох, увек јавни позив за приватизацију.

И до сада је све рађено "јавно", па је било велике пљачке.

До сада се није много тога ни дешавало у области приватизације, на нашу жалост. Има их много и сви су то алкаво урадили. Да ли нови закон предвиђа шта ће бити са онима који су се већ "приватизовали"? Сетимо се само како је БТЦ "приватизовао" фабрику наментаја у Великој Плани, где је трактор приватизован по цени од 17 ДЕМ.

Идеја Нове демократије је за то да се ствари које су започете у приватизацији по постојећим законима заврше и учине неспорним, окончају поступци пред судом и онда се крене у приватизацију по овим законима. Верујем да би то било право решење.

Значи, залажете се за легализацију до сада "приватизовапог"??

Завршетак поступка не мора да значи легализацију. Дакле, окончајте поступак, да се зна шта је урађено и да се та питања више не покрећу, јер данас се налази преко 450

предмета у Привредном суду везаном за ревалоризацију.

О ТРГОВИНИ И ДРЖАВЉАНСТВУ

Мало је чудно да се време формирања новог Министарства за својинску трансформацију и време пропасти великих трговинских кућа, као што су "Робне куће" и "Србијатекс" поклапају. Дакле, принцип: упропасти, па јефтино купи.

Сувише је упроштено такво гледање.

Али је то суштина.

Ми имамо проблем да смо пет година били под санкцијама и да су нам се у том времену десиле многе ствари, до сада незабележене у свету. Држава је као једну од одбрана од ефеката санкција утврдила закон који је забрањивао стечај, што је погубно деловало на стање у Србији. С једне стране то је очувало социјални мир, и морамо бити свесни да је то била изнуђена мера, али са друге стране, основни економски критеријуми нису важили. Тек сада смо у могућности да сагледамо која су предузећа заиста пропала. Нису у питању само трговачка предузећа, у горој ситуацији су предузећа која се баве производњом. С трговинама ћемо лако, будући да оне нису имале потребу да чекају приватизацију капиталних објеката.

Ја сам оптимиста и верујем да ће доношење овог закона дефинитивно преломити Србију у правцу реформи.

Зашто Влада Србије уместо увођења антимонополских закона у области трговине, доноси такве законе у области информисања, обрачунавајући се на тај начин са независним медијима?

Антимонополски закони се морају доносити у свим областима. Монопол сам по себи не доноси ништа добро, јер нам треба конкуренција. Треба оставити простора за избор, а то је могуће само у великој конкуренцији.

Најављено је фузионисање СПС-а и ЈУЛ-а. Да ли је Нова демократија позвана у тај савез?

Не, Нова демократија има свој програм

и своје опредељење у које верује и у овом тренутку не размишљамо о било каквим тешњим савезима са другим партијама.

Не тако давно, другачије сте размишљали.

Ми смо били у изборној коалицији, у изборном савезу са јединственом листом, иако се наши политички програми разликују.

Политички програм Нове демократије ће имати све више присталица и време у овом тренутку ради за нас.

Какви су ваши планови за републичке изборе?

Ми још нисмо размишљали о томе. Нова демократија ће ићи на изборе и очекујемо бољи резултат него на прошлим изборима.

Да ли министри у Влади Републике Србије могу да буду страни држављани?

Не, мислим да постоји уставно ограничење. Мислим да се то подразумева.

Како се онда десило да министарка за информисање, госпођица Милентијевић, постане министар?

То стварно не знам, јер је она дошла на предлог СПС-а. Она је из њихове квоте и они могу да предложе кога хоће, јер је то суверено право странке. Као коалициони партнери, ми видимо рачуна само о нашим кадровима, да буду способни и максимално стручни.

Како сте дозвољили да се, у овом случају, крши Устав?

Ја верујем да госпођица Милентијевић има држављанство, бар двојно држављанство. Просто ми је несхватљиво да би могло да се деси да га нема, тим пре што је она други пут министар у овој држави.

Шта је са премијеровим држављанством? Да ли се његов статус разликује од статуса прогнаних Срба из Хрватске?

Сама чињеница да је господин Марјановић народни посланик у Скупштини Србије говори у прилог да је он држављанин СРЈ, односно држављанин Републике Србије.

Ваше мишљење се поприлично разликује од онога што практично раде СПС и ЈУЛ. Како онда можете да седите са њима у истој Влади?

Не бих ни волео да имамо исто мишљење. Добро је да се разликамо, јер ми смо коалициона влада. Када су у питању одлуке које Влада доноси, ми их морамо спроводити, осим ако се не деси да апсолутно издвојимо мишљење и будемо против тога.

Је ли било и таквих одлука?

Није, јер је извршна власт практична ствар и не познаје много припадност странкама. Наравно, добро је увек имати могућност избора и опредељења.

БИЋЕ ПРИЛИКЕ О ШЕШЕЉУ

На "округлом столу" ТВ-БК, обраћајући се г. Шешељу, рекли сте да па политичкој сцени у Србији од њега нема "прљавијег" човека. На основу којих сазнања сте то рекли и дали постоје аранжмани између њега и СПС-а?

Политичка сцена Србије познаје Шешеља од 1990. године. Сви политичари су од тада рекли све о себи и имали прилике да покажу своје право лице. И кад је у питању господин Шешељ и кад је у питању Нова демократија, јавности је све познато. Неки покушавају да прикрију своје претходне работе, а Нова демократија ништа не мора да скрива. Све можемо да покажемо, чак и да поновимо оно што смо радили од 91. до данас.

Сарађује ли Шешељ са СПС и ЈУЛ?

Зависи од тога шта сматрамо "сарадњом". Ја не желим о њему ни да говорим. Биће прилике да се у новим медијским условима суочимо и у директним контактима кажемо један друге шта имамо.

Дођох, обећах, заборавих

При полаганју венца на Гроб незнаној јунака на Авали, на Дан државности Републике Србије, свирана је (СФР) југословенска химна "Хеј Словени" а на јарболу изнад заставе био је грб СФРЈ за црвеном петокраком. Државна телевизија је баш то потенцирала. У књигу утисака председник је записао да је то дан када је Србија поново уједињена, али је то учинио под грбом и уз звуке химне савезне државе у којој је она управо и била разједињена!

Александар ТАСИЋ

Режиму Слободана Милошевића нису неопходни избори да би показао да може да обманује. После тромесечне борбе за признавање покрадених гласова, на протеста просветних радника који су морали готово да отимају оно што им иначе припада, у Србији је ових дана настављена сезона остваривања права на улици. Свакако не из беса него из велике потребе и са тенденцијом да се претвори у својврстан стални коректив такозване правне државе у коју се заклињу СПС и ЈУЛ, и једино средство које је остало људима да се супротставе њеној неспособнос-

ПОЛИТИКА ОБЕЋАЊА

Најпре буде најављен или донет пропис који држава, по обичају не поштује. Када људи на које се односи масовно дигну глас јер су оштећени, државни и партијски званичници обећавају да ће испунити оно што иначе морају или што се од њих тражи рачунајући на добитак у времену (!?) и кратко памћење народа. После прошлогодишњег протеста таксиста, Влада је тако одлучила да им смањи паушалне износе пореза обећавши истовремено да ће изаћи у сусрет њиховим захтевима да се возила третирају као основна средства за рад и да им се створе повољнији услови за увоз половних аутомобила. Охрабрени њиховим успехом побу-

ти, несавесности и ароганцији.

У Београду су изашли таксиста, изашли су приватни предузетници других професија (удружење приватних лекара), дан после њих и инвалиди грађанског рата на тлу бивше Југославије. Први због пореза и услова рада а други због изостанка материјалних накнада и потпуног социјалног игнорисања. Јавне протесте најавили су и пензионери и неке друге категорије запослених. А екипа на власти још једном је показала своју несумњиво најјачу страну: да изванредно барата обећањима која, видели смо до сада, углавном не испуњава. Реципт је једноставан и састоји се из два дела.

нили су се и адвокати. И њима је коригован порез, а затезна камата пореским обезвезицима смањена је са 0,4 на 0,2 одсто дневно.

Најновији излазак (26. марта) таксиста и других приватних предузетника резултирао је тврђњом Владе истог дана да су "прихваћени захтеви штрајкача". Обећано је да ће им порез бити смањен за 31 одсто, да пореске обавезе за ову годину неће бити веће од 436 динара месечно, да ће им бити омогућено да неизмирене обавезе за 1996. годину плате у следећа 24 месеца. Најзад и да ће њихови захтеви бити "бачени на папир" и озакоњени до 15. априла.

"Србија није била у рату" каже председник

Милошевић. Ипак, Србија на званичном списку има 2.664 инвалида из последњег рата и 2.892 носиоца породичних инвалиднина. Од савезне државе инвалиди добијају основне инвалидине, а од Републике Србије следи им накнада за допунску заштиту и додатак за нематеријалну штету (губитак руке, ноге, друго оштећење здравља). Те републичке обавезе касне већ 10 месеци. Због тога су ову људи били приморани да ишају на улицу. Али не само због пара. Смета им и игнорисање - од 1990. године до данас Република, рецимо, није нашла за сходно да донесе Закон о борачко-инвалидској заштити. Јавно скретање пажње на проблеме које имају муњевито је изазвало три обећања српских власти. Прво је, како је саопштено, председник Владе Мирко Марјановић обећао да ће им новац бити исплаћен, министар грађевина Бранислав Ивковић обећао је да ће се његово министарство позабавити стамбеним тешкоћама инвалида, а из министарства за здравство и социјалну заштиту стигло је обећање да ће и други апострофирани здравствено социјални проблеми промптно бити стављени на дневни ред.

"ВИЗИЈОМ" НА ПРОБЛЕМЕ

Конфузија је потпуна. Не извршава се оно што би морало, што је власт сама себи (и народу) прописала и због тога нико не одговара. Не кодификује се оно што би морало и зато, такође, нико не одговара. Чим догори до ноката следе обећања у стилу "бићу добар, само ме остави ту где сам", да би све и остало само на речима, а и због тога нико не сноси одговорност. У таквим околностима, а баш на дан кад су протествовали ратни инвалиди, Влада Србије одлучила је да се "сачини план развоја Републике Србије до 2010. године са визијом до 2020. године"! Па ова Влада Србије не може или неће, свеједно, да реши данашње, свакодневне проблеме! Не може или неће, чак ни да оствари обећања која је сама дала и сама одредила рок од неколико месеци, а хвата се у коштац са визијом 21. века!

Председник Слободан Милошевић не држава се чак ни неких формалних садашњих узуса, који непосредно, материјално не погађају никога а чије поштовање представља само израз личног цивилизацијског понашања, васпитања и уважавања правне државе, па како од њега очекивати да буде носилац "развоја и визије" Србије у следећем веку? Немогуће је, наиме, било не приметити да је при полагању венца на Гроб незнаној јунака на Авали, 28. марта, на Дан државности републике Србије, свирана (СФР) југословенска химна "Хеј Словени" и да је на јарболу изнад заставе био жути грб СФРЈ за црвеном петокраком. Напротив, државна телевизија је баш то потенцирала. У књигу утисака председник је записао да је то дан када је Србија поново уједињена, али је то учинио под грбом и уз звуке химне савезне државе у којој је она управо и била разједињена! На крају, зар СР Југославија нема већ неколико година званично, у Скупштини "изгласан" нови савезни грб? Ма колико све ово формално, па и без већег значаја изгледало није тако. Све је то слика потцењујућег односа једног човека и режима према држави, њеним органима и грађанима а једина реална визија њихов дефинитивни одлазак.

Кома

Несрећни радници "Инекса" и даље чекају одлуку Привредног суда, очигито не схватајући да када је "Гома" уштању иправосуђа - нема. Само "власничка трансформација".

Благича СТОЈАНОВИЋ

Недавно представљен, Нацрт закона о приватизацији у Србији, по мишљењу компетентних, у себи садржи много више лоших него добрих решења за трансформацију друштвене својине.

Законом предвиђена *необавезност процене вредности капиталa* отвара простор за већ виђене малверзације, док *добровољност доношења одлуке о трансформацији* омогућава да се поједина предузећа никад и не реструктурирају. По овом Нацрту закона, у надлежности Владе Републике Србије је и састављање *листe предузећа која треба трансформисати*, што такође наводи на сумњичавост према добрим намерама законодаваца. Даље, закон предвиђа да ће се целовита приватизација извршити *искључиво продајом деоница*, што је незамисливо у садашњим условима без доношења нових великих неправди грађанима.

Предвиђени Нацрт закона у неку руку ставља тачку на оно што је до сада "приватизовано", а сам министар за власничку трансформацију Милан Беко дао је препоруку Привредном суду у Београду да утврди власничку структуру у случају 495

"Гома" може и немојуге: "иришајање и брисање услед иришајања"

предузећа која су се жалила овом суду, а на основу решења Агенције за процену капитала.

Један од 495 спорна случаја пред Привредним судом у Београду је и случај београдског предузећа "Инекс - 22. децембар", које је "приватизацијом" постало део "Гоме".

"ИНЕКС", ПА "ГОМА", ПА "ПРОМЕТ" ... А ПАРА НЕМА

Хронолошки, својинске промене почеле су 1. јула 1992. године, када је Друштвено предузеће "Инекс-22. децембар" трансформисано као деоничарско друштво, након чега је предузеће променило име у АД ГОМА 22, полазећи од околности да је "Гома" постала већински власник предузећа "Инекс-22. децембар", према "документацији", која се показала нетачном. Такође у јулу 1992. године, Републичка агенција за процену вредности друштвеног капитала дала је процену овог друштвеног предузећа.

У међувремену је предузеће "Гома" променило статус из предузећа са потпуном одговорношћу у друштво са ограниченом одговорношћу, а група незадовољних радника предузећа АД "Гома 22" извојила се и основала АД "Кона трејд".

Истог дана, 23. марта 1994. године, АД "Гома" припојена је предузећу "Гома"

д.о.о. Решење о припајању претходило је решењу о подели, тако да је највећи део имовине и радника ранијег "Инекса 22. децембар" пренет у "Гому" д.о.о.

На захтев радника, предузеће "Гома" након тога, као оснивач, формира предузеће "Промет 22. децембар" и овом предузећу преноси на управљање целокупну имовину преузету од предузећа "Инекс-22. децембар".

Проблем је настао у току пете емисије деоница, којом је 18. децембра 1993. године, у време добро запамћење инфлације, откупљен целокупан друштвени капитал (раније емисије биле су у функцији докапитализације), и када је постало очигледно да "Гома", коју је представљао Горан Илић, иако је поступила по процени Републичке агенције, није могла да стекне својину над фирмом и откупи капитал, будући да је уплаћени износ, што због ниске процењене вредности, што због инфлације, био потпуно занемарљив. Поменутом уплатом "Гома" није могла стећи ни мали део велике друштвене имовине којом је располагао "Инекс-22. децембар".

На инсистирање радника који су се осетили превареним и покраденим, по службеној дужности Републичка агенција за процену вредности капитала је у поступку контроле вредности друштвеног капитала и исправности извршене ревалоризације, 26. јануара 1996. године донела решење којим је утврдила да је у "Гоми" д.о.о; на дан 24. јануар 1994, вредност уплаћеног деоничког капитала била 637.336 динара, а да је вредност друштвеног капитала 1.121.079 динара.

Уколико би "Гома" желела да изврши трансформацију, морала би да уплати фондовима вредност од 1.121.079 динара, што до данас није учињено, иако је решење Републичке агенције коначно и извршено.

БЕЗВРЕДНОСТ ОТКУПЉЕНИХ ДЕОНИЦА

Упис брисања АД "Гома 22" из судског

регистра, услед поделе и организовања АД "Кона трејд" и АД "Гома 22", од 23. марта 1994. године је учињен на неоснован и незаконит начин, јер се на основу бројева у "фи" регистру види да је овом упису претходило упис припајања АД "Гоме 22" предузећу "Гома", од истог датума, што, подразумева се, потпуно онемогућава да се касније врши подела припојеног предузећа.

Новостворена предузећа АД "Кона трејд" и АД "Гома 22" никада нису ни регулисали своје међусобне

DOKAZ: Rešenje F1-3680/94 i F1-3681/94 o pripajanju i brisanju usled pripajanja

Dana 23.3.1994. godine u sudskom registru izvršen je upis dve statusne promene jednog istog preduzeća. Statusna promena pripajanje, što ima za posledicu da se pripojeno preduzeće gasi, to pravno lice više ne postoji i statusna promena podela preduzeća koje je izvršilo pripajanje drugom preduzeću.

Zakon o postupku za upis u sudski registar u čl. 7 stav II propisuje "SUD JE DUŽAN DA ZAHTEVE ZA UPIS UZIMA U RAD REDOM KOJIM IH JE PRIMIO" Sud, postupajući po napred citiranom članu Zakona, sproveo je prvi zahtev za upis statusne promene pripajanja preduzeća AD "GOMA 22" preduzeću "GOMA" i to je jedina zakonita promena. Sve kasnije promene i upisi su nezakoniti jer se odnose na nepostojeće preduzeće. Preduzeće koje ne postoji nema svoje organe niti ti organi mogu donositi zakonite odluke.

Preduzeće AD "GOMA 22" PRESTALO JE DA POSTOJI, NIJE VIŠE PRAVNI SUBJEKT 23.3.1994. godine upisom pripajanja ovog preduzeća preduzeću "GOMA" Sve kasnije odluke i upisi, iako su izvršeni istog dana, 23.3.94. godinesu ništavijer se tiču preduzeća koje je ranijim rešenjem izbrisano iz sudskog registra.

S toga tužilac predlaže da sud nakon sprovedenog postupka i izvedenih dokaza donese sledeću

односе и napravila deobni bilans, што није учињено ни између "Гоме" и АД "Гоме 22", која је неосновано припојена "Гоме".

Дакле, проблеми су се појавили када је, као екстерни купац, приватно предузеће "Гоме" из Београда, власника поменутог Горана Илића, иначе једног од оснивача "Кошаве" Марије Милошевић, преузело нешто што им није ни у ком случају могло припасти на основу уложених средстава у откуп деоница.

Колико је првобитни став Републичке агенције за процену вредности друштвеног капитала био апсурдан, довољно говори околност да је дана 15.12.93. године, само три дана пре уплате деоница од стране П.П.П. "Гоме", само у једној од 23 продајнице "Инекс-22. децембар", било робе чија је продајна вредност била колико и вредност целе фирме по процени ППП "Гоме" и Републичке агенције.

Реч је о апсурду који не може бити оснажен било каквим актима.

О безвредности откупљених деоница најбоље говоре тадашњи параметри, из којих се види да је ППП "Гоме" купила 45% вредности "Инекс 22. децембар" за цену потребну за куповину 121 комад дечјих гаћица, две мушке кошуље, 18 комада мушких панталона, 12 комада мушких пуловера и једну женску сукњу, што пластично говори о неодрживости извршене

трансформације.

На крају, иако је Републичка агенција утврдила да предузеће "Гоме" у поступку ревалоризације није у складу са законом обрачунало вредност друштвеног капитала и вредност уписаних деоница ради продаје друштвеног капитала, иако је Привредни суд из Београда наложио овом предузећу да у року од 60 дана измири те обавезе и поступи по Закону о условима и поступку претварања друштвене својине у друге облике својине, то до данашњег дана није учињено.

Поставља се питање: какву улогу у свему томе има Привредни суд, који успорено или никако одговара на тужбе бивших радника

Firma, naziv i sedište subjekta upisa		Broj registarskog uložica					
"Гоме" прив. предуз. пром. и тргов. Београд		1-3502-00					
Aktivni deo				Pasivni deo			
Broj registra- rskog lista	Broj uplata	oznaka i broj rešenja	datum rešenja	uložio (potpis)	datum novog rešenja	uložio (potpis)	Prispeo
1	1	5345/89	24.11.89	me	10.2.91	me	
2	1	-	-	me	10.2.93	me	
3	1	-	-	me	26.11.90	me	
5	1	-	-	me	10.2.93	me	
6	1	-	-	me	-	me	
4	1	4858/90	22.5.90	me	-	me	
7	1	-	-	me	-	me	
3	2	12911/90	26.11.90	me	6.5.91	me	
3	3	2219/91	6.5.91	me	4.7.92	me	
1	2	707/91	18.2.91	me	10.2.93	me	
3	4	18433/92	4.9.92	me	-	me	
1	3	3177/93	10.2.93	me	-	me	
2	2	-	-	me	-	me	
3	5	-	-	me	-	me	
4	2	-	-	me	-	me	
5	2	-	-	me	-	me	
6	2	-	-	me	23.5.96	me	
7	2	-	-	me	-	me	
6	3	3439/92	29.5.92	me	-	me	
7	3	-	-	me	-	me	

Firma i sedište subjekta		"ГОМА" - предузеће за производњу, промет и спољну трговину, Београд, Браће Крањковић 280 П.О.		Registarski list broj	1
Broj registarskog uložica registarskog suda i njegovog sedišta		1-3502-00			
Datum upisa	Oznaka i broj rešenja	Broj uplata	Naziv suda		
10.02.1993	Fi-31773/92	3 20200	PS БЕОГРАД		
Na osnovu rešenja registarskog suda izdatog na upis u sudski registar					
promena statusa preduzeća					
1 Firma i sedište preduzeća ili drugog subjekta upisa					
"ГОМА" - предузеће за производњу, промет и спољну трговину; Д.О.О.; Београд, Браће Крањковић 280 Skraćeni naziv: "ГОМА"; Д.О.О.; Београд					
2 Ostali upisi					
Rešenjem ovog suda Fi.368p/94 od 23.3.1994. godine ovom preduzeću pripojilo se Akcionarsko društvo "ГОМА 22", за унутрашњу и спољну трговину, Београд, Кара Лазара број 5., рег. ул. 1-71688-00.					
Upisuје se					
Rešenjem ovog suda V.St. 2817/95 od 26.6.1995 god. POKREĆE SE prethodni postupak za utvrđivanje uslova за otvaranje stečajnog postupka nad ovim pravim licem. I.Fi.br. 11892/95 od 21.7.1995 god.					
Rešenjem ovog suda V-St.2817/95. od 4.10.1995.godine, OBUSTAVLJA SE prethodni postupak: за utvrđivanje uslova за otvaranje stečajnog postupka nad ovim pravim licem (V-Fi.17093/95. od 23.10.1995.g.)					
Upisuје se pokretanje prethodnog postupka за utvrđivanje uslova за otvaranje postupka stečaja по rešenju III-ST. 4822/95 od 23.11.1995. (VI Fi-21770/95 od 5.1.1996.)					
Rešenjem III.St.4822/95 od 21.12.1995. OBUSTAVLJA SE postupak за utvrđivanje uslova за otvaranje stečaja. I.Fi-1121/96 29.01.1996.					
Sudski nastavak broj:				2. Registarski list	
Ovlašćeno lice popunjava samo prilog uz prijavu, a sudje prilog uz rešenje i registarski list.					
ОБРАЗАЦ: Registarski list broj 1					

"Инекс - 22. децембар", људи који су пред очима правде покрадени и понижени, који плате готово и не примају, и чији је приход од јануара до децембра 1996. износио укупно 2.000 динара. Истеривање правде много кошта, поручују им из "Гоме" и саветују да одустану, јер ће им се више исплатити.

Сви докази су на страни побуњених радника, који су ових дана, обновили поступак пред судом. Како ће привредни суд поступити и да ли ће до сада примењивати.

"Гоме" је увек у ирау: извод из регистра "фирме"

Преилед метаморфоза "Гоме": хоће ли се Привредни суд снаћи?

ван систем "ко плати више" окончати овај спор, остаје да се види. (У следећем броју: ко су људи који су се обогатили "приватизацијом")

ОГЛАС

Пословни простор СО Стари Град, Нушићева 27, расписује оглас за закуп и продају пијачних тезги и киоска на новоотвореној пијаци "Дорћол", Дунавска 26, у Београду.

За све информације обратите се на телефоне: 011- 3226-662; 3248-893 и 3224-470, или пијачниј управи на самом објекту.

**ВЛАДАН БАТИЋ,
БИВШИ ПОТПРЕДСЕДНИК ДСС-А**

Робинзон ће остати и без Петка

У чему је тајна самоубиства Демократске странке Србије, зашто је ДСС нарушила "баланс између демократској и националној", из које разлога је седница Главној одбора ДСС би ла у хотелу "Метропол", да ли се Коштуници дојодио иуч и ли није... само су нека од питања на која одговара један од оснивача ове странке иред ванредну скујитину 12. априла у Крајујевцу

Господине Батићу, недавно сте се у јавности огласили саопштењем у вези са Демократском странком Србије, њеним деловањем и грешкама. Коју недељу пре тога, пак, објављено је да сте искључени из странке. Да ли сте још увек члан ДСС-а или нисте, а ако нисте - шта значи Ваша брига за ДСС?

У јавности је дошло до пометње у вези с тим шта се догађа, зато што је сам чин тих искључења дошао изненада и на начин који не приличи странци, која има одредницу "демократска". Осим тога, један такав чин није правно ваљан, да се послужим жаргоном правника, пошто сам адвокат, док нека одлука не постане правоснажна. А зашто се ја још увек бринем за Демократску странку Србије? Просто зато што мислим да сам ја, са својим истомишљеницима остао на изворним позицијама Демократске странке Србије, док они који су сада у странци остали, искључују себе из те изворне ДСС, све под фирмом доследности. О чему се ради? Демократска странка Србије настала је на идеји "демократи за Депос" - ми смо се због идеје удружене опозиције издвојили из некадашње Демократске странке Драгољуба Мићуновића, јер је овај био против уједињења. Е, сад, они исти људи који попут мене заговарају идеју удружене опозиције, су у оквиру странке која је на таквој идеји настала - анатемисани, сатанизовани, искључени ... Према томе, нисмо ми напустили ДСС, него су то урадили наше судије и егзекутори.

Кажете да је ДСС сасвим напустила главну одредницу у Програму, а то је "баланс између демократског и националног" и спочитавате јој "понирање у салонски национализам, псеудонационализам... у свет митова и легенди". На пољу политичког прагматизма - то су врло крупне оптужбе. Чиме бисте их образложили?

Ово о чему сам мало пре говорио је пре свега стратешки концепт - удружена опозиција, док је ово што ви помињете ствар програма - баланс између демократског и националног. Ако се сећате, ми смо често интерпретирали покојног Боряслава Пекића да су то две шине истог колосека. Он је рекао, такође и "демократија и нација" - да, "демократија или нација" - не, као и то да - нити нам треба држава која ће бити демократска, док ће јој национално бити затрто, нити нам, пак, треба национална држава без демократије. Међутим, временом смо ми у ДСС-у претерали са тим националним. Све је почело да личи на псеудонационализам, онда се претерало у враћању у прошлост, претерано се иритирала међународна заједница, а претерало се и са везивањем за СДС РС. И сад - док је међународна заједница сву позорност окренула на догађања у Србији, ДСС се и даље бави некаквим јаловим надама да ће направити неку блиску сарад-

њу са СДС-ом Републике Српске, странком која је много искомпромитована, изузев Биљане Плавшић и уског круга људи око ње.

ТЕРАЊЕ ИНАТА

На то се надовезује и Ваша замерка руководству ДСС-а да су погрешно проценили значај локалних избора у Србији и недовољно учествовали у грађанском протесту. Дакле, да нису имали слуша за правовремено реаговање.

Знате, није највећа јерес изаћи самостално на изборе, али је велика јерес стално мењати опције, а при том говорити о доследности, консеквентности, принципијелности. Јер, били смо у Депосу, па смо из њега изашли, били у коалицији "Заједно", па изашли из ње. Шта је ту, онда, доследно? То само производи сумње, дилеме, недоумице, незадовољства, отпоре и доводи до оваквих ситуација какву сада имамо. Значи, увек смо некако каскали за другим. Никад се Демократска странка Србије није испрсила и одлучила да неки потез направи сама, да она нешто иницира, увек се до последњег часа није знало да ли ће ићи на изборе, ни како ће ићи - сама или у коалицији. Кад су локални избори у питању, упозоравао сам да је њихов значај изузетан. Говорено ми је да су општине развлашћене, октроисане, редуковане, немају надлежности и компетенције, па локални избори нису ни важни.

Стоји то да општине немају неке посебне надлежности, али део значајних надлежности је још увек у њима. И друго, општине надзиру и контролишу локалне медије, радио, телевизију, итд, значи битно је ко ће имати општинску или градску власт због изборне кампање. Затим, ако освојите локалну власт стварате позицију да странке нормално функционишу. И оно што је најважније - ако освојимо локалну власт, онда смо ми командант параде за следеће изборе, онда ми вршимо надзор над бирачким списковима, онда ми одређујемо бирачке јединице, бирачка места, бирачке одборе... То се није слушало, није се томе посветила одговарајућа пажња. По завршетку локалних избора, на којима је општинским одборима у последњи час дата слобода да одлуче да ли ће бити у Коалицији или не, резултати тамо где се ишло самостално су катастрофални. Тамо где су били у коалицији, одборници Демократске странке Србије учествују у власти - у Крагујевцу, Краљеву, Сомбору, Зрењанину, Вршцу, Чачку, Јагодини... Значи, показала се исправност заједничког учешћа. Е сад, уместо да се каже "они су били у праву", управо ти људи у Крагујевцу, Краљеву, Чачку, бивају анатемисани, кажњени и ти одбори распуштени. Уместо да се призна грешка, ту се манипулише неким бројевима, статистичким подацима, апроксимацијама по којима смо ми добили толико и толико гласова... У политици то ништа не вреди, нема - "лепо смо играли, па изгубили". У политици има-

те толико одборника, имате толико посланика, и толико партиципирате у власти. Све друго је празна прича. Демократска странка Србије је имала низ опипљивијих података као доказ: када је била у Депосу имала је 20 посланика у републичкој скупштини, а након самосталног изласка на изборе - 7 посланика. Да је на овим савезним изборима изашла сама, а не у коалицији, не би имала ни једног јединог посланика. То су чак и статистичари из ДСС-а израчунали. Е, па, питам се онда, ја - како је могуће рећи да је таква политика успешна? Ја сам прагматичар, сматрам да је политика посао, кога радите успешно или неуспешно. Кад га радите неуспешно, онда би требало или да се постави питање одговорности, или да се јасно каже: "Људи, криви смо, хајде да те грешке не чинимо убудуће". Не! Овде се тера инат и каже се: јесте да у општинама где смо ишли сами немамо ништа, да смо ту прошли као бос по трњу, али та политика је успешна због тога што смо добили толико и толико гласова... То је политичко самоубиство.

Све се то, ипак, споља није видело, и у свим дилемама у вези са изласком на изборе деловали сте монолитно.

Тада још није било већих неспоразума у странци. Неспоразуми су настали са народним протестом: ја сам већ првих дана упозоравао да би се странка морала активније, а то значи преко личности председника странке, укључити у та догађања. Опет је речено да је то естрада, егзибиција, да ће то трајати само неколико дана...

И све време се са врха странке говорило како они пису позвани на протест.

Можда је ту било и грешке од стране лидера коалиције "Заједно" што нису онако, куртоазно, позвали председника ДСС-а, али ја мислим да је много већа грешка што се он сам није појавио. Трбало је доћи и говорити, и убеђен сам да га нико у томе не би спречавао, и да би се ствари његовом појавом моментално консолидовале. Није ту постојала никаква анатема, уосталом ми смо у Коалицији изашли на савезне изборе, а и на локалним смо, такође, у многим градовима били у коалицији "Заједно", и тамо учествујемо у власти. Према томе, није било нормално да се гадимо од свега тога. А поготово што је, кажем, то попримило и димензије, које су у појединим сегментима биле ван странака, ван локалних избора, и ван Коалиције, значи нечег што је општенародни протест и нико није имао потребе да носи чутуру и зове неког да ту дође. Ја сам на позив нацих одбора, наших чланова који су у многим градовима били организатори окупљања, тамо одлазио. И нигде нисам дискредитовао ДСС. Али је то схваћено као јерес. Испало је да чиним нешто што шкоди странци. У неким градовима су се појављивали и неки други челници странке, додуше знатно мање него ја, и тада то није била јерес, а у мом случају је била. Чак ни то није била последња кап у чаши. Та кап била је Декла-

рација Главног одбора од 11. јануара, која се бави лицитирањем програма и селектирањем правоверности лидера других странака, док се СПС-ом не бави уопште. Док напољу све ври, ми практично пркосимо и сопственој странци, и бирачком телу, и читавој демократској јавности, и кажемо: не, то је све без везе, ми на изборе идемо сами.

САСТАНАК У "МЕТРОПОЛУ"

У међувремену објављена су два отворена писма неких бивших и садашњих чланова ДСС-а, угледних јавних личности, који су руководству странке замерили све оно о чему ћете касније говорити и Ви. Али, Ви тада нисте били међу потписницима писма. Зашто?

Прво писмо, које су потписали њих петоро, др Драгољуб Поповић, Ђоко Трифковић, Бојан Димитријевић, Ђурђе Нинковић и Љиљана Пекић, било је пре свега критика што странка није наступила у оквиру коалиције "Заједно". Онда су се они нашли на удару у ДСС-у, "одсечене" су им главе, жигосани су. Накнадно се схватило да је врло ружно да чак у одсуству искључују Љиљану Пекић која је у Лондону, па су њу поштедели, рекавши да ће је искључити кад се врати, а пошто је она то што мисли потврдила још једним писмом - опет је нису искључили, итд. Ствари постају помало тривијалне. Затим следи писмо Милана Ст. Протића, Радета Стојановића, Михајла Ковача, и још неких бивших и садашњих чланова, које је у странци примљено на крв и нож, речено је да их води "невидљива рука", и томе слично. Ти су људи, углавном су, већина њих, јавне личности, изашли су из странке без икакве драме, нису је ни на који начин дискредитовали и компромитовали, и имају

право да кажу свој суд о њој. Тим пре што тада још нико од њих није прешао у неку другу странку, и сви су још увек према ДСС-у гајили неке симпатије. Ја лично се до момента искључења нигде нисам оглашавао у јавности и дискредитовао Демократску странку Србије.

Када сам искључен морао сам да реагујем, да видимо о чему се ради, више није било разлога да се ћути. Тим пре што је у нашим гледиштима било пуно разлика, не само онај дебаланс између демократског и националног, и напуштање стратешког концепта за удружену опозицију, него и начина вођења политике, стратегије и тактике деловања странке, њене београдизације, кабинетског и салонског вођења политике, препуштања унутрашњости самој себи, све веће ауторитарности странке... Ми нисмо настали као популистичка странка, ми смо били скуп квалитетних појединаца, инвентивних, креативних, људи високог личног, моралног и професионалног дигнитета и интегритета, чије се мишљење у старту поштовало и који су учествовали у креирању политике странке, који су хтели да се питају. И ти људи су питани. Одједном се налушта та опција, и каже се малтене: "Није ДСС федерална јединица, па да се ви, општински одбори из Благаца или Куршумлије нешто питате. Имате да добијете директиву из Браће Југовића 2а, и да је извршите. Не морате ви ништа да мислите". И онда је дошло до отпора материјала. Значи, разлога има пуно, али до момента искључења из странке, дакле, када сам већ анатемисан, ја се нигде јавно нисам оглашавао, све сам износио на седницама Главног одбора, чак нисам ни лобирао унутар странке. Али, једноставно, њима је сметало што се појављујем на митинзима, што општински одбори траже ванредну скупштину... А

људи траже ванредну скупштину јер нешто није у реду. Зашто толико анатемисање одбора и људи који сматрају да нешто није у реду, и да највише страначко тело треба да утврди о чему се ради. Нико није тражио главе, нико није тражио персоналне промене, нико није алудирао на Војислава Коштуницу. Али, био је то бумеранг у ситуацији у којој је сечено све што се нашло на том путу, и где се супротно мишљење није нимало поштовало.

Одакле, ипак, толика уопрост у критиковању рада руководства странке и инсистирању на ванредној скупштини, када, очигледно у Главном одбору та мишљења не стоје? На седници Главног одбора приликом одлучивања о ванредној скупштини, наиме, добили сте убедљиву мањину (118 : 17).

Пре свега, заказивање ванредне скупштине тражило је више од трећине одбора, значи тај бонус је испуњен. Седница Главног одбора одржана у хотелу "Метропол", чији је директор председник ЈУЛ-а за Београд, Слободан Черовић (што је посебна срамота за ДСС), је и сазвана са циљем да покаже монолитност странке, њену моћ. Главни одбор ДСС-а до тада су имали кворум од око 60-70-ак људи, а сада се одједном појављује - 170 људи! Тих 100 људи нико не познаје!

Јесу ли они чланови Главног одбора?

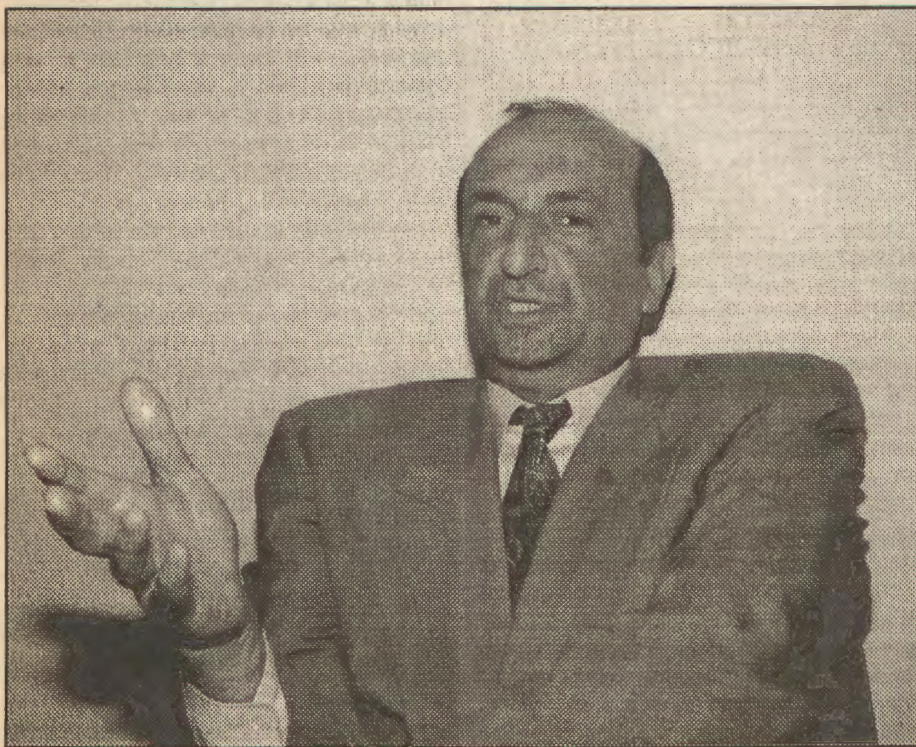
То нико не зна, јер нама су забранили да уђемо. Осим тога, они су довели обезбеђење од пет-шест људи, (из СУП-а, одакле ли, нико то не зна) ваљда се плашећи да ћемо ми доћи... А ми тада још нисмо били легитимно искључени, још

није истекао ни рок за жалбу. У нормалној атмосфери у којој се поштује демократска процедура, ми бисмо били позвани, па бисмо изнели свој став. И рекли бисмо: "Ко су ови људи овде? Они нису чланови Главног одбора!" Па бисмо онда изнели аргумент - да видимо зашто смо то ми искључени, зашто треба да се одржи ванредна скупштина, и видело би се какав је однос снага. А преко 75 посто чланова је на нашој страни, односно на страни изворне ДСС...

Како то знате?

Извршили смо анкету на преко хиљаду испитаника - и преко 75 посто њих каже: "Ово ништа не ваља, мора хитно нешто да се предузме, не интересује нас више таква

"Та ирича са анкетама је једна велика иррација. Демократска странка Србије стално добро стоји док не дођу избори. Кад дођу избори то онда пада у воду. Узалуд је то што је ДСС, и њој мом мишљењу, била јојединачно, у ираду најјача странка. Али то није материјализовано. И тих 80.000 гласова колико је добила ДСС у Београду је њобацано, и ти су мандаги њојублени."

политика..." Уосталом део људи који другачије мисли одржаће Скупштину тог дела ДСС-а - за уједињену опозицију, за коалицију "Заједно", која сад институционализује удружену опозицију, 12. априла у Крагујевцу.

ПОВРАТАК ПРВОБИТНОМ СТАТУТУ

Уопштено речено: шта се то дешава у странци, из које излазе водећи људи, чије руководство остаје у таквој мањини, понашајући се као да се ништа не дешава. Води ли то, коначно, у политички аутизам?

То се и ја питам. Очито је дошло до неких промена код самог Војислава Коштунице, вероватно под утицајем дела његовог окружења, не знам како другачије то да објасним. Присутан је тај аутизам, одређена доза ксенофобичности. Испада да Демократској странци Србије сада не ваља нико: ни друге опозиционе странке, ни међународна заједница, ни сопствени одбори и чланови... Чему то води? Па, води изолационизму, ми ћемо бити као неки Робинзон Крусо, на пустом острву, коме је само Петко остао.

Постоје оптуге да је ДСС нека србијанска филијала СДС-а Републике Српске.

Сада се у СДС-у дешавају драматичне ствари. Шта то у некој доследнијој политици досадашњег руководства ДСС-а значи? Определити се за Крајишника, а против Биљане Плавшић, која је подржала коалицију "Заједно"?

Ја увек кажем да је једна свесрпска политика исправно опредељење, поготово кад се има у виду избалансираност демократског и националног, својствена ДСС-у. Али је неисправно претерано везивање за СДС РС. Показало се да су у критичним моментима ти људи подржавали Слободана Милошевића. Част Биљани Плавшић, али ево, Крајишник је дошао и љуби скуте Слободану Милошевићу. И пашће на колена онолико колико то њему буде требало. Као неко ко није ни мислио да се треба претерано везивати за те вероломне људе, ја сам на страни Биљане Плавшић, али дај Боже да јој група оних који су под утицајем Слободана Милошевића не сломи врат! И ја се ту питам: хоће ли ДСС и даље градити будућност на сарадњи са СДС-ом који опет отворено стаје на страну Слободана Милошевића? Сто пута се одлази на Пале. Све је то лепо, али чему? Као да нам у прошлости нису претили да ће доћи преко Дрине, да опозицији сломе кичму ако дирне Слободана Милошевића, па их је он издао у Дејтону, а сад опет нешто са њим шурују. А ДСС је наивно веровала да су они демократски и патриотски опредељени, и да је наша будућност у везивању за њих. То пише у Декларацији Главног одбора ДСС од 11. јануара ове године. И каже се да ће се тој

сарадњи дати "посебне институционалне форме". Како сад, кад они већ имају "форму" са Слободаном Милошевићем?

Како схватити део ДСС-а који ће одржати ванредну Скупштину у Крагујевцу - хоће ли то бити нова странка, или она изворна, стара? И какав однос ћете имати према ономе што од ДСС-а остане на супротним становиштима?

Ми ћемо се само вратити на почетак - желимо да афирмишемо и првобитни програм, и првобитни статут. Значи - национално кроз демократско, али национално једног модерног, европског типа. Све државе у Европи су националне, и код нас постоји вештачка разлика између демократског и националног. То је једна ствар, а друга је - деловање у удруженој опозицији. Даље - ми хоћемо да постанемо странка где ће људи учествовати у креирању политике. Враћамо се првобитном статусу, где ће чланови Главног одбора бити и сви председници општинских одбора са императивним мандатом. Сад је странка структурирана према персоналном принципу: члан Главног одбора гласа по свом мишљењу, а не по мишљењу људи које представља. А увек има оних који су полтрони, лакеји, који никад неће бити против председника странке. И сад дође човек из града где 99 посто људи мисли на једна начин и учествује у овим протестима, а он на Главном одбору гласа супротно од тога, јер нема императивни мандат. Ми значи хоћемо да председнике општинских одбора у Главном одбору обавезује став њихових одбора. И онда ћемо тачно на Главном одбору видети шта чланство тачно мисли, а тада не можете грешити. Ако, пак, нећете да поштујете вољу чланства, онда с вама нешто није у реду. И тада треба да се запитате где је ваше место у политици. А та воља чланства је добро манифестована на овим протестима: 95 посто чланства ДСС-а је учествовало на њима, јер су људи сматрали да ту треба бити, и треба рушити режим, а не лицитирати до изнемоглости какви су председници других странака. Једноставно није прилика за то. Ми морамо прво Србију да демократизујемо, да бисмо дошли у позицију да се нијансама свог програма боримо за симпатије бирача и њихове гласове, у односу на друге странке.

Осим тога, ДСС би желела да едукује грађане Србије. Нема времена и нема могућности за то! Па ми немамо државну телевизију, а немамо ни довољно образовану публику да објашњавамо у чему смо ми то различити од других. Народ то неће да слуша. Народ у Србији сад види црно-белу слику: ви или они. С друге стране ви имате нешто писменију публику у центру Београда, која замагљује поглед врху Демократске странке Србије. Али, то није Србија. Србија није сто метара у круг око Теразија. Србија је нешто много другачије, док ова публика има и разне медије, и новине, и могућности да сазна, да чује, да

види. Ви можете нијансама програма и различитим политичким садржајима привлачити њене симпатије или је одбијати од себе, али оних 99 посто публике - не можете.

НИЈЕ ПУЧ

Да ли је гледајући сто метара у свој кошилук, Војислав Коштуница дошао у велику заблуду, па је верујући анкетама, које су говориле о његовој популарности, одлучио да у Београду изађе самостално на изборе?

Та прича са анкетама је једна велика играрија. Демократска странка Србије стално добро стоји док не дођу избори. Кад дођу избори то онда пада у воду. Узалуд је то што је ДСС, и по мом мишљењу, била појединачно, у граду најјача странка. Али то није материјализовано. И тих 80.000 гласова колико је добила ДСС у Београду је побациано, и ти су мандати погубљени. Ми у Градској скупштини имамо два или три посланика. То је лоше. Не можете ви рећи "супер, ми смо добили десет одборника на Врачару", а три-четири одборника су већ напустила Демократску странку Србије. Шта је ту успех? Успех је ако сте победили. Успех је ако партиципирате у власти. Тих 80.000 гласова не вреди ни пола луле дувана, јер се не учествује нигде у власти. У многим београдским општинама немате ни једног јединог одборника. То је срамота.

Какве статутарне основе ви имате да задржите странку, и шта ће бити после 12. априла?

Ми сматрамо да имамо легитимитет, да имамо вољу већине. Ми немамо легалитет.

Да ли је то, онда, пуч?

Не мора да буде пуч. Пазите, на исти начин је направљена и Демократска странка Србије. Ми смо били фракција Демократске странке за Депос. И онда смо тај свој део претворили у посебну политичку организацију. Ако не успемо да задржимо Демократску странку Србије, тај део за који сматрамо да је већински, претворимо у посебну политичку организацију. Скупштина ће да одлучи како ће се та организација звати, какве ће органе имати, какав ће јој програм и статут бити. Ми немамо право да организујемо скупштину читаве Демократске странке Србије. Ми организујемо скупштину само оног дела који је за удружену опозицију.

Пошто коалиција "Заједно" артикулише данас удружену опозицију, логично је да ми своју политичку будућност видимо у њеним оквирима.

Јесте ли Ви будући председник ДСС-а?

Мој будући политички ангажман биће у оквиру групације мојих истомишљеника који се враћају на изворне позиције ДСС-а. Каква ће то функција бити нека други одлуче.

**ВАЛЕНТИН МАТИЋ,
ПЕСНИК МОРЕПЛОВАЦ**

Одисеј са Теразија

"Мислим да се и у Холандији може нешто учинити за евројску Србију са младим и образованим људима, њуним елана, који верују у своју земљу"

Љорђо ВУК Е

Валентин Матић је један од стотине хиљада младих који је последњих година отишао у иностранство, бежећи од погубне политике овог режима. Поморску школу напустио је завршио је у Котору, а од 1989. године је трећи официр дуге пловидбе. Иако је по професији и морепловац, усидрио се у холандском граду Хелмонду. Организатор је СПО-а у Холандији. Поезију пише од петнаесте године, а недавно му је изашла прва књига песама "Клацкалица". Златко Красни, Владимир Личича и Предраг Богдановић-Ци су најпохвалнији говорили о његовој поезији на промоцији књиге, 26. марта у Кући Ђуре Јакшића. Матићеве исповедне песме су трагања за љубављу, са неколико изванредних песама, како кажу критичари, што је за збирку, поготово почетничку, сјајан знак. Један леп лапидаран стих укратко објашњава целу његову причу.

"Прво је било небо,

онда је дошла киша и ти си отишла."

Дакле, као у библијској књизи постања, Бог је прво створио небо, онда је дошла киша и, трећи чин, "ти си отишла". То је тадама у три чина, а у књизи присуствујемо трећем чину који се обнавља из генерације у генерацију од сваког од нас. Он је од Валентина Матића створио песника. Песник море-

пловац, одмах асоцира на Одисеја који пролази поред места где су певале сирене и прелази из царства Ероса у царство Танатоса. То је у преносном значењу мука стварања, два лица аниме између којих се клацкамо, љубав и смрт. Није сваком дато да чује звук сирена. Златко Красни објашњава порекло поезије код Валентина Матића и присуством "чистих" елемената. Човек на океану је изнад воде, горе је други елемент - ваздух, а загладан је у сунце - елемент ватре. Све силе природе подигравају се пред очима морепловца и нормално је да се то прелама кроз његов сензибилни микрокосмос. Његова поезија је ослобођена од разних утицаја, артизанског пример, и има драж сировог. Сам на збирке и стих на крају много говоре о суштини живота, о клацкању између добра и зла, између љубави и смрти и свих крајности које нас дотичу. А све се на крају своди на звук, клиц-клац, шкрипиниип, клиц-клац. Сам аутор о својој поезији каже: "Од када сам упознао љубав, ја живим као отворено срце. Свуда носим учење о љубави према људима, ближњима, природи, знању, свему. А моја љубав, мој светионик је жена. Жена је моје сновиђење према којој као месечар ходим".

Активни је учесник деветомартовских демонстрација 1991. године. Прича ми о дешавањима од 10. марта на Бранковом мосту, када је зауставио цип полиције специјалне

намене. О 9. марту је написао и песму, као и песму "Без речи", о догађајима после 9. марта, када је наступио рат, апатија и незнање код народа у Србији. У новембру 1991. године отишао је у Холандију: "Нисам желео да идем у ЈНА, армију комунистичког режима, која није била организована, а којој је идеологија била важнија од живота младих људи, о судбини народа да и не говоримо. Године после тога људи нису ни причали о политици, као да се све код нас догађа негде давно и далеко, као у мојој песми "Небо над оноћеним просторима". Тек су ови тромесечни протести оповргли мој песимизам, и дали ми наду у боље сутра у Србији и овај народ. Прихватање да организујем СПО у Холандији је израз моје пробуђене наде, да и сам покушам нешто. Људи много идеализују, а и тамо живе исти Срби као и овде, иста велика подељеност. Завладало мишљење да нема ко да замени овај режим. Да ли постоји неко бољи, постављају питање. Мора да постоји. Желим бар мало да проширим поље истине, да покушам да се борим против сателитског програма РТС-а, које је моћно средство у иностранству против истине. Мислим да се може нешто учинити и почети градити европску Србију са младим и образованим људима, пуним елана, који верују у своју земљу", каже Валентин Матић.

Изненадио сам се када сам са њим причао о Билећи, у чијој сам близини рођен, а он је о неким тамошњим стварима боље упознат од мене: "Тренутно сам у контакту са много људи из Билеће, и то су пре свих избеглице Муслимани из Херцеговине, који су дошли у Хелмонт 1993. године. Сада их има укупно 56 породица. У разговору са њима видео сам да није све онако како су наше новине и телевизија приказивали. Ту је пуно људи који нису желели рат са Србима, већ су се заједно борили на дубровачком ратишту против Хрвата. Веровали су у нешто заједничко, међутим, нико то није искористио и Хрвати су привукли Муслимане на своју страну, што смо ми имали, али нисмо знали да сачувамо. Причао ми је конкретно човек, Муслиман из Билеће, који је био на оснивачкој скупштини СДС-а, где је био присутан и Никола Кољевић. Појављује се Божидар Вучуровић, будући градоначелник Требиња, коме аплаудирају, "пале" га и на крају побеђује примитивни национализам. У том моменту Никола Кољевић је устао и рекао: "Ја овде немам са ким да радим", и изашао напоље. У Билећи је било 10-15% Муслимана, који су освојили 4 одборничка места, а тадашња српска власт није дозволила ни тој четворици да уђу у општину. Код Хрвата је био сасвим други случај. На пример, у Чапљини су муслиманској мањини дупло повећали број изабраних мандата и тиме махали у пропагандне сврхе. Муслимани су се дуго борили заједно са Србима, све док није дошао Шешел са својом пропагандом. Тада су видели да немају шта да траже, иако они не криве све Србе и не крију од које српске породице потичу. Лакше ми је да са њима говорим, на пример, о Равногорском покрету и о четницима, него са Србима који овде живе. То је овде још табу тема, као приче из Булајићевих филмова", каже на крају млади песник Валентин Матић.

Валентин Матић чита своју поезију у Кући Ђуре Јакшића

Космичко политичко убрзање

Дани, политички, иуни као око. То је карактеристика косовске збиље у последње две недеље. Као на траци нижу се догађаји, од којих сваки на свој начин може имати значај за будућност Покрајине.

Милош ЂОРЂЕВИЋ

Талас тероризма, који је куцао на велика врата за час је заустављен. Подигнута је у Приштини оптужница против 15 Албанаца терориста, чија су недела: дуг списак злочина - четири убијена Србина и 16 рањених. За четири године, од 1992, према оптужници, они су више пута напали припаднике МУП-а Србије и Војске Југославије, избегличке центре. Реч је о групи која је обучавана у Албанији, каже се у оптужници Округног јавног тужилаштва Приштине.

И док се терористима припрема суђење, на Косову и Метохији настављају се напади на полицију. У Подујеву је тешко рањен један полицајац, док је смрт у Глоговцу срећом избегао Светозар Барјактаревић. У сенци политичког и државног урушавања Албаније и таласа насиља који је однео преко 260 живота, остали су одложени разговори Срба и Албанаца на Брезовици. Разговори у Њујорку ће се, ипак, одржати од 7. априла. Оно што је карактеристично јесте чињеница да ће се на разговорима наћи и Момчило Трајковић, председник Српског покрета отпора. Он је практично сам себе кандидовао за разговоре, јер је, како каже, "ауентични представник Срба са Косова".

Дотле, Ибрахим Ругова "свира стару плочу", тврдећи и очи сусрета у Њујорку, да ће Албанци тамо тражити "независно и неутрално Косово". То је оно за шта се, по њему, изјаснио албански народ на Косову на референдуму и што је "политички консензус" свих странака.

"Нико нема право да погази тај договор, јер за то није овлашћен", категоричан је Ругова, који очекује да у вођењу дијалога и креирању решења за Косово кључну улогу има САД.

Како су после Брезовице пропали разгов-

Неће регију

Како овде већ бива, ДСК брзо реагује на предлоге из Србије, било да долазе из власти или опозиције.

Тврдећи да је Коалиција "Заједно" исто што и Милошевићев режим, Фехми Агани, потпредседник ДСК-а, каже:

Косово и Албанци не могу да прихвате предлог "Заједно" да Косово добије статус регије, јер то није решење за косовски проблем. Коалиција није алтернатива власти и наше резерве су оправдане.

ори у Котору, такође припремани на високом нивоу, од ових треба очекивати, ако ништа друго, "политичко загревање".

Оно би могло бити од значаја, јер је очигледно да се то што је иницирано потписима Милошевић-Ругова не остварује. Обе стране тактизирају. Албанцима је посебно уздрмана позиција после урушавања власти у Тирани.

"Ми смо очекивали хаос у Београду, а види шта нам се деси у Тирани", говори један педагог Албанац, чиме изражава суштински однос и виђење својих сународника о политичким врењима "на брдовитом Балкану".

Њујоршки разговори се могу посматрати и у светлу унутрашњо-политичке платформе Коалиције "Заједно", која предвиђа децентрализацију Србије и статус регије за Косово и Метохију. Најзначајније у томе јесте да се одустане од шеме: покрајина - република, која је постала клише изван које нико не размишља.

У таквој ситуацији прослављена је и осма годишњица територијалног и државног јединства Србије, односно Дан државности.

"Србија је исувише уморна од вишедржавља и вишезакоња на својој територији и има исувише горка искуства са државама у држави да би могла да помисли на враћање Устава из 1974. године, а камоли да размишља о некаквим специјалним аутономијама, протекторатима и другим специјалним статусима", изјавио је тим поводом Живорад Игић на свечаној седници Скупштине града Приштине.

Уочи прославе Дана државности, два месеца после терористичког напада на њега и возача Николу Лалића, салечења из Београда се вратио ректор Универзитета у Приштини др Радивоје Паповић. Испред Ректората су га дочекали студенти и професори.

"Поново смо на окупу испред овог великог српског храма који твори и збори свим оним порукама које утврђују наше биће. Зле намере нас само утврђују", истакао је Паповић, подвлачећи решеност "да на нашем

Одговорност

После убиства двојице Албанаца у Клини и рањавања полицајца Бранислава Миловановића у Подујеву, одговорност је преузела "Ослободилачка војска Косова", саопштењем број 32, које објављују гласила на албанском језику.

буде наше" и да неће имати "поштеде", односно да ће се одмах укључити у рад Универзитета.

"Први задатак биће организација скупова о српском тројству и о компјутерима", подвукао је ректор Радивоје Паповић.

Од чињеница које карактеришу политичке дане у Покрајини, пуне као око, издвајају се и ове:

Иако је од избора прошло више од четири и по месеца, у Вучитрну није конституисана нова општинска власт, па принудна управа, уведена пре 14 месеци, још траје. Од 35 одборничких места, социјалисти су освојили 25. Међутим, и поред више покушаја, не успе-

У манастир

Момчило Трајковић и Владика Артемиде позивају учеснике разговора у Њујорку, да дођу у Дечански манастир и договоре се о минимуму државних и националних интереса. Писмо је упућено Вуку Драшковићу, Зорану Ђинђићу, Душану Михајловићу, Драгољубу Мићуновићу, Душану Јањићу и двојици социјалиста (?).

вају да се сложе око тога коме да повере водеће функције.

У решавању поспрнуле привреде у Покрајини, како нема нових идеја и решења (показало се да су бројке о порасту производње биле лажне), посеже се за старом мером: издвајање одређеног процента и формирање Дирекције за развој, која је једном већ укинута.

СЕОБЕ: ТРИ СРБИНА НА ДАЛЕКОМ ИСТОКУ, А О ЖЕЛЕЗНИЦИ ДА И НЕ ГОВОРИМО

Ми ћемо се вратити

У суботу, 16. августа (по старом календару) 1897. године, на руско-кинеској граници, на реци Ушу, свечано је обележен почетак радова на Источној кинеској железничкој прузи (ИКЖ). Компанија која је израдила пругу била је мешовито руско-кинеско акционарско друштво - формално. Фактички, Компанијом је управљала руска влада. На свечаности, руску страну су представљали Александар Југовић, Дејан Суботић и Дмитриј Хорват.

✍ Игор ЂУКИЋ

Г.Б. Мелихов у својој књизи "Манџурија - далека и блиска", пише: "Југовић Александар Јосифович (1842 - 1925) - велики руски инжењер, из угледне српске породице, која већ дуго живи у Русији. Завршио Технички краљевски колеџ у Лондону (1865). Радио на припреми изградње пруге Поти - Тифлис. Главни инжењер на изградњи пруге Кишинев - Јаси. Године 1877, у време Руско - турског рата, начелник инжењерског одељења транспортног одеља дејствујуће армије. Учествовао у изградњи Југозападних пруга. Почетком 80-тих руководио изградње Закаспijske пруге. Учествовао у припреми изградње пруге Константинопољ - Багдад. Од 1882. до 1897. године главни инжењер пруге Рјазань - Урал, а од 1897. до 1903. године главни инжењер Источне кинеске железнице, где су велико знање и организаторске способности овог великог стручњака у потпуности дошли до изражаја. После завршетка ИКЖ, А. Ј. Југовић са породицом сели се у Петербург, одлази у пензију, али до краја живота одржава везе са својим бившим сарадницима у Харбину. У харбинским школама додељивана је стипендија која је носила његово име.

Цртице за портрет: крупан, пуначак, добродушан, увек одлично избријан, кратки бркови, брада "а ла Хенри IV", огромна енергија, којом је надахњивао сараднике. Говорио је руски с приметним енглеским акцентом. Обично се појављивао у грађанском оделу. Није се растајао од бројаница које је стално пребирао. Умео је тачно да оцењује људе. Волео је да буде ироничан, понекад заједљив ("енглески хумор"). Био му је својствен саркастичан, рески тон. При том, демократски, једнак однос према људима из најразличитијих слојева. Човек који је управљао десетинама милиона рубаља у злату, који је морао

да "створи" трговца или предузимача "ни из чега" (стр. 46-47).

СРБИН МЕЂУ РУСИМА У КИНИ

Дело којим је руководио Југовић било је уистину гигантско: за шест година изграђено је 3.189,26 км пруге, 107 станица, четири нова велика града: Даљин, Порт-Артур, Манџурија и Харбин. Пруга и околна територија налазиле су се под управом Компаније, која је имала своју полицију и судове.

Мелихов пише: "Како су се решавали спорови између руских и кинеских поданика у зони ИКЖ? Решавали су се помоћу институција којима се с правом поносио њихов оснивач А. Ј. Југовић... Успешност ових институција потврдила је сама историја: основане 1899. године, деловале су у зони ИКЖ до априла 1920, тј. преживеле су револуцију и распад Руске империје" (стр. 48).

Други човек на поменутој прослави био је Дејан (Ивана) Суботић, рођен у Бечу, 1851. године. Племић Аустријске империје. После гимназије у Загребу, наставља школовање у Русији, у кадетском корпусу. Узима руско држављанство, завршава Академију Генералштаба. Учествовао у Руско - турском рату. Ордени: Светог Станислава III степена, румунска звезда IV степена с мачевима, медаља за форсирање Дунава и за учешће у рату с Турском, српски Таковски крст, сребрна медаља за храброст и за кампању 1878. године.

Године 1897. постављен за генерал-губернатора Приморја. Почасни козак и атаман козачких одреда Приморја. Године 1900. начелник Квантунског полуострва. У време "боксерског устанка" командује руском армијом у Кини. Југовић у то време организује успешну одбрану Харбина од напада кинеске регуларне армије. Пред Руско-јапански рат, Суботић је генерал-губернатор Приамурја. И. Попов је записао разговор где Суботић тврди да

ће рат с Јапаном бити катастрофа: "Ја ћу Господару изнети своје мишљење, мада тешко да ће од тога бити неке користи" (стр. 177).

Године 1905, налазимо га на месту генерал-губернатора Туркестана. Акакије Акакијевич је у то време био колонијални службеник који се за све нанесене неправде светио беспомоћнијим од себе. Суботић га је отпустио и овај га опањава: "Авај! Тадашњи министар војни, генерал Редигер, није нашао у читавој Русији достојног руског човека, него је за генерал-губернатора Туркестана поставио генерала Суботића, који је по пореклу Србин" (Федоров, стр. 889).

Протестујући против политике државног терора, Суботић 1905. напушта државну службу. Повремено пише за новине, коментарише руску политику на Далеком истоку. Године 1908, у Санкт-Петербургу објављује брошуру "Амурска железница и наша политика на Далеком истоку". Између осталог, пише: "Кад се већ бринемо о части и достојанству, о дисциплини и војничком духу у армији, корисно је увек имати у виду да у наше време, када се свуда буди свест народних маса и критички однос према политици владе - ништа тако не деморалише армију као несрећно започет, бесмислен и бесциљан рат, жији смисао народ не разуме и који није у складу с историјским традицијама и вековима стварним идеалима. И ми, с нашим "експериментима" на далеком истоку, требало би да будемо веома опрезни: треба се бојати да ако пошаљемо на Далеки исток милион добрих руских војника, не добијемо назад милион гневних људи...

Велика ствар је част и достојанство народа, нације! Али, и ту не треба мешати жаст и достојанство народа са самољубљем или жастољубљем појединих лица. Тим пре их не треба мешати са интересима лопова и пљачкаша државне благајне, којима је сваки рат користан, независно од његовог резултата за народ и државу...

На крају та повремено истицана парола: "Владавина на Тихом океану!". Ја уистину не знам по чему је та парола паметнија од пароле: "Диктатура пролетаријата!" ..."

Трећи човек на поменутој прослави, Дмитриј Леонидович Хорват (1859, Кременчуг - 1937, Пекинг) - гле чуда, није Србин. Пишу да је из старе руске племићке породице. Очито да је у питању грешка коју ће српска поправљачка историјска школа лако исправити.

Завршио Инжењерску академију Николајева. Учествовао у изградњи пруга у Средњој Азији. Да би у потпуности овладао професијом, радио је на свим местима, почев од помоћника машиновође. Године 1895. постављен за начелника Усуријске железнице. После завршетка ИКЖ постављен за начелника Усуријске железнице. Године 1899. начелник Закаспijske железнице. После завршетка ИКЖ постављен за начелника и шеснаест година руководи овом специфичном творевином. Ста-

новништво зоне ИКЖ назвало ју је "Сретна Хорватија". Кинези из Харбина су му још за живота подигли споменик с натписом на кинеском и руском језику: "... Европа и Азија су у вези одавно, али природа ових веза је била чисто службена... С изградњом пруге, када је велики руски Господар пре десет година поставио на чело цивилне и војне власти на Далеком истоку генерала Хорвата, обе наше нације су се ујединиле у једну... Такви славни државници као Бизмарк и Линколн нису знали речи великог философа: "Умеће одржавања добрих односа са суседима - велики је дар", и држећи се егоистичног принципа "националног интереса" чинили су велику грешку. Генерал Хорват је схватио речи философа и поступао је "опрезно, праведно и непристрасно"...

Овај споменик постављен је генералу Хорвату да би светла успомена о њему живела вечно у кинеском народу и преносила се с колена а колена."

Хорват није био једини Србин у Харбину. Дописник "Журнала министарства правде" пише о Харбину пред II светски рат: "Тамо се могу срести представници свих европских народа, закључно са Црногорцима, Србима и Португалцима" (Мелихов, стр. 300).

ОСТАО СВЕТИ НИКОЛА

Аутор руске поитике на Далеком истоку био је гроф С. Ј. Вите (1849-1915). Тајна успеха његове политике на Далеком истоку вероватно је била у томе што се држао принципа "са Кинезима - братски, а са Јапанцима - попола". На несрећу, оваква политика није одговарала интересима "Руског шумарско-индустријског друштва", које је проширивало своју делатност и на територије које су Јапанци сматрали својом интересном зоном. Један од крупних акционара ове компаније био је неки Безобразов, државни секретар Николаја II. И шапће Безобразов на ухо цару: "Који, бре, Јапанци! Шта ми има с њима да делимо? Мићемо њих, бре, у море да бацимо!"

И превари се цар и изгуби Кореју и Манџурију, а после и царство, и круну, и главу.

Совјетска Русија продала је Источну кинеску железницу Јапану. Продала је за мале паре - Јапанци су и тако већ окупирали Манџурију, а у приватну својину болшевици и тако нису веровали. Руски Харбин живео је и под јапанском окупацијом. Три генерације "белих Кинеза" (по класификацији америчке имиграционе службе) рођене су тамо, завршавали гимназије и факултете, радили на железници, ишли у цркве и ресторане, на хиподром и велодром, објављивали своје стихове у месним часописима. И тако до 1945. године кад су дошли "браћа Словени" (како су их Харбинци иронично називали). "Браћа Словени" су покупили "своје" и отерали их у Сибир.

Тако се завршила полувековна "руска епизода" у Манџурији. Резултат је био не-

очекиван: земља која је некад припадала Монголима, највећим освајачима у историји; домовина Манџура, двомилионског народа који је владао тридесет пута бројнијим Кинезима и читав век заустављао излазак Русије на Тихи океан, народа од кога је практично остало само име; земља за коју су се пола века тукла два моћна царства - руско и јапанско - на крају је припала онима на које нико није озбиљно рачунао.

Малим жутим људима који су радили, трпели и ћугали.

Кинези су народ најбројнији.

Од "руске епизоде" у Манџурији остали су руски градови, насељени Кинезима; остао је свети Никола, кога харбински Кинези зову "старик-вокзала", и пале му свећу да им се нађе у путу.

Остао је валцер "На брежуљцима Манџурије".

"... И ми ћемо се вратити." - каже песма.

Аутор се посебно захваљује господину Владимиру Соколову из Владивостока, магистру историјских наука

ДР РАДИСАВ ЦЕЛИЋ

адвокаат

ЗБИРКА ОБРАЗАЦА

ЦЕЛОКУПНО ЈУГОСЛОВЕНСКО ПРАВО У ОБРАСЦИМА

(ПРИВАТНЕ ТУЖБЕ, КРИВИЧНЕ ПРИЈАВЕ, ОПТУЖНИ ПРЕДЛОЗИ, ОПТУЖНИЦЕ, МОЛБЕ ЗА ПОМИЛОВАЊЕ, МОЛБЕ ЗА УСЛОВНИ ОТПУСТ, ПРЕДЛОГ ЗА ПОНАВЉАЊЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА, ПРЕДЛОГ ЗА ДОПУНУ ДОКАЗА, КРИВИЧНА ЖАЛБА, ЗАХТЕВ ЗА ЗАШТИТУ ЗАКОНИТОСТИ, ЗАХТЕВ ЗА ВАНРЕДНО УБЛАЖАВАЊЕ КАЗНЕ, СВЕ ВРСТЕ ГРАЂАНСКИХ ТУЖБИ, ВАНПАРНИЧНИ ПРЕДЛОЗИ, ПОДНЕСЦИ У ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ, ПОДНЕСЦИ КОД УПРАВНОГ СПОРА, ПОДНЕСЦИ У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ, ПРЕДЛОЗИ ЗА РАСПРАВЉАЊЕ ЗАОСТАВШТИНЕ, ЖАЛБЕ У ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ, СВЕ ВРСТЕ УГОВОРА, ТЕСТАМЕНТИ, ПУНОМОЋЈА (ГЕНЕРАЛНО И СПЕЦИЈАЛНО) КАО И СВЕ ВРСТЕ ПРИПРЕМНИХ ПОДНЕСАКА У ГРАЂАНСКОМ И КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ)

ЧЕТВРТО ИЗМЕЊЕНО И ДОПУЊЕНО ИЗДАЊЕ

Краљево, Хајдук Вељка 6, тел. 036/ 21926 и 22016

Времена ускраћености

Миливој Анђелковић: "Источни рукопис - њоро(ди)чне и друге приче с епилогом", Ајостроф, Београд 1996.

Милсав Савић: "Ожиги тишине", Светлост књижа и Рашка школа, Београд 1997.

"Од онога што налазиш, вредније је оно што тражиш"
Миливој Анђелковић: "Врч Светој Ђорђа"

Чини се да универзални исказ из једне од прича у књизи "Источни рукопис" Миливоја Анђелковића није само глобална метафора о трагању за смислом живота, већ један од темељних принципа у осетљивом послу књижевнокритичког вредновања. Од вредности текста, откривених у једном слоју приповедања, важније је трагање за дубљим и мање читљивим значењима и мотивима да се безмерје живота и могућих интерпретација у облици у коначност одређеног рукописа/књиге.

"Источни рукопис" је збирка само на први поглед различитих прича (различитих по тематици, наративном поступку, дужини, временском ситуирању) које поседују унутрашње јединство, засновано превасходно на пишчевом поимању времена као својеврсне "вечне садашњости". Следствено томе, истинска садашњост или реалност многоструко је доведена у питање као непоуздан, нечитак и несазнатљив исечак времена који нас апсорбује, заводи, па и терорише обиљем својих манифестација. Јединство се, потом, остварује и опетованим уверењем, или спознајом немогућности да се приповедањем докучи пуна и права истина о било чему, као ни њен упорно узмичући и вазда измичући смисао. Јединство се, на крају, сугерише и помним компоновањем прича у целину књиге, и везом краја са почетком (1-3-1-3-1). Оне краће су, условно тематски, груписане у два циклуса ("Поро(ди)чне приче" и "Доба иницијација"), на два пола животног искуства, од којих је оно које мотивише први циклус лично, а оно које карактерише други опште.

Ако је икада и био целина, свет то већ одавно није; сан о целовитости, на који сећање чувају митови и легенде, пренет је у уметност, књижевност наполе, као изазов и недостижан идеал. Прича је, сугерише Анђелковић, сненање којим се од заборава краду фрагменти сећања и обликују у нову стварност, паралелну са постојећом, згус-

нутују и напетију, организованију од саме реалности, на чему и почивају њена моћ и утицај. Приповедач је творца облика, онај који преображава кроз форму; он је призма кроз коју се прелама виђено, запамћено, научено али и заборављено знање о свету. У приповедачу у сваком тренутку делују најмање две, супротстављене или усаглашене личности: она која би да држи под контролом свесно одабране нити приче и да их доведе до жељене форме и савреног облика, и она коју деконструкцију претпоставља конструкцији као тежи, сложенији, изазовнији пут кроз лагуме подвести и наслућивање ирационалних елемената приче.

Анђелковић прихвата основне

теоријске постулате постмодерног приповедања као поглед на свет (односно према историји и документу, фрагментарност, односно према истини, промишљање стваралачког процеса као битан елемент приче), али их у приповедној пракси примењује рационализујући њихова значења и домете, лишавајући их екхибиционистичког и одвећ спектакуларног карактера, претеривања каквом су склони радикални постмодернисти. Суштина начела "Источног рукописа", имплицитна у краћим причама, експлицитно су изражена у трима дужим приповеткама, од којих две, нимало случајно, уоквирују целину као почетна и завршна ("Забрављена прича о Илији Гарашанину" и "Епилог или ветар звани кошави"), а трећа пресеца претпостављену целину, врхућећи у средишту рукописа тајном сопствене недоречености и непредвидљивости, сведочећи, чини се, о најдаљој тачки узмака ван рационалне контроле приповедача ("Сутина у Африци").

Три поменуте приповетке, између осталог, варирају и три различита односа према документу (прва - историјском, друга - уметничком, трећа - животном) као полазишту извесне објективистичке перцепције стварности која, по правилу, завршава у релативизму или субјективној интерпретацији условљеној памћењем (заборавом), контекстом, тачком гледишта. Отуда и историјски документ (какав су одломци из Гарашаниновог "Начертанија" и преписке са виђеним људима свога времена) открива своју релативну постојаност, актуелност у новом контексту и времену, функционалност у другачијој равни којој (више) није циљ историјска истина, већ (сно)виђење судбинских прелета на временском плану. У природи уметности није да верификује вредност документа по себи, нити његовог значаја у свом времену, већ да га (де)мистификује и на различите начине употреби у креативне сврхе.

Најсложенија и најамбициознија у искорука ка неухватљивим световима (не)могућних паралелизама заснованих на више равни (од игре са подударношћу имена и судбина до мешања простора и времена), јесте прича "Сутина у Африци". У њој су трагови готово свих ауторових поетичких, животних и интелектуалних преокупација, она је приповедна демонстрација ауторове слутње да свет почива на корелацијама и када су оне егзактно недоказиве; да битно и небитно, велико и мало, познато и непознато, признато и непризнато утичу једно на друго и размењују неуништиву енергију, у којој потом препознајемо судбину, случајност, нужност, логику и нелогичност...

Анђелковићеве приче су у пуном смислу те речи артефакт урбане прозе, и у једном се свом битном слоју могу сматрати београдским причама. Твори их нешто што бих назвала београдским духом, тако да аргумент да се већина и фабулом одиграва у Београду има тек другостепени значај за овакво њихово одређивање. Београд са својим неизбројивим брдима је у њима на длану, као мизансцен и подразумевајући оквир, али превасходно као духовност, као знак поднебља, као спецификум који и не мора да буде именован да би се непогрешиво разазнао. Таква, еминентно београдска (и недвосмислено ис-

йочна) jeste и завршна прича збирке "Епилог или ветар звани кошава". Док кратке приче прате понеку од нити Анђелковићевих приповедачких и поетичких опсесија - сажимајући их колико због захтева жанра, толико и због пишчеве склоности ка сажетости као важном елементу уметничке експресије - ова приповетка сабира у себе (као уосталом и оне о Сутину и Гарашанину) бројне нити пишчевих интересовања и сплиће их у једно од могућних целина којом поједнако владају разум и интуиција, веродостојне и измаштане чињенице, временски проток и вечност. Кошава као истина и тајна, мерило и безмерје, знак и предзнак, природна појава и коб, библијско чистилиште и демон зла којег би требало вратити у боцу, по мени је једна од метафоричких и симболичких вертикала "Источног рукописа". Свакако не једина (Анђелковић настоји да му приче немају једну кулминативну тачку као ни само један неочекиван обрт), али можда најсложенија.

Чињеница да је за јунаке свог најновијег романа "Ожиљци тишине", поред биографски нешто измењеног себе, Милисав Савић одабрао два највећа српска писца овог века, Иву Андрића и Милоша Црњанског, као и вешта медијска кампања (интервјуи, објављивање одломака у дневној штампи), свакако ће пробудити интересовање широке читалачке публике. Глад за биографским детаљима и пикантеријама из живота познатих и славних личности, појава је са којом се сусрећемо на сваком кораку. Читава једна индустрија - махом трач и кич књига, филмова, новина, ревија - почиња на тој глади и добро живи од ње.

Никада ме биографије великих људи, у смислу чепркања по њиховој интими и разголићавања њихове дубоке приватности, нису занимале више од биографије било ког обичног човека, што практично значи да ме нису занимале уопште. Не спорим да биографски метод може протумачити многа уметничка дела или неке слојеве тих дела, али он никада неће дати одговоре на питања вредности, једина права питања која се у вези са делима постављају. Не мислим да са смрћу великана могу да престану обавезе њихових евентуалних биографа да буду деликатни, морални и одговорни према онима који су у извесном смислу жртве њихове радозналости, воајерске страсти, глади за скандалозним открићима и сличних порива, какви се онда проглашавају научно-истраживачким радом, објективном научном дисциплином, а у нашем случају - књижевном историјом.

Занимљивије од питања ко су јунаци романа "Ожиљци тишине" jeste питање зашто су то два великана српске књижевности, контроверзних биографија које су Савићу послужиле да створи јунаке е да би ови својим поступцима попуњавали простор слутњи, нагађања, могућности и евентуалних решења празнина и тајни у званичном биогра-

Милисав Савић

Ожиљци тишине

фијама Иве Андрића и Милоша Црњанског. Које и чему таква прича треба, и да ли она својим значењима носи нешто више и битније, општије од примитивне радозналости, како су волели, мрзели, страховали, живели и умирали велики мајстори пера?

Има неке храбрости, провокативности, моралне будности у постављању питања ове врсте и на начин на који то чини Милисав Савић, мада се може рећи и да су то питања накнадне памети, од оне врсте какву деца никада не стигну да поставе својим биолошким или духовним родитељима, као што се може рећи да одговоре ваља тражити у делима, а не у животу "прозваних" ауторитета. Али има и неке перверзности, некрофилије, неукуса у инсистирању на тајнама које су знаменити људи желели и имали право да понесу са собом у гроб, попут свих других обичних људи. Књижевност има право на све; можда би се чак могло рећи да она ништа друго и не ради изузев што обелодањује тајне живота и умирања. Али морам рећи - по цену да будем погрешно схваћена - како су ми се једнако гадиле кафанске приче о последњим данима и сатима живота Иве Андрића, Милоша Црњанског и многих других, као што су у мени изазвале мучнину неке странице у Савићевом роману. Први пут помишљам да књижевни јунаци ваљда зато и постоје да се заштите идентитет и интегритет стварних људи - барем у (ван)брачном кревету и на самртној постели - који, познати или не, некако морају живети и некако морају умрети, што није нимало лако.

Већ одавно Милисав Савић промишља теоријска, естетска и морална питања књи-

жевности, њене улоге и (не)моћи у казивању истине, истеривању правде и творењу лепоте. Његова каснија дела ("Хлеб и страх", "Фуснота" и "Ожиљци тишине") заправо и јесу покушај практичног одговора (конструкцијом, причом, стварном или пародичном шетњом кроз различите жанрове, избором наратора или јунака) на питања смисла, могућности, граница, слобода књижевне уметности. "Прича која се није дала испричати" није нимало случајно нека врста додатка, апендикса, кључног и резимирајућег прилога роману "Ожиљци тишине"; она је поетичка исповест и поетички кредо, итинераријум прилично замршеног, али и доста логичног пута којим је у својим менама пролазила Савићева књижевна мисао. Од вере да се писањем може утврдити истина, или "обавити посао богиње Правде", до презира према мемоарској литератури као ординарној лажи и става да "књижевност није и не сме да буде ником судија, па ни накнадно".

Прешавши пут од стварносне до постмодерне поетике (оба термина употребљавам условно), и назвавши своје раније веровање у циљеве књижевности својим грешкама, Савић заправо задржава све елементе пређеног пута и искуства као елементе свог приповедачког изражавања, само што им мења

предзнак, а тежиште ставља на свеprisутност сумње као врхунског стваралачког принципа. Тежину сумњи Савић преобраћа у неподношљиву лакоћу причања, исцеканог на фрагменте који не беже од понављања, баналности, фриволности, језичке огољености. Сету, страх, зебњу, укусу промашености, пролазности, незнања и бесмисла, Милисав Савић ниже у горке пилуле које потом распоређује у неку врсту циклусне хронологије ("Свакој причи се, привидно, зна почетак и крај."). Тако "Ожиљци тишине" са више извештачених него стварних разлога почињу и завршавају у турском затвору у Истанбулу. Јасна алузија на "Проклету авлију" до границе када престаје бити алузија и постаје формални оквир приче.

Ако је циљ у лакоћи изрицања тежине - живота, интелектуалног ангажмана, притисака историје, политике, самоће, егзила, страхова - онда се може рећи да је Савић постигао одиста ефектан рецепт за заводљиву лакоћу. Да ли је у питању (само)одбрана, мудрост, површност, екхибиционизам или напросто жеља да се буде веома читан и веома присустан у разговорима који иду од хвале до оспоравања? Ово су питања на која би Савићев јунаци одговорили мудрије од мене. Не могу, међутим, прећутати једно логично питање: каква ли ће бити питања која ће једнога дана, заведен сличном лакоћом и романсијерском методологијом, поставити Милисаву Савићу и његовим књижевним савременицима неки будући јуноша литерата, ка да га школе бриге средовечног ствараоца.

Исто и слично

Донка МИХАИЛОВИЋ

Власници и директори неких тв кућа, до скоро режимски људи, ових дана постају жртве и јунаци у одбрани својих телевизија. БК Телеком, месецима "политички незаинтересована" телевизија, одједном усред грађанских и студентских протеста мења свој информативни програм постајући "једина независна и истинита" тв станица. Одушевљено прихваћена од гледалаца а дрско нападнута од Фамилије, ова телевизија оштро креће у борбу за свој опстанак, не налазећи за сходно да јавности, од које очекује и добија подршку, објасни зашто је до одређеног тренутка била "спречавана" да објективно информише и зашто је и како решила то да промени. Уместо објашњења, власник БК Телекома **Богољуб Карић**, почиње "игру" око своје евентуалне кандидатуре за председника Србије. Јавност забављена нагађањем хоће-неће г. Карић бити кандидат, заборавља на проблем првобитног и дуготрајног послушничтва Фамилији, те да ли после отржењења и извлачења из њеног загрљаја може опет наступити период пијанства и враћања у фамилијарни загрљај...

Спортски СОС канал, који се емитује на фреквенцијама ТВ Студио Б, поднео је тужбу Суду против ове тв куће тврдећи да уместо плаћања дугова она чини све да

забрани рад СОС каналу. Студио Б пак тврди да је СОС канал тај који има неизмирене дугове. Но, читава прича превазишла је финансијске оквире када је директор СОС канала, **Драгиша Ковачевић** на конференцији за штампу непрестано инсистирао на бризи "шта ће Студио Б, за кога сви желимо да буде демократски, радити даље" и на "опасној одмазди" нове гарнитуре са г. **Остојићем** на челу.

Драгиша Ковачевић је човек који је пре пет година, када је Фамилија растурила НТВ Студио Б, учинио све да растурачима помогне прихватајући директорски положај безобразно понижене куће. Тада се борио за демократију "уживо" улетевши у студио отимајући спикеру папире и прекидајући Вести, те подржавајући програм који више нико није гледао. Драгиша је јавности објаснио како г. Остојић жели да укине СОС канал, концизном демократском чињеницом: "Остојић је урадио једну ствар која не доликује човеку који треба да буде на челу куће која је пионер и промотер демократије. Ја знам да је он живео у Америци, шта је радио то ако некога интересује може и да сазна, то је његова потпуно приватна ствар и не бих се томе подсмевао, међутим Остојић у намери да прекине емитовање програма је издао наредбу да СОС канал не може да изнесе опрему са 19 спрата да сними прилог."

Не желећи а ипак износећи потпуно приватне ствари, Драгиша је могао макар напоменути зашто је, како га је и сам назвао, изванредан новинар као Остојић отишао да преживи возећи такси по Америци. Да ли је отишао управо потпомогнут људима као што је Драгиша који онда нису видели ни трага од опасне одмазде и гушења демократије...

У тренутно популарној "борби за отворене медије" БК Телеком је у свом студију окупио представнике леве коалиције и опозиционих партија. Уплашени да ће се такве емисије наставити и да ће опозиционари долазити све припрем-

љенији, а другови **Матковић** и **Ристић** све више тонути у фамилијарној демагогији, РТС организује исту емисију, али остаје ускраћена за госте из ДСС, ДС и СПО. Обе емисије изазивају згражавање гледалаца због невероватне некултуре, агресивности и лицемерја већине учесника у разговорима. Уместо пажљивог слушања саме приче, гледаоци се забављају споредним стварима, ко је нервозан, ко лomi прсте, ко се врпољи и чешка, колико се **Матковић** и **Ристић** нежно додирују. Колико је гледалаца уопште запамтило да је **Матковићу** у студију БК јавно откривено да у пословнику о паиелу у чл. 12 јасно пише да одлуке нису обавезујуће, а да је он два дана након тога у студију РТС опет тврдио да су одлуке панела обавезујуће? Колико је гледалаца схватило да **Матковић** окривљује БК Телеком за спољни зид санкција? Колико гледалаца је схватило да **Ристић** јавно прозива и председника **Милошевића** тврдећи да сви политичари морају изаћи у јавност, па и путем медија причати и објашњавати шта, како и зашто раде то што раде? Колико гледалаца је схватило да стари лисац **Шешел** у БК више плује по власти, а на РТС по опозицији? И када ће, на крају крајева, сами опозициони представници схватити да у такве емисије морају долазити хладне главе са унапред припремљеним аргументима и само аргументима, а не исхитреним и ниподаштавајућим речима нападати оне чији је ментални склоп прост, безобразан и агресиван...

Колико су илузорне све приче и сва надања да ће се РТС отворити за демократски дијалог и истинито извештавање за време владавине Фамилије показала је и сама емисија о медијској слици Србије. Водитељ емисије, видно тужан што представници ДСС, ДС и СПО нису дошли у студио, прочитао је саопштење ДСС о разлозима недоласка, те рекао да је саопштење "ДС слично", а да СПО није упутио никакво обавештење. Од толике туге водитељ РТС демократски је превидео да слично није исто и да је и из СПО упућено писмо о разлозима због којих његови чланови неће учествовати у оваквим емисијама...

Чак је и бенигна Хроника кратког и документарног филма, емитована 27. марта, десет минута иза поноћи показала "извесну" затвореност РТС. Иако су те вечери на Фестивалу буру аплауза изазвала само два филма о тромесечним протестима у Србији, један у продукцији Радија Б92, други у продукцији БК Телекома, у Хроници РТС то ни једном речју није било споменуто. И док се чак и залудним ноћобдијама буду ускраћивале информације, а РТС се бавила новом кампањом за Милошевићево наименовање за председника Југославије, о слободним и демократским медијима стварно могу само да "расправљају" **Матковићи**, **Ристићи** и **Милентијевиће**...

Ванземаљци из подземља

Јелена ЛЕНОЛД

Постоје две теме о којима нипошто не би требало рећи ни речи у овом тексту, једноставно зато што нема новина које их већ нису прежвакале до непрепознатљивости. Прва тема је сукоб Ђетића Мила и Момира, а друга, наравно, траљави, премда устрајни, покушаји медија да организују нешто што ће личити на округли сто.

А опет, како је уопште могуће не поменути их?! Сви су они из исте приче, види се то по брковима. И Момо у Црној Гори, и Љубиша Ристић у студију, док нервозно добује прстима по столу.

Новинаре је, наравно, највише интересовало зашто лидери Коалиције ЗАЈЕДНО нису дошли на РТС, да се виде са тандемом Ристић-Матковић. Нико се изгледа не чуди што их није било толико дуго, сви се чуде што их баш *сад* нема, кад их се Матковић толико ужулео. Нико се не пита хоће ли се пр-

никада ништа. Јер, кад смо једном увели у своју политичку праксу *lex specialis* као принцип деловања, опростили смо се од памети, а богме и од правде. Један *lex specialis* доказ је да ће режим на исти начин поступати у сваком следећем случају. Тераће, дакле, сваку своју свињарију докле год је то могуће, лагаће, вараће, крашће, уцењиваће, подмићиваће, претиће, изврдаваће, одуговлачиће, кривотвориће - и све то на очиглед целог света. (А и тај свет - што би рекао коментатор из моје омиљене радио-емисије "Недељом у десет" - нема друга посла него се као Вашингтон уби бринући за пожаревачки Бум-радио. Што ти је малер, да те западне докони и залудни Вашингтон.) Па и кад помислимо, сви скупа, да су дотерали цара до дуvara, они ће се богме још мало напрегнути, не би ли цар некако, неозлеђен, прошао кроз дувар, као да је, боже ме опрости, дух а не само обичан цар, и као да никада познату узречицу о цару и дувару нису ни чули. Е, кад се ипак испостави да цар кроз

во, по правилима лепог васпитања, неко извинити опозиционарима за све оне женевске виле, паљанске печене волове, албанску дрогу, немачке грофице нимфоманке, лову страних шпијунских организација, за оно љуто издајништво, за фашизам, за тероризам... Или би све то сада требало заборавити и отићи тамо, у тај студио, насмејан и елгантан, и још приде персирати Љубиши Ристићу!? Или, далеко било, Урошу Шуваковићу! Мада, није лоше решење ни Наташа Гаћеша.

Они нек пошаљу петог секретара литерарне секције Младих социјалиста, а опозиционари нек пошаљу председника странке. То отприлике одражава и третман.

Разговор би морао да има најбој једне поштене борбе петлова, да не кажем питбул теријера. А маса нек се слади. Само да буде што више крви. Договорити се и онако неће

дувар не може, све и да хоће, све и да му жена то хоће, кад се дакле испостави да то са проласком кроз дувар никако не иде, тек онда ће они почети да размишљају о одустајању од конкретне ситуације. што их наравно неће спречити у томе да разбију дувар. А за узврат, власнику дуvara ће на име одштете исплатити један *lex specialis*. Неће, наравно, питати шта ће овај сад са *lex*-ом, кад му кроз кућу дува ветар, јер му је дувар неповратно срушен. *Lex specialis* му дође нешто као специјална монета, нека врста цокера коју један од играча увек има у рукаву, а замењује сваку карту. И после се сви чуде што тај играч онолико ризикује. Он зна и ми знамо да он има цокера. Што тај цокер уопште није из тог шпила, нема никакве везе. Он је тако одлучио и на нама је да му правимо друштво у тој игри. Кад му досади и кад му се приспава, ували нам *lex specialis* да

се њиме играмо док он опет не дође.

Све у свему, кад боље размислим, нема смисла о њима стварати метафоре. Метафора је за њих комплимент, ма каква била. Суштина је заправо у томе да, једном употребљен, *lex specialis* има особину да лако прерасте у правило. Не би ме чудило да он од сада буде примењиван на све. И да истовремено амнестира све уснутне кривце. *Lex specialis* је идеалан начин да се максимално ризикује а да се избегне свака одговорност. Зато, мене ако питате, ја им ништа не верујем. Ни да ће да отворе медије, ни да ће да изврше приватизацију, ни да ће убедити Милошевића да се више не кандидује. Толико је већ било тих ствари у којима нису урадили ништа, да не видим зашто би сада урадили нешто. Не верујем ни да се плаше старих пиштаљки на улицама. Не верујем ни да би се сада уздржавали од батинања. Зашто би се плашили, кад увек могу, ако им баш пригусте, да донесу *lex specialis* о Округлом столу?! Је ли ико, икада, игде, чуо одређен и конкретан одговор од ма којег режимског човека? Они напосто не одговарају на питања, у томе је суштина њиховог постојања. Ако их питате за Штрпце, они кажу: настојаћемо. Ако их питате за радиоактивни отпад, они кажу: проверићемо. Ако их питате за изборну крађу, они вас погледају озбиљно и кажу: учинићемо све што је у нашој моћи...

Сироти опозиционари, на другој страни, убише се одговарајући на питања, и она која их се тичу, али и на она са којима баш ништа немају. Објашњавају шта мисле о Специјалном споразуму између СРЈ и Републике Српске. Нико се не пита какве везе они имају са ратом, са измишљеном границом, са читавом прљавом ујдурмом. Важно је да сироти опозиционар мора, 45 минута најмање, да образлаже зашто је Споразум добар или није добар, као да га је лично проузроковао, измислио и написао. А онај ко се под Споразум потписао, тај пројурити поред новинара и добаци им презриво: "Прочитајте Споразум, тамо све пише!"

То је то. Они никоме ни за шта не одговарају. Бар не колико ми то знамо. Они, и када из неког мистериозног разлога зглазну са своје функције, настављају аутистично да ћуте и никада им љутња не постане јача од дисциплине. Нико, ни Јовић, ни Човић, ни Вучелић, кога канда поново подгревају, нико од њих, када је био избачен из јата, није рекао оно што сам желела да чујем. А сироти опозиционар, када се наљути на своју партију, оде у све новине и изговара дојучерашње партијске другове, све док му зуби не утрну од приче. У томе је разлика.

Шта у ствари хоћу да кажем? Имам једну теорију о свему томе. Мислим да су они убачени ванземаљско решење. То је још једино разумно решење. Не могу бити иста врста као и ми. Напосто не могу.

А тај њихов *lex specialis*, то је типично ванземаљско решење. Тада сам први пут и посумњала да нису прави људи. Од онда, све је постало јасније. Све се уклапа, као у лошем СФ-филму.

УСТАВНО ОГРАНИЧЕЊЕ
Има ли веће фарсе?!
Слободан Милошевић ће постојати Зоран Лилић.

ЕРГО
Када бих рекао шта мислим, не бих постојао.

СРПСКИ УСТАНАК
Ослободили смо се од Турака, али нисмо од дахија.

ДЕЗИНФОРМАЦИЈА
Није истина да је полиција пуцала у месо.
Демонстрирају су коси и кожа.

СТРАНИ ПЛАЋЕНИЦИ
Власти не дозвољава поделе у српском народу.
Због тога све демонстрације проглашава стираним елементом.

СВЕТЛА БУДУЋНОСТ
У комунизму ће сви бити богаћи.
Као што су данас чланови ЈУЛ-а.

ПУЦАЊЕ
Вођа је превисше хтео да прошири Србију, па смо на крају пуцли.

МЕРА
Калигула јесте поставио коња за сена-

5 КОЛОНА

Александар Чотрић

шора, али се ни он није усудио да га именује за премијера.

НАМЕРА
У жељи да постане бесмртник, сахранио је народ.

УНУТРАШЊИ ОРГАНИ
Побунили су се унутрашњи органи.
Мислим на празне желуце.

ДИСКРЕЦИЈА
Гарантијемо вам дискрецију.

Нико неће знаћи да смо вас ми убили.

СВОЈ НА СВОМЕ
Слободан Милошевић у Пожаревцу.
Прави човек на правом месту.

СУБНОР
Хоћете већ данас да живите боље.
А ми смо се борили за боље суштра.

17. НОВЕМБАР
Не знају да раде, не знају да се бију...
Сада су показали да не знају ни да краду.

ШТА ЈЕ ХТЕО ПИСАЦ...
Кад писац не зна шта да каже, он највише роман.

ИДЕМО ДАЉЕ...
Избачени смо из Уједињених Нација.
Кога нема, без њега се може.

МАРШ НА ДРИНУ
Пописао је споразум о специјалним паралелним везама.
Вођа ће Србе поново превести жедне преко Дрине.

ВЛАДАЛАЦ
Окружни одбор Радикалне странке за Северни Банат предложио је Шешеља за председника Србије.
Како штај човек мисли да влада Срби-

јом, кад није у стању да влада ни самим собом?

ПРОДАВЦИ МАГЛЕ
Социјалисти се праве Енглези.
Продају нам маглу.

ФАМИЛИЈА
Црна Гора и Србија, што је једна фамилија...
Милошевић - Булатовић.

БЕРАЊЕ
Није битно како се комунисти зову...
Већ како се играју...

БАУК ГЛАДИ НАД ЕВРОПОМ
Можемо ми да хранимо пола Европје.

Али, нека их, нека гладују!

ХУМАНОСТ

Какве међународне финансијске организације?!

Док су социјалисти на власти, добијаћемо помоћ само од хуманитарних организација.

СВЕТСКИ ПРОЦЕС

Само појврђујемо да је комунизам светски процес.

Бежећи од комунизма, Срби су населили цео свет.

КАЗНА

Бацајте, вежбајте читање!

У сујројном, постојаће премијер српске владе.

ЈЕДНОПАРТИЈСКИ СИСТЕМ

Председник Републичког одбора СК-П Горан Лајиновић најављује да ће СПС и ЈУЛ постојати једна партија.

Па, што већ постоји. ЈУЛ је појео СПС.

ИНОЗЕМСТВО

Ове године многим Србима оствариће се жеља да леђују у иностранству.

У Будви, Пејровцу, Бару, Херцег-Новом...

ДОШЛО ВРЕМЕ

Читамо у Вечерњим новостима:

Поједлинила кокошица јаја.

Време је да се наситаве демонстрације.

ВИЦ О ПЛАВУШАМА

- Како гласи најкраћи виц о плавушама?

- Марђић Савовић!

ПРОМЕНА

Некада је комунизам од слободног света одвајао Берлински зид.

А данас пољни зид санкција.

ПОДЕЛА УЛОГА

Он је на челу, а она стоји иза свега.

ОТПОР

Опозиција је сувише слаба.

Полиција их је рејукла без неког већег отпора.

ОН И ОНА

Држава, што сам ја - и она!

ЈАХАЊЕ

Опозиција им није ни до колена.

Зајашили су народ.

МИРОВИНА

Умесио на Калемегдану, председник Србије пензионерске дане проводиће у италији председника СР Југославије.

ОНА

Она је доказ да и жена може да нас - у здрав мозак!

БОГ

Ја сам смерни хришћанин.

Зајо вам поручујем:

Немојте имати друге богове, осим мене!

(НЕ)ПРЕВАЗИЂЕН

Букановић: "Милошевић је превазиђени политичар".

Али, Милошевић је непревазиђени манипулатор.

Урбанистичка мафија

После победе демократских снага на изборима у Београду, осмишљене коренисте промене, које су се из пуно разлога очекивале у Градској управи и њеним стручним службама, већ сада се види да су у целисти изостале. Први корак који је нова влада требало да учини, управо је консолидација свог најстручнијег кадра.

Ко не зна како се то ради, посебно ко нема изоштрен осећај зашто се то ради, нека упита комунисте. Они су то радили тако добро и ефикасно, да им се ту треба дивити.

Непобитна је чињеница да нова власт није дошла на положаје захваљујући својем мудрој маркетингу, већ вољом и хтењем народа и његовим настојањима за сопствени опстанак, који је до краја био протекан и испреплетен педесетогодишњим патњама и понижењима под фашистичко-комунистичким терором и безаконјем. Но, све је релативно, па и то. Обориће народ Србије сваку власт која иам поново буде доводила комунистичке чауше, који и надаље послушно следе налоге своје партије, па када то треба њиховој партији, они одмах напуштају радна места, а кад не треба, они остају где су да би могли неометано да "раде" по налозима.

У том смислу, ево једног крајње тачног и прецизног описа лица и наличја оних на које се, са високом дозом поверења, још увек ослања нови демократски естаблишмент Београда.

Као прво, то су људи који су током више од двадесет година свога рада, кроз своја велика овлашћења, унаказили Београд и нанели му незаконитим манипулацијама енормне штете.

Овога пута поменућу само неке, из, у штампи, тако дуго помињање, али до сада неименоване урбанистичке мафије.

1. Секретар Секретаријата за урбанизам:

Ђура Ђуровић, социолог који се никада социологијом није бавио, а води урбанистичку делатност Београда већ дуже од 25 година.

2. Главни инспектор за урбанизам у Градском секретаријату за урбанизам:

Арх. Нина Костић, супруга Константина Косте Костића, директора Урбанистичког завода Београда, која никада није телела да уочава незаконите манипулације свога супруга.

3. Члан Градске владе задужена за урбанизам:

Арх. Весна Златановић, која се никада није ни бавила урбанизмом, већ је једино радила у сектору за припрему у Заводу за изградњу града Београда.

4. Врховни кум урбанистичке мафије Београд је Константин Костић, директор Урбанистичког завода Београда, који је покушао да изманипулише и добијање докторске дисертације, али у томе само неким чудом није успео, већ му је теза на Архитектонском факултету у Београду пред саму одбрану енергично обијена. Изгледа да је као докторску тезу друг Костић понудио неколико туђих радова лабаво повезаних у целину. Дакле, дрскост какву поседује само мафија.

5. За заменика директора Завода за урбанизам Београда одређен је Зоран Жегаца, машински инжењер, који никада и нигде није слушао урбанизам, нити је знао шта је урбанизам, док није по налогу дошао у Завод.

6. Помоћник директора за саобраћај и техничку инфраструктуру:

На место где се планира један од најважнијих градских система - саобраћај Београда, доведен је партијски функционер Бата Рађеновић, електро-инжењер јаке струје, који је пуних осам година студирао електротехнику.

7. За директора сектора за детаљно урбанистичко планирање, по налогу бившег градоначелника Небојше Човића, доведена је арх. Милица Грозданић из пројектантске куће "Беоплан", који је добијао послове од корпорације за изградњу станова "Станком", чији је директор Жика Михајловић, звани Муштика, посланик СПС-а и један од банкара ове странке. Да би што успешније обављала послове од интереса за ову фирму, њен супруг, који је један од редитеља РТС-а, интервенисао је код "Политике" да се о њој напише неколико чланака као о успешној урбанисти и експерту за детаљно урбанистичко планирање. Био је то догађај на коме се смејала целокупна урбанистичка јавност Београда.

Са таквим је сарадницима, дакле, Коста Костић, на систематичан начин, разбио затечену високу стручну структуру кадра у Урбанистичком заводу Београда и тако себи и својим комунистичким наредбодавцима отворио несметане могућности за лична богаћења и преливање новца из касе Београда у касу СПС-а и ЈУЛ-а. Издвајањем локација на којима је изричито забрањена било каква изградња; као што су: зоне водонизворишта и/или тако драгоцене зелене површине ("Манастирска шума" у Раковици, на пример), променама намењене грађевинском земљишту, енормним повећањем густине становања и активности на атрактивним градским локацијама и сл, Коста Костић је годинама крчмио и поклањао београдска добра својим старешинама, која данас није могуће ни квантификирати, ни валоризовати.

Због његових кримозених радњи, против Константина Костића и сарадника, група урбаниста је поднела кривичне пријаве.

У тим својим дугогодишњим манипулацијама, само делимично га је зауставила победа демократских снага у Србији, за коју он ни данас не верује да се догодила. Његов основни слоган до јуче је био: "Неће ваљда власт у Београду узети шака ноторних будала?".

Тако је формирана руководна структура урбанистичке мафије Београда, која је деловала међусобно строго повезано, а чија ће злодела генерације Београђана осећати на својој кожи. Дејства и рад ове тајне комунистичке организације под хитно се морају спречити коренистим променама у структури стручних служби Града. Као неминовност опстанка нове демократске власти у Београду, хитно морају уследити пакети осмишљених коренистих промена, посебно редукција драстичног вишка административног и квази стручног особља, које не може да издржава ни најбогатији градски буџет. Јер, Константин Коста Костић је масовно отварао нова радна места за људе из СПС-а и ЈУЛ-а, чиме је, поред низа негативних импликација у раду, са тим стварао и енормне расходе.

Евидентно је, дакле, да се у свим сегментима градског живота, посебно тамо где се одвијају примарне градске функције, морају хитно и плански, доследно и свеобухватно, спровести темељне кадровске и организационе промене.

Др Миодраг Толоровић Бојовић,

научни сарадник,

Београд

"ИНФОСТАН" И УТЕРИВАЊЕ ФИКТИВНИХ ДУГОВА

Наша слика и прилика?

Добије недавно једна моја познаница фотокопију тужбе од Инфостана, са закључком о принудном извршењу, а без икаквог судског рочишта и упрокос томе што је добивши претходно опомену, надлежној служби у Инфостану поднела на увид признанице којима доказује да је за спорне месеце платила. Покушам да је умири, рекавши да оригинална судска тужба и не постоји, да то сам службеник Инфостана фотокопира и печат и потпис судије, те да је најбоље не само да напише приговор суду, него и да се отвореним писмом градоначелнику обрати јавности. Он се умири и отпутује на викенд, а ја јој то писмо-приговор саставим. Међутим, кад се врати прочита приговор, тек онда се уплаши. Не, не, не, то је мешање у политику - јесте, додуше, пљачка и јесте под претњом суда, али платиће и дупло само да се не меша у политику, јер, ко зна, можда ће сада баш из ината доћи да ствари пописују и свакаке трошкове праве и наплаћују. Код толиких и таквих хиљада квази-тужби, баш њој и баш зато што би ставила јавни приговор! Скромна и честита је та моја познаница, добар човек, али, на жалост, не са првим осећањем грађанске свести и одговарајућег поуздања. Као што, уосталом, и многи, да не кажем баш сви, тек треба да се учимо том грађанском поуздању и правом начину!

Јер, како иначе да нам власт буде боља? Како да помогнемо тој власти, том суду и судији да схвате колико се велика неправда у њихово име врши? Како, кад су људи спремни да из страха чак и двапут плате један те исти дуг!! Или се тог назначеног датума за извршење закључавају, кријући секиру иза врат, као некад у турским временима! Па се сад тако сами међу собом делимо на ољачкане, фрустриране и ојађене или, пак, малтене одметнуте хајдуке, с једне стране, и охоло аге и кадије, шта ли, с друге.

Људи моји, зашто тако? Људи моји, докле тако?

Зар ни суд више не рачуна на то да има и поштених?!

А ако ичег страшног има у оном несуређеном писму Зорану Ђинђићу, онда никако није на лојалним грађанима, чије се поштење овакви-ма "тужбама" обезвређује,

него је одговорност на Инфостану и власти која стоји из њега. Ево тог писма, чији је наслов био:

ЗЛОУПОТРЕБА СУДА И ДАЉЕ

Поштовани градоначелниче,

Већ у једној од својих првих изјава у својству градоначелника рекли сте да наплата комунал-ија треба да буде ефикаснија. Зато Вам и пишем, не што не треба, наравно, него је баш то оно што може да компромитује, бојим се, и нову градску власт и цео процес ка демократији.

Иако сам своје обавезе према Инфостану измирила још у септембру прошле године, ових дана ми је стигла прека пресуда Четвртог општинског суда са фотокопијом потписа судије Младена Николића и фотокопијом печата суда - као да се и суд и сам судија крију, тј. стиде оваквих пресуда. Прека, јер ми се прети принудном наплатом, а без икаквог позив на увид у доказе, без икаквог рочишта. Чак ми је и уручена непрописно, примно ју је, одбијајући да потпише, наравно, мој комшија, који је уручио одмах скренуо пажњу да сам обавезе намирала. Свеједно, одговорио је тај, има много оних који нису платили. (!!!)

Поштовани градоначелниче, ако се од ова-

квих поступака Инфостана јавно не оградите, бојим се, сав наш заједнички труд шетања и протеста против изборне крађе и потчињених судија биће обезвређен.

Треба ли још рећи да је Инфостан на наводни дуг напаковао и некаке трошкове, чак много веће и од самог дуга - ко да су тужбу писала најмање два адвоката, а не сам службеник Инфостана, који ју је као формулар просто умножио на фотокопир-апарату! Ето ко изазива инфлацију, а не просветари, пензионери или кога све већ влада не идентификује као кривце!

Иначе, још нешто треба рећи да би се ова пљачка Инфостана сасвим разумела. Инфостан користи неспоразум, тј. то што њихов компјутер или и читава служба воде рачуна само о њиховим оригиналним уплатницама. (Ко ли их само тако програмира?!). Ја сам свој дуг, међутим, уплатила на поштанској уплатници, одбијајући да платим тзв. одржавање, јер га је наша Скупштина зграде Инфостану уредно отказала још 22. марта 1994. године, а он - иако никада ништа на нашој згради није радио, нити нам његове услуге уопште требају - и даље хоће да га наплати.

Милан Нешић, Београд

КАКО КОНТРОЛИСАТИ ИЗБОРНИ ПОСТУПАК

Бирачки спискови не вреде ништа ако не постоје бирачке карте

Ако желимо да уђемо у Европу, морамо да имамо и изборни поступак какав постоји у већини европских земаља. Макар што се тиче главних елемената који гарантују поштовање изборних правила. Тиме ће се избећи изборне крађе, чији смо сведоци били ове јесени, приликом локалних избора и грађанског протеста и жртава за признавање изборних резултата.

Зато се чудим што опозиција игра картама које држи власт, уместо да извуче на видело и покаже јавности свој адут. Зато желим да изнесем шта значи и чему служи бирачка карта.

У свим европским демократским државама постоје бирачки спискови у општинама (као и код нас) и сваки пунолетан држављанин уписан у бирачки списак, чим напуни 18 година добија и бирачку карту, којом се легитимише на бирачком месту приликом гласања. Бирачка карта је чак значајнија за грађане и од личне карте, јер је израз права грађана да бирају органе власти. Бирачке карте су доживотне и важе од стицања пунолетства до смрти.

Дакле, ако грађанин - бирач, уписан у бирачки списак, дође на бирачко место да гласа са својом бирачком картом, нико му не може оспорити право да гласа, нити могу гласати мртве бабе, нити давно одсељени гастарбајтери.

Стога опозиција у свом захтеву за доношење новог изборног закона треба да се избори, поред осталог, и за увођење бирачке карте. Тиме ће се избећи многе малверзације које нас прате на изборима од 1990. до данас. Знам да ће многи рећи да је њихово увођење скупо, али пошто су доживотне и гаранција правилности гласања, и тај аргумент отпада. Оне су једноставне: на првој страни се налазе државни грб и назив - бирачка карта. На унутрашњој страни је име и презиме бирача, његов бирачки број и општина у којој је пријављен и у којој гласа. На полеђини су текстови закона у вези са гласањем и коришћењем бирачке карте. Њу штампа држава једнообразно за све грађане

који имају право гласа.

Кад сам поменуо југословене који живе и раде у иностранству, а има их преко милион и по, то би био други задатак опозиције: да се избори да и они гласају у иностранству у југословенским дипломатско-конзуларним представништвима за председничке и скупштинске изборе. Наравно, то није могуће и за локалне изборе. Они су остали наши држављани и нико им не може ускраћивати право да гласају и кад су у иностранству, без обзира коме ће поклонити свој глас. Ово утолико пре што од својих зарада улажу у ову државу значајна девизна средства, као и када примају иностране пензије када се врате у домовину.

Примера ради, у Француској, да би се грађанин уписао у бирачки списак општине, треба да је њен житељ најмање 6 месеци пре тога, да ту плаћају кирију, струју, порез и сл. Ако промени адресу становања, а не пријави се у другој општини у бирачки списак и та измена не буде унета у бирачку карту, онда и даље гласа у општини у којој је раније био пријављен и како је у бирачкој карти назначено. Ово је од значаја, јер се тиме избегава гласање на два или три бирачка места, што је честа појава у нас. Ако живе у иностранству, онда гласају у конзулатима, где су унети у бирачки списак, а што стоји и у њиховој бирачкој карти.

Право на упис у бирачки списак и бирачку карту се стиче са 18 година, тј. пунолетством, а може се изгубити само губитком пословне способности, услед болести или губитком грађанских права по основу казне.

Ми изгледа још нисмо постали пунолетни, па зато и не треба да идемо на следеће изборе док не остваримо сва права као и грађани осталих европских земаља. Једно од њих је и право на бирачку карту.

**Предраг Јаковљевић,
Београд**

Коалицији "Заједно"

Пошто већина нас зна зашто смо гласали за вас, потребно је да и ви знате шта мислимо о вама који сте добили локалне изборе, те молим да се писмо схвати као добронамерна порука.

У "Нашој Борби" од 21.3.1997. године, у вези са интервјуом Зорана Ђинђића датог немачком листу "Франкфуртер Рундсхау" осетих некакво самозадовољство у одговору интервјуисаног на питање: "Троје опозиционих вођа нису одвећ сложни. Плашите ли се распада "Заједно"?", Зоран одговара: "Нема опасности, јер је мотор нашег покрета становништво. Ко од нас отпадне, тај је отишао, али снага остаје..." сматрајући да он није тај који може да отпадне.

У информативном мраку и магли, само појединци могу да читају између редова, а због школског образовања мало људи има критички однос према вођама. Ако се на то дода поданички менталитет српског народа, вођа овом народу може да постане и Војислав Шешел, иако нико није толико понизио, осрамотио и омаловажио српски народ као он.

Надајмо се да ће та "плутајућа српска мина", што рече онај италијански новинар, постати прошлост, заједно са салонским опозиционарем Војиславом Коштуницом, кога напусти језгро и памет странке.

Ми у унутрашњости знамо тачно који је одборник какав, одакле је дошао, зашто, а гласали смо и за оне који се не разликују од чланова СПС партије, а припадају Коалицији "Заједно", надајући се да ће лидери наћи заједнички језик и оправдати наш глас. Нисмо то учинили

због лидера и вођа у Коалицији, него смо постали гладни, голи, боси и осрамоћени у целом свету, а очекивасмо да ће нам ту срамоту са лица избрисати Коалиција "Заједно".

О томе убудуће мора да води рачуна сваки вођа, јер лидерству је дошао крај. Ни Бог не може да нас нахрани и да среди економску ситуацију, а камоли вођа, те није на одмет мало више међусобно уважавања између вођа, по оној црногорској: "Ја теби сердаре, а ти мени војводи, а код куће знамо каква смо говна".

Ми јесмо гласачка машина, али смо и гласачка база. Разлика је најбоља ако се повуче паралела између савезних и локалних избора. А и становништво не интересују лидери, него будућност њихове деце и, на жалост, хлеб, струја, плата које нема, пензија која стиже у дробљима, веш машина која се покварила, јер нема пара да се купи нова. И тако, више гладни, него сити, болесни, него здрави, навикнути на све могуће ужасе, скоро мирно посматрамо како нам нестаје и умире млада популација и пуца младост Србије, као мекхур од салунице.

Због ових који нису побегли и још нису умрли, већина нас је гласала за Коалицију "Заједно", а не за лидере, јер нас је лидерска сујета упропастила. Они који су у странци, опет нису тамо учлањени због лидера, него због програма и будућности Србије. Истина, не сви, јер неки по комунистичкој инерцији, на уму имају само власт или одлазак у Републику.

У име будућности Србије, молимо да поштујете напор српског народа по градовима и глас дат Коалицији "Заједно", јер ако не нађете заједнички интерес, сав гнев због осиромашене, понижене и осрамоћене Србије, пашће на вас, ако то не умете да ускладите, питајте ОО СП (Студентски протест), јер они за 119 дана не створилише лидера, а сваки је довољно бистар и мудар да је могао постати лидер.

Не могу да схватим да је у горе наведеном интервјуу Зоран Ђинђић рекао да "антинационалистичка опозиција не може никога да мобилише", јер у Србији живи 30% неспрског живља, а и зато што је челник странке која се сматра демократском, јер Србе на локалним изборима није окупила националистичка свест, него опште пропадање, сиромаштво и обезнађеност, а и зато што припадам СПО-у, странци коју сматрам антинационалистичком.

И сама честитка Зорана Ђинђића Републици Српској, упућена поводом дана државности (као да се ради о међународно признатој држави), у којој једино Биљана Плавшић ради у интересу народа, али пошто је окружена барабама, међу којима је највећа Момчило Крајишник, не може да заштити интерес свога народа. Ни ми немамо хлеба, а оно што "у кући треба, у цркву се не даје", те свима треба да буде у интересу јачање Србије, економска стабилизација, а и после овог честитања, не видим разлику између челника СПС-а и ДС-а.

И зато вас молим да схватите да иза сваке ваше "лидерске" речи изговорене у другим државама, не стоји народ, али друге државе схватају да је њихов лидер

тумач језика и интересе већине српског народа, а у овом случају писменије Србије, те се међусобно поштујте да би вас и ми поштовали.

П.С. Пошто Зоран Ђинђић не чита "Српску реч" из разлога због којих ја не читам "Демократију", јер чим на протесту треба да говори Вук Драшковић, он оду да штампају лист, молим свог девера, а његовог потпредседника, Александра Милутиновића да му прочита овај чланак. Не због њега, него због нас, у чије име говори.

Војка Милутиновић, Ужице

Уређује: Владимир Јовићевић ЈОВ

Таљев наследник

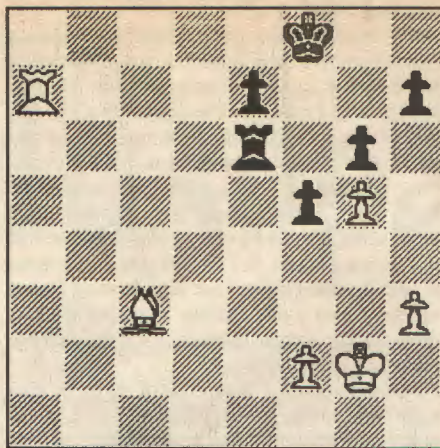
Један од најјачих шахиста данашњица је велемајстор Алексеј Широу. Рођен је у Риги, 4. јула 1972. године. Због оштрог стила сматрају га наследником Таља. Похађао је чувену Ботвиникову шаховску школу у Москви, а када је имао 15 година, за њега је велемајстор Багиров рекао: "Широв ће бити велики играч". И није се преварио, што говоре и последњи резултати овог вансеријског играча. Данас живи у Мадриду у Шпанији и прва је табла Олимпијске репрезентације Шпаније. Ево његове партије са турнира у Линаресу 1995. године са бугарским велемајстром Топаловом.

Широв је победио за један темпо.

Широв-Топалов Линарес, 1995. г.

1. д4, Сф6, 2. ц4, ц5, 3. д5, 65, 4. цб, а6, 5. ба, г6, 6. Сц3, Ла6, 7. е4, Лф1, 8. Кф1, д6, 9. г3, Лг7, 10. Кг2, Сбд7, 11. Сф3, 0-0, 12. Те1, Да5, 13. ц3, Тф68, 14. е5, де, 15. Се5, Се5, 16. Те5, Т67, 17. Де2, Дд8, 18. а4, Се8, 19. Те3, Лд4, 20. Тд3, Сф6, 21. Ле3, Т64, 22. Тад1, Д66, 23. Дф3!, Тд8, 24. Т1д2, Кг7, 25. Те2, Тд7, 26. Лф4, Т62, 27. а5!, Д64, 28. Т62, Д62, 29. Са4!, Д65, 30. С66, Та7, 31. Лд2, даб, 32. г4, Сд7, 33. Т63, Се5, 34. Де4, Сц4, 35. Сц4, Дц4, 36. Тф3, ф6, 37. г5!, ф5, 38. Де6, Да6(гладијаторска борба), 39. Т63!, Де6, 40. де, ц4, 41. Т64! (филигранска техника младог Широу), Тц7, 42. а6!, Тц6, 43. а7!, Ла7, 44. Лц3, Кф8, 45. Т67, Та6, 46. Тц7, Те6, 47. Та7. Црни предаје (1:0). Изванредна игра и белог и црног.

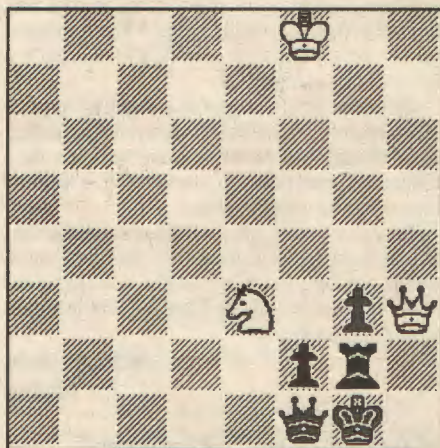
Широв је победио за један темпо.

Завршна позиција

ПРОБЛЕМ БР. 42

Самуел Лојд
САД, 1859. г.

Мат у два потеза

Решење проблема бр. 41
1. Дц4! (жртва даме)

ЧЕТВРТИ КАСАНДРИН ТУРНИР

ЕЛИТА НА ОКУПУ

У недељу, 6. априла 1997. г. у 11 часова у кафићу "Змај" почеће 4. Касандрин позивни турнир у брзопотезном шаху. Овога пута позвана је шаховска спортска елита коју предводе Милош Милутиновић и Драгослав Шекуларац. Очекује се и учешће Вука Драшковића. Играће такође и досадашњи победници Касандриних турнира, Веселин Бошковић, Драган Њамцул и Добрица Јовановић. Љубивоје Ршумовић је најавио да ће направити "ршум" за шаховском таблом и најзад освојити прво место. На већ популарни Касандрин турнир позване су и наде југословенског женског шаха, сестре Стојановић. Спонзор је компанија "Касандра" из Београда.

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ НОВИНАРА

ДИРЕКТОР: Даница Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:
Бољуб Пејчић

УРЕДНИЦИ: Илија Давидовић,
Љиљана Ђорђевић-Булајић,
Стево Бајић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:

Александар Чојић, Александар
Цвејковић, Александар Баљак,
Благица Стојановић, Бранка Пламенац,
Донка Михаиловић, Ђорђе Вукоје (фото),
Јелена Ленголд, Ксенија Јанковић,
Љиљана Шој, Милан Божић, Мирко
Дошен (Вашингтон), Миленко Вучевић,
Милош Ђорђевић, Никола Бурзи,
Ружица Ранићковић-Јовић, Сандра
Пејрушић, Сандра Скоко (Лондон),
Ситије Сикавица, Владан Васиљевић

ДИЗАЈН И КОМПЈУТЕРСКА ОБРАДА:
D-design

СЕКРЕТАРИЈАТ РЕДАКЦИЈЕ:
Драгица Бугарски, Нада Бошковић

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Вука Караџића бр. 8/1, 11000 Београд
Тел. 011/ 620-891, 628-242, 620-968

КОМЕРЦИЈАЛНА И ИЗДАВАЧКА
ДЕЛАТНОСТ:
Бранкови 13-15, 11000 Београд,
шел. 011/ 625-937, 624-598

ЖИРО-РАЧУН:
40801 - 603 - 4 - 27562 Сјаири град

РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ НЕ
ВРАЂАЈУ

ШТАМПА:

АБЦ Глас, Влајковићева 6, Београд.
Мишљењем Секретаријата за информације
Републике Србије бр. 413-01 221/91-01 од
15.2.1991. одређена је стопа пореза од 3%.

ПРЕТПЛАТА

Претплати се на Српску реч. можеће
извршити у било којем на жиро-рачун 40801-
603-4-27562, Сјаири град, са назнаком - за
претплату - и то за:

3 месеца (6 бројева) - 42 динара
6 месеци (12 бројева) - 84 динара
12 месеци (24 броја) - 168 динара
ЗА ИНОСТРАНСТВО - ЕВРОПСКЕ
ЗЕМЉЕ

3 месеца (6 бројева) - 35 ДЕМ
6 месеци (12 бројева) - 70 ДЕМ
12 месеци (24 броја) - 140 ДЕМ
ЗА ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ 50% ВИШЕ
Информације на телефон
011/620-891, 628-242, 620-968

ИЗАБРАНА

ДЕЛА

ВУКА

ДРАШКОВИЋА

НОВО!
ПРВИ ПУТ У ТВРДОМ ПОВЕЗУ
ЦЕНА 600 ДИНАРА
У РЕДАКЦИЈИ "СРПСКЕ РЕЧИ"
300 ДИНАРА

у шест књига

СУДИЈА

НОЖ

МОЛИТВА 1

МОЛИТВА 2

РУСКИ КОНЗУЛ

НОЋ ЂЕНЕРАЛА

